

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

- ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး
- တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး
- အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး
- ဒို့အရေး
- ဒို့အရေး
- ဒို့အရေး

ပြည်သူ့သဘောထား

- ပြည်ပအားကိုးပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေး နှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ပြည်တွင်းပြည်ပအဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး။
- အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု ခိုင်မာရေး။
- စည်းကမ်းပြည့်ဝသော ဒီမိုကရေစီစနစ်ရှင်သန်ခိုင်မာအောင် တည်ဆောက်ရေး။
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တည်ဆောက်ရေး။

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- စိုက်ပျိုးရေးကို ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပြီး ခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံ ထူထောင်ရေး နှင့်အခြားစီးပွားရေး ကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကိုဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူ တို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။

လူမှုရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး။
- အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး။
- စစ်မှန်သောမျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး။
- တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး။

တရားရေးဌာန

အတွဲ(၃)၊ အမှတ်(၂)

၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ

မာတိကာ

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် သတင်းလွှာ

- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်၊ တပေါင်းလပြည့်နေ့ ဆွမ်း ဆန်စိမ်း လောင်းလှူခြင်း ၅
- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာမဟာမင်းကြီးရုံးမှ Director Ms. Marcia Kran ဦးဆောင်သောအဖွဲ့ တွေ့ဆုံခြင်း ၅
- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် မိုးရာသီသစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲကျင်းပခြင်း ၆
- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် ဝါဆိုသင်္ကန်းကပ်လှူပွဲအခမ်းအနား ကျင်းပခြင်း ၇
- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်များ၏ တတိယအကြိမ် လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးကျင်းပခြင်း ၈
- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ တရားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဝန်ကြီး H.E Mr. Makoto Taki တွေ့ဆုံခြင်း ၉
- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂမှ ကျွမ်းကျင်သူပညာရှင် Mr. Richard Horsey တွေ့ဆုံခြင်း ၁၀
- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် ကထိန်လျာသင်္ကန်းကပ်လှူပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၁၁
- ❖ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ တရားရုံးချုပ်၌ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ၊ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးချုပ် H.E Mr. TAKESAKI Hironoku တွေ့ဆုံခြင်း ၁၂
- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ပေးအပ်ပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၁၅
- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် အားကစားသတင်းမှတ်တမ်း ၂၀

ဆောင်းပါးများ

- ❑ အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်း (Reciprocal Control, Check and Balance) **ဦးတင်ဝင်း(ဂျေအိုငြိမ်း)** ၂၁

☐	ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ခွင့်နှင့် လေလံပယ်ဖျက်ခွင့်	ဦးထင်ဇော်(တရားရေး)	၃၂
☐	ဒီကရီအတည်ပြုရာတွင် ရောင်းချခြင်းအကြောင်းတစေ့တစောင်း	တင်တင်မာ	၄၀
☐	ကိုယ်စားလှယ်စာရသူအကြောင်း သိကောင်းစရာ	တင်ဟုန်(တရားရေး)	၄၄
☐	တရားလိုသည် မည်သည့်သက်သာခွင့်ကို ရထိုက်ပါသနည်း	ဦးတင်မင်း (တရားလွတ်တော်ရှေ့နေ)	၄၉
☐	ဆင်ခြင်တုံတရား	တင်တင်မာ	၅၂
☐	မမှားကြဖို့ သတိပြုစို့	ဒေါ်သင်းခိုင်	၅၇

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ

■	၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာအထူးအယူခံမှု အမှတ်(၁၁)	၆၁
■	၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ တရားမပြင်ဆင်မှု အမှတ်(၃၁)	၆၆
■	၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ တရားမအယူခံမှု အမှတ်(၃၂)	၇၁

ENGLISH SECTION

☐	Current Developments of Judicial System in Myanmar	Speech by H-E U HTUN HTUN OO Chief Justice of the Union	2
☐	“Whether Tape-recorders, Cameras, Videos And Phones are allowed in Court-room?”	U Htin Zaw	10
☐	Application of International Law in Myanmar Courts (before independence)	Dr. Min Thein	15
☐	Human Rights	U Min Thu	23
☐	The Role of District Courts	U Zay Yar Tint Nyo	25
☐	The Rule of Law for Everyone	U Htin Lynn	29
☐	Mediation in Malaysia	Daw Htar Htar	33

ထုတ်ဝေသူ-ဒေါ်သင်းခိုင်(ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ပြည်ထောင်စု တရားလွတ်တော်ချုပ်)
 ကင်းလွတ်ခွင့်အမှတ်- ၅၃၁၀၄၄၁၂၁၂
 ပုံနှိပ်သူ-ဒေါ်မြင့်မြင့်ဦး (မုဒိတာ ပုံနှိပ်တိုက်) (၉၈၃၆)

**ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်**

- ၁။ ဦးထွန်းထွန်းဦး B.A.(Law).,LL.B ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်
- ၂။ ဦးသာဌေး LL.B.(Advocate) ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
- ၃။ ဦးစိုးညွန့် B.A.,R.L. ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
- ၄။ ဦးမြသိမ်း B.A.,H.G.P. ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
- ၅။ ဦးမြင့်အောင် B.A.,H.G.P. ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
- ၆။ ဦးအောင်ဇော်သိန်း B.A.(Law).,LL.B. ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
- ၇။ ဦးမြင့်ဟန် B.A.(Law).,LL.B. ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

တရားရေးဂျာနယ်စာတည်းအဖွဲ့

- ၁။ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး ဥက္ကဋ္ဌ
- ၂။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
(ရုံးအဖွဲ့မှူး)
- ၃။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
(တရားရေးရာ)
- ၄။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
(စီမံရေးရာ)
- ၅။ ညွှန်ကြားရေးမှူး(စီမံရေးရာဌာန) ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
- ၆။ ညွှန်ကြားရေးမှူး ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
(ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာန)
- ၇။ ညွှန်ကြားရေးမှူး ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
(ဘတ်ဂျက်နှင့်ထောက်ပံ့ဌာန)
- ၈။ ညွှန်ကြားရေးမှူး ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
(ရှေ့နေရှေ့ရပ်နှင့်စစ်ဆေးရေးဌာန)
- ၉။ ညွှန်ကြားရေးမှူး(လေ့ကျင့်ဌာန) ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
- ၁၀။ ညွှန်ကြားရေးမှူး(သုတေသနဌာန) ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
- ၁၁။ ညွှန်ကြားရေးမှူး ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
(ပြစ်မှုတရားစီရင်ရေးဌာန)
- ၁၂။ ညွှန်ကြားရေးမှူး ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
(တရားမတရားစီရင်ရေးဌာန)
- ၁၃။ ဒုတိယရုံးအဖွဲ့မှူး ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်ရုံး အဖွဲ့ဝင်
- ၁၄။ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး အတွင်းရေးမှူး
ဥပဒေစီစစ်ရေးနှင့်စီရင်ထုံးဌာနခွဲ
ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာန

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် တပေါင်းလပြည့်နေ့ ဆွမ်းဆန်စိမ်း လောင်းလှူခြင်း

၇-၃-၂၀၁၂ (တပေါင်းလပြည့်)နေ့က ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ဆွမ်း ဆန်စိမ်း လောင်းလှူစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံးမှ Director Ms. Marcia Kran ဦးဆောင်သောအဖွဲ့တွေ့ဆုံခြင်း

၂၀-၆-၂၀၁၂ နေ့က ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံး(OHCHR)မှ Director Ms. Marcia Kran ဦးဆောင်သောအဖွဲ့ တွေ့ဆုံစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် မိုးရာသီ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲကျင်းပခြင်း

၂၂-၆-၂၀၁၂ ရက်နေ့က ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် မိုးရာသီ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲတွင် ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ဦးထွန်းထွန်းဦး တက်ရောက်၍ ကျွန်းပင်စိုက်ပျိုးပေးစဉ်

၂၂-၆-၂၀၁၂ ရက်နေ့က မိုးရာသီ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲတွင် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးကြသူများ

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် ဝါဆိုသင်္ကန်းကပ်လှပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

၂၇-၇-၂၀၁၂ ရက်နေ့က ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများ ဝါဆိုသင်္ကန်းကပ်လှူစဉ်

၂၇-၇-၂၀၁၂ ရက်နေ့က ဝါဆိုသင်္ကန်းကပ်လှပွဲတွင် ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ရေစက်ချတရားနာယူစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်များ၏ တတိယအကြိမ်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးကျင်းပခြင်း

၁၇-၈-၂၀၁၂ ရက်နေ့က ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်များ၏ တတိယအကြိမ်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးတွင် ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် အမှာစကားပြောကြားစဉ်

အစည်းအဝေးတက်ရောက်ကြသူများ

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ တရားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ
ဝန်ကြီး H.E Mr. Makoto Taki တွေ့ဆုံခြင်း

၁၃-၉-၂၀၁၂ ရက်နေ့က ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ တရားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ
ဝန်ကြီး H.E Mr. Makoto Taki တွေ့ဆုံစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂမှ ကျွမ်းကျင်သူပညာရှင်
Mr. Richard Samual Horsey တွေ့ဆုံခြင်း

၈-၁၁-၂၀၁၂ ရက်နေ့က ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂမှ ကျွမ်းကျင်သူပညာရှင်
Mr. Richard Samual Horsey တွေ့ဆုံစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် ကထိန်လျာသင်္ကန်းကပ်လှူပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

15.11.2012 18:38

၁၅-၁၁-၂၀၁၂ ရက်နေ့က ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး၌ ကထိန်လျာသင်္ကန်းကပ်လှူစဉ်

15.11.2012 18:28

၁၅-၁၁-၂၀၁၂ ရက်နေ့က ကထိန်တရားနာယူစဉ်

ဂျပန်နိုင်ငံ တရားရုံးချုပ်၌ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးချုပ် H.E. Mr. TAKESAKI Hironobu တို့တွေ့ဆုံခြင်း

၂၆-၁၁-၂၀၁၂ ရက်နေ့ ၁၁:၀၀ နာရီတွင် ဂျပန်နိုင်ငံ တရားရုံးချုပ်၌ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ဦးထွန်းထွန်းဦးနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးချုပ် H.E. Mr. TAKESAKI Hironobu တို့တွေ့ဆုံစဉ်

၂၇-၁၁-၂၀၁၂ ရက်နေ့ ၁၀း၄၅ နာရီတွင် ဂျပန်နိုင်ငံ တရားရေးဝန်ကြီးဌာန၌
ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် ဦးထွန်းထွန်းဦးမှ ဂျပန်နိုင်ငံ တရားရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီး
H.E. Mr. Makoto Taki အား အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းပေးအပ်စဉ်

၈-၁၂-၂၀၁၂ ရက်နေ့တွင် မလေးရှားနိုင်ငံ၊ မလကာမြို့၊ Philea Resort & Spa ၌ကျင်းပပြုလုပ်သည့် အာဆီယံတရားသူကြီးချုပ်များ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုအပေါ် ဒုတိယအကြိမ် စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲ၌ ဂျာကာတာကြေညာချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အရေးပါသော နောက်ဆုံးဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများကို ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီး ဦးမြင့်အောင်မှ ပြောကြားနေစဉ်

၈-၁၂-၂၀၁၂ ရက်နေ့တွင် အာဆီယံတရားသူကြီးချုပ်များ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုအပေါ် ဒုတိယအကြိမ် စားပွဲဝိုင်းဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ကြသည့် အာဆီယံနိုင်ငံများမှ တရားသူကြီးချုပ်များ၊ တရားသူကြီးများနှင့် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်မှ ဧည့်သည်တော်များ စုပေါင်းရိုက်ကူးထားသည့် မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံ

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ပေးအပ်ပွဲ အခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ပေးအပ်ပွဲအခမ်းအနားသို့ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများတက်ရောက်စဉ်

တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ပေးအပ်ပွဲအခမ်းအနားတွင် ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် အမှာစကားပြောကြားစဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်မှ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ပေးအပ်စဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီး ဦးသာဌေးမှ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ပေးအပ်စဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီး ဦးစိုးညွန့်မှ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ပေးအပ်စဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီး ဦးမြသိမ်းမှ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ပေးအပ်စဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီး ဦးမြင့်အောင်မှ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ပေးအပ်စဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးဦးအောင်ဇော်သိန်းမှ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ပေးအပ်စဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီး ဦးမြင့်ဟန်မှ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ပေးအပ်စဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် အားကစားသတင်း မှတ်တမ်း

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် အမျိုးသမီးဘော်လီဘောအသင်း

အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်း

(Reciprocal Control, Check and Balance)

ကျေအိမ်ခြင်း

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ပြည်လုံးကျွတ် ဆန္ဒခံယူပွဲကြီးဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၊ ပထမအကြိမ်အစည်းအဝေး စတင်ကျင်းပ သည့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော် တစ်ဝန်းလုံး စတင်အာဏာတည်ခဲ့သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၁(က)ပြဋ္ဌာန်းအချက်အရ နိုင်ငံတော်အချုပ်အခြာအာဏာ၏ ခက်မ(၃)ဖြာဖြစ်သည့် ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာတို့ကို တတ်နိုင်သမျှ ပိုင်းခြားသုံးစွဲခြင်းနှင့် အချင်းချင်းအပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်း (Reciprocal control, Check and Balance) ပြုသည်။

အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်းဆိုသည်မှာ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း၊ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အာဏာများကို ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်ထားရန် ရည်ရွယ်ထားသော စနစ် တစ်ရပ်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ လူများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအားလုံးနှင့် အခြားသောလူမှုရေးအသင်း အဖွဲ့များအကြား လိုက်လျောညီထွေမှုရှိသော အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်စေခြင်းကို လည်း ဆိုလိုသည်။

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွင် ဥပဒေများကို ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်တို့က လွှတ်တော်များတွင် တင်ပြ ဆွေးနွေးပြီး အများစုသဘောတူညီချက်များဖြင့် အတည်ပြုကြခြင်းဖြစ်ရာ ဥပဒေတို့သည် ပြည်သူတို့၏ သဘောဆန္ဒတွင် အခြေခံသည်ဟု ယေဘုယျဆိုနိုင်သည်။ ဒီမိုကရေစီမဟုတ်သောတိုင်းပြည်များမှာ ကဲ့သို့ ရှင်ဘုရှင်များ၊ အာဏာရှင်များ၊ စစ်ဗိုလ်ချုပ်များ၊ ဘာသာရေးအကြီးအကဲများ၊ ပါတီ ခေါင်းဆောင်များ၏ အလိုဆန္ဒများ၊ တဒင်္ဂစိတ်ကူးများအတိုင်း ဖြစ်နေကြသည်မဟုတ်ပေ။

ဥပဒေပြုရာ၌ ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်တို့က အဓိကတာဝန်ယူ၍ ဥပဒေများအတည်မဖြစ်မီ အများပြည်သူ သိရှိခွင့်၊ အများပြည်သူထံမှ စိတ်ဝင်စားသူ၊ မိမိတို့နှင့်ပို၍ သက်ဆိုင်သည်ဟု ယူဆသူတို့က ယင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် မိမိအယူအဆ၊ မိမိသဘောဆန္ဒတို့ကို တင်ပြဆွေးနွေးခွင့် ထောက်ပြဝေဖန်ခွင့်များရှိမည်။ ယင်းထောက်ပြဝေဖန်မှုတို့သည် ဥပဒေရေးဆွဲရာ၌ သက်ရောက်မှု တစ်စုံတစ်ရာရှိမည်ဆိုလျှင် အများပြည်သူတို့အနေနှင့် ထိုဥပဒေများသည် မိမိတို့သိရှိလက်ခံထားသော ဥပဒေများဖြစ်သည်ဟု ရှုမြင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အုပ်ချုပ်ရေးတွင်မူ သက်ဦးဆံပိုင်မင်းတို့ တစ်ချက်လွတ်အာဏာဖြင့် အုပ်စိုးသောစနစ်သည် အုပ်စိုးခံတို့အတွက် ဆိုးဝါးလှသည်။ ကိုယ်ချင်းစာမှုကင်းသကဲ့သို့ တရားမျှတမှုလည်း ကင်းမဲ့ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်သောအလုပ်ကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်ဥပဒေများနှင့်အညီသာ ဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟူသော အယူအဆပေါ်ပေါက်လာသည်။ အုပ်ချုပ်သူသည်လည်း တရားဥပဒေကို ကျော်လွန်၍မရ၊ အများနည်းတူ ထိုသူလည်း တရားဥပဒေ၏ လက်အောက်မှာသာ ရှိရမည်။ အုပ်ချုပ်ရာ၌လည်း ဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီသာ အုပ်ချုပ်ရမည်ဟုခံယူကာ ထိုအတိုင်းကျင့်သုံးနိုင်ရန် အားထုတ်လာကြသည်။

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးသောစနစ်(Rule of Law)ခိုင်မာအောင် အထူးဂရုပြုတည်ဆောက်ကြသည်။ အဓိကအကြောင်းရင်းကား တရားဥပဒေစိုးမိုးခြင်းကသာ နိုင်ငံသားတို့၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်သောအခါ တစ်ချက်လွတ်အာဏာဖြင့် အုပ်စိုးသော ဘုရင်စနစ်၊ ဥပဒေများ၊ အမိန့်ဒီကရီများကို မိမိတို့နှစ်သက်သလို ထုတ်ပြန်အုပ်ချုပ်သည့် အာဏာပိုင်စနစ်တို့သည် တရားမျှတသောစနစ်များမဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှား ပေါ်လွင်လာသည်။

ထို့ပြင် နိုင်ငံ၏ နယ်ပယ်အသီးသီးတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုရရှိစေရန်အတွက် တရားစီရင်ရေးစနစ် ခိုင်မာတောင့်တင်းဖို့လိုသည်။ အမှုအခင်းများကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ရသော တရားရုံးများ၊ တရားသူကြီးများသည် ဥပဒေ၏ မျက်နှာမှအပ မည်သူ၏မျက်နှာကိုမှမကြည့်ဘဲ တည့်မတ်မှန်ကန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အင်အားတစ်စုံတစ်ရာ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကင်းသော၊ သီးခြားလွတ်လပ်သော၊ ဂုဏ်သိက္ခာမြင့်မားသော နေရာဌာနများ၊ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြဖို့လိုသည်။ အစိုးရအာဏာပိုင်များ၊ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ၊ တိုင်းပြည်အကြီးအကဲများပင် တရားရုံးသို့ရောက်ရှိက ဥပဒေများ၊ တရားရုံးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတိုင်း တရားရုံး၊ တရားသူကြီးတို့က ဆက်ဆံဆောင်ရွက်နိုင်ကြမှသာ ဥပဒေအရာ၌ အားလုံးတန်းတူညီမျှဖြစ်ပေမည်။

တရားစီရင်ရေးတွင် သီးခြားလွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်ရန်အတွက် တရားသူကြီးများအနေဖြင့် မိမိတို့၏လုပ်ငန်း၊ အတတ်ပညာကို စနစ်တကျလေ့လာဆည်းပူးထားသူ၊ ကောင်းစွာလေ့ကျက်ကျွမ်းကျင်သူများဖြစ်ဖို့ လိုသကဲ့သို့ သမာသမတ်ကျသောစိတ်၊ သူတစ်ပါး အလွှမ်းမိုးမခံလိုသော စိတ်များလည်း ရှိကြဖို့လိုသည်။ ထို့ပြင် ဒီမိုကရေစီသဘောအရ ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်တို့ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများကို ကိုင်တွယ်သုံးစွဲကြရာ၌ ဥပဒေ၏ မူလရည်ရွယ်ရင်းအနှစ်သာရများကို အစဉ်နှလုံးသွင်းမိစေရန်အတွက် တရားသူကြီးတို့၌ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို သက်ဝင်ယုံကြည်စိတ်များ ပြည့်ဝကြဖို့လည်း လိုပေသည်။

ဆိုခဲ့သည့် ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍသုံးရပ်အား အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းခြင်းစနစ်သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အရေးပါသောအစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ကဏ္ဍသုံးရပ်သည် အချင်းချင်းအပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်းဖြင့် ကဏ္ဍတစ်ရပ်စီသည် အခြားကဏ္ဍ

များ၏အာဏာကို ကန့်သတ်ထိန်းမတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ကဏ္ဍတစ်ရပ်၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု သည် သြဇာအာဏာအလွန်ကြီးမားခြင်းမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာမည်မဟုတ်ချေ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ဥပဒေပြုအဖွဲ့၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့နှင့် တရား စီရင်ရေးအဖွဲ့များသည် အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်းစနစ်ဖြင့် နိုင်ငံတော်အာဏာကို ပိုင်းခြား ကျင့်သုံးကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှ ကောက်နုတ်၍ ဖော်ပြပါမည်။

ဥပဒေပြုအဖွဲ့၏ အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်း အခွင့်အာဏာ

ဥပဒေပြုအဖွဲ့သည် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းသည့် အခွင့်အာဏာရှိသည်။ ထို့ပြင် -

- (က) အုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့အပေါ် အောက်ဖော်ပြပါ ထိန်းညှိမှုပြုရန် အခွင့်အာဏာများရှိသည် -
  - (၁) နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေး အကြီးအကဲသည်နိုင်ငံတော်သမ္မတဖြစ်သော်လည်း သမ္မတသည် ဥပဒေပြု အဖွဲ့ဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အား တာဝန်ခံရသည်။ ဒုတိယသမ္မတ များသည်လည်း နိုင်ငံတော်သမ္မတမှတစ်ဆင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကို တာဝန်ခံ ရသည်။ (၁၆ နှင့် ၂၀၃)
  - (၂) နိုင်ငံတော်သမ္မတက ဥပဒေကဲ့သို့ အာဏာတည်သောအမိန့်ကို ထုတ်ပြန်ခွင့်ရှိသော်လည်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်မရရှိလျှင်၊ အတည်မပြုသည့်နေ့မှစ၍ အာဏာတည်ခြင်းမှ ရပ်စဲသည်။ အဆိုပါအမိန့်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်မရှိသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါရှိလျှင် ယင်းပြဋ္ဌာန်း ချက်သည် ပျက်ပြယ်သည်။ (၁၀၄၊ ၂၁၂)
  - (၃) ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ပေးပို့သည့် ဥပဒေကြမ်းများကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ထုတ်ပြန်ကြေညာရန် သတ်မှတ်ထားသည့်ကာလအတွင်း သမ္မတက မိမိ၏သဘောထားမှတ်ချက်တို့ဖြင့် ပြန်လည်ပေးပို့ခြင်းမပြုသည်ဖြစ်စေ၊ ဥပဒေကြမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ဥပဒေအဖြစ် ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းမပြုသည်ဖြစ်စေ သတ်မှတ်သော ကာလ ပြည့်မြောက်သည့်နေ့ရက်တွင် ဥပဒေကြမ်းသည် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ လက်မှတ် ရေးထိုးချက်ကို ရရှိပြီးသကဲ့သို့ ဥပဒေဖြစ်လာသည်။ (၁၀၅)
  - (၄) ဥပဒေအဖြစ်ထုတ်ပြန်ကြေညာရန် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ပေးပို့သည့် ဥပဒေကြမ်း အပေါ် သမ္မတက သဘောထားမှတ်ချက်ပေးနိုင်သော်လည်း၊ ယင်းသဘောထား မှတ်ချက်ကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က လက်မခံကြောင်း ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ (၁၀၅၊ ၁၀၆)
  - (၅) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဦးရေကို လိုအပ်သလိုသတ်မှတ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ခြင်း၊ သတ်မှတ် ဦးရေတိုးခြင်း၊ လျော့ခြင်းတို့ပြုလုပ်ရာ၌ ပြုလုပ်ရာ၌ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘော တူညီချက် ရယူရသည်။ (၂၀၂)

- (၆) အုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ကိုယ်စား နိုင်ငံတော်သမ္မတ သို့မဟုတ် ယင်းက တာဝန်ပေးအပ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်က ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေအရ အသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းကို ရေးဆွဲခွင့်ရှိသော်လည်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းအတည်ပြု ချက်ရယူရသည်။ ပုဒ်မ ၁၀၃(ခ)ပါ အသုံးစရိတ်များမှအပ အခြားအသုံးစရိတ်များအတွက် ကိုမူ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ငြင်းပယ်ခြင်း၊ လျှော့ခြင်းတို့ကို အများဆန္ဒနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။ (၁၀၃၂၂၁)
- (၇) ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အကြီးအမှူးသည် နိုင်ငံတော်သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတများကို စွပ်စွဲပြစ်တင်၍ ရာထူးမှ ရပ်စဲနိုင်သည်။ (၇၁)
- (၈) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များနှင့် သံတမန်ဆက်သွယ်ခြင်း၊ သံတမန် အဆက်အသွယ်ပြတ်တောက်ခြင်းပြုရာ၌ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရသည်။ ချက်ချင်းအရေးယူဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့် အခြေအနေမျိုး ၌ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီနှင့် ညှိနှိုင်းလျက် နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည် တစ်ခုခုနှင့် သံတမန်အဆက်အသွယ် ဖြတ်တောက်နိုင်သည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံတော် သမ္မတသည် မိမိ၏ အရေးယူဆောင်ရွက်ချက်ကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ တင်ပြ အတည်ပြုချက်ရယူရသည်။ (၂၀၆)
- (၉) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ၊ ဒေသဆိုင်ရာ၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံအချင်းချင်း ဆိုင်ရာ စာချုပ်များချုပ်ဆိုခြင်း၊ အတည်ပြုဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပယ်ဖျက်ခြင်း၊ စာချုပ်များမှ နုတ်ထွက်ခွင့်ပြုခြင်းတို့မှ အချို့ကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရသည်။ (၂၀၉)
- (၁၀) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် နိုင်ငံတော်အား ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ခြင်းခံရလျှင် စစ်ရေးအရ လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ရှိသော်လည်း မိမိ၏ ဆောင်ရွက်ချက်ကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်တွင်တင်ပြ၍ အတည်ပြုချက်ရယူရသည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့်သာ စစ်ကြေညာခြင်း၊ စစ်ပြေငြိမ်းခြင်း ပြုနိုင်သည်။ (၂၁၃)
- (၁၁) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ရရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို သာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စု ရှေ့နေချုပ်အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်အဖြစ်လည်းကောင်း ခန့်အပ်တာဝန်ပေး အပ်ရသည်။ (၂၃၂ ၂၃၂၂၄၂)
- (၁၂) နိုင်ငံတော်သမ္မတ နှင့် ဒုတိယ သမ္မတများကိုပင်လျှင် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သော သမ္မတ ရွေးချယ် တင်မြှောက်ရေးအဖွဲ့က ရွေးချယ် တင်မြှောက်သည်။(၆၀)
- (၁၃) နိုင်ငံတော်သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတများသည် မိမိတို့ဦးစီးသည့် တစ်စီးပွားတည်းဖြစ်သော

မိသားစုပိုင်မြေ၊ အိမ်၊ အဆောက်အအုံ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုငွေနှင့် အခြားအဖိုးတန် ပစ္စည်းများကို တန်ဖိုးနှင့်တကွ စာရင်းပြုစုပြီး ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အကြီးအမှူးထံ ပေးပို့ရသည်။ (၆၈)

(၁၄) ပြည်ထောင်စု၏ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာသည် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၌ တည်ရှိသော်လည်း ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်သည် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ရပ်အားလည်းကောင်း၊ အာဏာပိုင်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးအားလည်းကောင်း တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ပေးအပ်ခြင်း မပြုနိုင်ဟု မမှတ်ယူရပေ။(၂၁၇)

(၁၅) ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ယင်း၏မူဝါဒများနှင့်အညီ လိုအပ်သော စီမံကိန်းများရေးဆွဲ၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာ၌ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် ရယူရသည်။ (၂၂၀)

(၁၆) ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က အခါအားလျော်စွာချမှတ်သည့် အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရပြီး၊ မိမိ၏ အရေးယူဆောင်ရွက်ချက်များကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ ပြန်လည်အစီရင်ခံရသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတော်၏ အခြေအနေအရပ်ရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ အခါအားလျော်စွာ တင်ပြရသည်။(၂၂၈)

(၁၇) အုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ဖြစ်သော တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရသည် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေပြုအဖွဲ့ဖြစ်သည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်က အခါ အားလျော်စွာ ချမှတ်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်သို့ ပြန်လည်အစီရင်ခံရသည်။ ထို့ပြင် မိမိနယ်မြေဒေသ၏ အခြေအနေ အရပ်ရပ်နှင့် စပ်လျဉ်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်သို့ တင်ပြရသည်။ (၂၅၈)

(၁၈) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ သဘော တူညီချက်ရရှိပြီး သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဥပဒေချုပ်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ စာရင်းစစ်ချုပ် အဖြစ်လည်းကောင်း ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရသည်။(၂၆၁၊ ၂၆၆၊ ၂၇၁)

(၁၉) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်က တင်ပြ လာသည့် တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် ရရှိပြီးသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များကို တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများအဖြစ် ခန့်အပ် တာဝန်ပေးရသည်။ (၂၆၂)

(၂၀) တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်ဝန်ကြီး၊ ပြည်နယ်ဥပဒေချုပ်၊ စာရင်း စစ်ချုပ်နှင့် ဝန်ကြီးများကို သက်ဆိုင်ရာလွှတ်တော်က စွပ်စွဲပြစ်တင်ပြီး၊ အဆိုပါရာထူးတွင် ဆက်လက်ထမ်းရွက်စေရန် မသင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ (၂၆၃၊ ၂၆၇၊ ၂၇၂)

- (၂၁) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ပုဒ်မ ၄၁၇ နှင့် ၄၁၈ အရ အရေးပေါ်အခြေအနေကြေငြာ၍ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်အား နိုင်ငံတော်အာဏာလွှဲအပ်ဆောင်ရွက်စေသည့် ကိစ္စကို ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်အစည်းအဝေးသို့ အစီရင်ခံတင်ပြရသည်။ (၄၂၁)
- (ခ) ဥပဒေပြုအဖွဲ့သည် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့အပေါ် အောက်ဖော်ပြပါ ထိန်းညှိမှုပြုရန် အခွင့်အာဏာများ ရှိသည် -
  - (၁) နိုင်ငံတော် သမ္မတသည် ပြည်ထောင်စု တရားသူကြီးချုပ် နှင့် ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများ ခန့်အပ်ရာတွင် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် ရယူရသည်။(၂၉၉)
  - (၂) တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍတွင် ပါဝင်သော နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ ခုံရုံးအဖွဲ့ဝင်ကိုးဦး မှ (၃)ဦးကို မိမိကိုယ်တိုင်ရွေးချယ်၍ ကျန်ခြောက်ဦးကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အမျိုးသား လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌတို့က ရွေးချယ်သည်။ ခုံရုံးဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များကို သမ္မတကခန့်အပ်သော်လည်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ရယူရသည်။ (၃၂၁၊ ၃၂၇)
  - (၃) ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်၊ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး၊ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံးဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များကို စွပ်စွဲပြစ်တင်ပြီး ရာထူးမှ ရပ်စဲခြင်းကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ (၃၀၂၊ ၃၃၄)
  - (၄) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်က သဘောတူညီသူများကိုသာ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များ၏ တရားသူကြီးချုပ်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တရားသူကြီးများအဖြစ်လည်းကောင်း ခန့်အပ်ရသည်။ (၃၀၈)
  - (၅) တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်သည် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ်ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်တရားသူကြီးချုပ်နှင့်တရားသူကြီးများကို အဆိုပါ ရာထူးအသီးသီးတွင် ဆက်လက် ထမ်းရွက်စေရန်မသင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ (၃၁၁)
  - (၆) နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးသည်ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေများက ပေးအပ်သောလုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ရသည်။ (၃၂၂)

အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၏ အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်းအခွင့်အာဏာ

အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့သည် ဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အာဏာ ရှိသည်။ ထို့ပြင်-

- (က) အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဥပဒေပြုအဖွဲ့အပေါ် အပြန်အလှန်ထိန်းညှိမှုပြုရန် အခွင့်အာဏာများ ရှိသည်-

- (၁) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေးအကြီးအကဲဖြစ်သော်လည်း ဥပဒေကဲ့သို့ အာဏာ တည်သောအမိန့်ကို ထုတ်ပြန်ခွင့်ရှိသည်။ (၁၀၄၊ ၂၁၂၊ ၄၁၀၊ ၄၁၂၊ ၄၁၇)
- (၂) နိုင်ငံတော်၏ အမျိုးသားစီမံကိန်း၊ နှစ်စဉ်အရ အသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းနှင့် အခွန် ကောက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ကသာ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းခွင့် ရှိသည်။ (၁၀၀)
- (၃) ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က အတည်ပြုထားသည့် ဥပဒေကြမ်းတစ်ရပ်ရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော် သမ္မတက သဘောထားမှတ်ချက်ပေးနိုင်သည်။ (၈၀)
- (၄) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အထူးအစည်းအဝေး၊ သို့မဟုတ် အရေးပေါ် အစည်းအဝေးခေါ်ယူကျင်းပရန် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကို အကြောင်းကြား နိုင်သည်။ (၂၁၁)
- (၅) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် နိုင်ငံတော်မူဝါဒများနှင့် နိုင်ငံတော်၏ အခြေအနေအရပ်ရပ်တို့ကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် အခါအားလျော်စွာ မိန့်ခွန်းပြောကြားခွင့်၊ သဝဏ်လွှာ ပေးပို့ခွင့် ရှိသည်။ (၂၁၀)
- (၆) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ သို့မဟုတ် ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ မိမိအား အပ်နှင်းထားသည့် တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်မှု၊ သို့မဟုတ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်သည့် အနေဖြင့်ပြုခဲ့သော ပြုလုပ်မှုအတွက် မည်သည့် လွှတ်တော်တွင်မှ ဖြေရှင်းရန်တာဝန်မရှိ။ (၂၁၅)
- (၇) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်လျှင် ပြည်ထောင်စု၏ အုပ်ချုပ်မှု အာဏာသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ဥပဒေပြုနိုင်သော အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ကိစ္စ ရပ်များသို့ သက်ရောက် ပြန်နံ့သည်။ (၂၁၆)
- (၈) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်လျှင် တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာသည် တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ် လွှတ်တော်က ဥပဒေပြုနိုင်သောကိစ္စရပ်များသို့ သက်ရောက်ပြန်နံ့သည်။ (၂၄၉)
- (၉) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်လျှင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်းဦးစီးအဖွဲ့ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသဦးစီးအဖွဲ့၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှု အာဏာသည် ဇယား-၃ပါ ဥပဒေပြုခွင့်ရှိသည့်ကိစ္စများနှင့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်းဦးစီးအဖွဲ့ သို့မဟုတ် ဒေသဦးစီးအဖွဲ့အား ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုသည့် ကိစ္စ ရပ်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက် ခွင့်ပြုသည့် ကိစ္စရပ်များသို့ သက်ရောက်ပြန်နံ့သည်။ (၂၇၇)

- (၁၀) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် အရေးပေါ် အခြေအနေ ပေါ်ပေါက်လျှင် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရစီရင်စုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေပြုအခွင့်အာဏာကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ သုံးစွဲဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။ (၄၀)
  - (၁၁) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၄၁၇ အရ အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေငြာသည့် ကိစ္စရပ်တွင် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်အား ဥပဒေပြုရေးအာဏာ လွှဲအပ်နိုင်သည်။(၄၁၈)
  - (၁၂) ပုဒ်မ ၄၁၀ အရ အရေးပေါ်အခြေအနေကြေငြာသည့်ကိစ္စရပ်တွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုများက ဥပဒေပြုပိုင်ခွင့် ရှိသော ကိစ္စရပ်များအနက် အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအတွက် ဥပဒေပြုခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံးခွင့်ရှိသည်။ (၄၁၀)
  - (၁၃) အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အညီ လွှတ်တော်များ ဖွဲ့စည်းခြင်းမပြုနိုင်သေးမီ ဥပဒေပြုရေးအာဏာကို နိုင်ငံတော်သမ္မတ အမည်ဖြင့် ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်သည်။ (၄၂၇၊ ၄၃၁)
- (ခ) အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့သည် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့အပေါ် အောက်ဖော်ပြပါ အပြန်အလှန် ထိန်းညှိမှု ပြုရန် အခွင့်အာဏာများ ရှိသည်။
- (၁) နိုင်ငံတော် သမ္မတသည် ပြည်ထောင်စု တရားသူကြီးချုပ် ၊ ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများ၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ် နှင့် တရားသူကြီးများ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ (၂၉၉၊ ၃၀၈)
  - (၂) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် နိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံးဥက္ကဋ္ဌ နှင့် အဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ခြင်း နှင့် ခုံရုံးဥက္ကဋ္ဌနှင့်အဖွဲ့ဝင်များကို ခန့်အပ်တာဝန်ပေးပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ (၃၂၁၊ ၃၂၇)
  - (၃) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်၊ ပြည်ထောင်စုတရား လွှတ်တော်

အာဏာပိုင်းခြားကျင့်သုံးခြင်းသည် ဥပဒေပြုအဖွဲ့၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့နှင့် တရားစီရင်ရေး အဖွဲ့များအကြား အဖွဲ့တစ်ခုမှ အခြားအဖွဲ့တစ်ခု၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း (Supervise) မျိုးမဟုတ်ဘဲ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအနေဖြင့် ၎င်း၏လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို အလွန်အကျွံမကျင့်သုံးနိုင်စေရန် အခြားအဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုမှ အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းပေးခြင်း (Reciprocal Control , Check and Balance) သာ . . . .

ချုပ် တရားသူကြီးများ၊ တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားသူကြီးတို့ကို စွပ်စွဲပြစ်တင်ပြီး ရာထူးမှ ရပ်စဲနိုင်သည်။ (၃၀၂၊ ၃၁၁)

(၄) တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်၊ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်းဦးစီးအဖွဲ့၊ သို့မဟုတ် ဒေသဦးစီးအဖွဲ့တို့သည် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံး၏ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် သဘောထားရယူရန်ကိစ္စများကို အဆိုပါ ခုံရုံးသို့ တင်သွင်းခွင့်ရှိသည်။ (၃၂၆)

(၅) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ သို့မဟုတ် ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ မိမိအားအပ်နှင်းထားသည့် တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်မှု၊ သို့မဟုတ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်သည့် အနေဖြင့် ပြုခဲ့သော ပြုလုပ်မှုအတွက် မည်သည့်တရားရုံးတွင်မျှ ဖြေရှင်းရန် တာဝန်မရှိ။(၂၁၅)

(၆) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၄၁၂ အရ အရေးပေါ် အခြေအနေ ကြေငြာသည့်ကိစ္စတွင် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်အား တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်များ သတ်မှတ်ပေးနိုင်သည်။ (၄၁၃)

(၇) နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၄၁၇ အရ အရေးပေါ် အခြေအနေ ကြေငြာသည့်ကိစ္စရပ်တွင် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်အား တရားစီရင်ရေး အာဏာများ လွှဲအပ်နိုင်သည်။ (၄၁၈)

(၈) အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အညီ လွှတ်တော်များ ဖွဲ့စည်းခြင်း မပြုနိုင်သေးမီ တရားစီရင်ရေး အာဏာကို နိုင်ငံတော်သမ္မတ အမည်ဖြင့် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်သည်။ (၄၂၇)

(၉) အရေးပေါ် အခြေအနေ ထုတ်ပြန်ကြေငြာထားသည့် ကာလတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့် နှင့် တာဝန်များ ပေးအပ်ခြင်းခံရသည့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း၊ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း၊ နယ်ဘက်ဝန်ထမ်း အဖွဲ့အစည်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းဝင်တစ်ဦးဦးတို့၏ တရားဝင် ဆောင်ရွက်ချက်များအပေါ် တရားစွဲ ဆိုခွင့်မရှိစေရ။(၄၃၂)

တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့၏ အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းမှု အခွင့်အာဏာ

တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့သည် ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ခွင့် အာဏာရှိသည်။ ထို့ပြင်-

- (က) အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အပေါ် ထိန်းညှိမှုပြုရန် အခွင့်အာဏာများရှိသည်-
  - (၁) ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည်။ (၁၈၂၉၆)
  - (၂) ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ကချုပ်ဆိုသော ပြည်ထောင် အချင်းချင်းဆိုင်ရာ စာချုပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပေါ်ပေါက်လာသော

ကိစ္စရပ်များကိုလည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့်တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အစိုးရတို့အကြား ဖြစ်ပွားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဿနာများမှအပ အခြား အငြင်းပွားမှုများကိုလည်းကောင်း၊ တိုင်းဒေသကြီးအချင်းချင်း၊ ပြည်နယ်အချင်းချင်း၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အချင်းချင်း၊ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အချင်းချင်းတို့အကြား ဖြစ်ပွားသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဿနာများမှအပ အခြားအငြင်းပွားမှုများကိုလည်းကောင်း စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာရှိသည်။ (၂၉၅)

- (၃) နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးသည် ပြည်ထောင်စုတိုင်းဒေသကြီးများ၊ ပြည်နယ်များ နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရစီရင်စုများ၏ အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အာဏာ ပိုင်များ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ညီညွတ်မှုရှိ၊ မရှိ စိစစ်နိုင်သည်။(၄၆၊ ၃၂၂)
- (၄) နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးသည် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုတို့က ပြည်ထောင်စုဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၊ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုတို့၏ အခွင့်အရေး၊ တာဝန်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပေါ်ပေါက်သည့် အငြင်းပွားမှုများကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။(၃၂၂)
- (ခ) တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့သည် ဥပဒေပြုအဖွဲ့အပေါ် အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ထိန်းညှိမှုပြုရန် အောက်ပါ အခွင့်အာဏာများရှိသည်-
  - (၁) ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်သည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် နိုင်ငံတော် သို့မဟုတ် အများ ပြည်သူတို့နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အရေးကြီးသော တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေကို အခါအားလျော်စွာ တင်ပြနိုင်သည်။(၂၉၈)
  - (၂) တရားရုံးက အမှုစစ်ဆေးရာ၌ ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်မှုရှိ မရှိ၊ ညီညွတ်မှုရှိ မရှိ အငြင်းပွားမှုပေါ်ပေါက်ပါက ထိုအငြင်း ပွားမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးက တစ်စုံတစ်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ထားခြင်း မရှိသေးလျှင် မိမိ၏ ထင်မြင်ချက်ကို သတ်မှတ်ထားသည့် နည်းလမ်းများနှင့်အညီ ခုံရုံးသို့တင်ပြ၍ အဆုံးအဖြတ် ရယူနိုင်သည်။(၃၂၃)
  - (၃) နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံးသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်သည်။ (၄၆၊ ၃၂၂)
  - (၄) နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးသည် ပြည်ထောင်စုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး အကြား၊ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အကြား၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အကြား၊

တိုင်းဒေသကြီးအချင်းချင်း၊ ပြည်နယ်အချင်းချင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုအချင်းချင်း ဖြစ်ပေါ်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။(၄၆၊ ၃၂၂)

- (၅) နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ခုံရုံးသည် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၊ တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော် သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ တိုင်းဦးစီးအဖွဲ့နှင့် ဒေသဦးစီးအဖွဲ့တို့က ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်မှုရှိ မရှိ စိစစ်နိုင်သည်။(၄၆၊ ၃၂၂)

ချုပ်ချယ်ဆိုင်ရာလျှင် နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာခက်မသုံးဖြာသည် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၊ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအနေဖြင့် ဩဇာအာဏာလွန်စွာကြီးမားလာခြင်းမျိုး မရှိစေရန် အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။ ခက်မတစ်ခုသည် အခြားခက်မနှစ်ခုက အခွင့်အာဏာ အလွန်အကျွံအသုံးပြုခြင်းမျိုး မဖြစ်စေရန် အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်းဖြင့် အာဏာကို ထိန်းချုပ်ထားသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် အာဏာပိုင်းခြားကျင့်သုံး ခြင်းသည် ဥပဒေပြုအဖွဲ့၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့နှင့် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့များအကြား အဖွဲ့တစ်ခုမှ အခြားအဖွဲ့တစ်ခု ၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း (Supervise)မျိုးမဟုတ်ဘဲ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုအနေဖြင့် ၎င်း၏လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို အလွန်အကျွံ မကျင့်သုံးနိုင်စေရန် အခြားအဖွဲ့ အစည်းနှစ်ခုမှ အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းပေးခြင်း (Reciprocal Control, Check and Balance) သာ ဖြစ်သည်။

ဤသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများပေါ်တွင် အပြန်အလှန်ထိန်းကျောင်းခြင်းဖြင့် ခေတ်သစ် ဒီမိုကရေစီသည် နိုင်ငံသားများ၏ လွတ်လပ်မှုနှင့် အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ကြောင်း သုံးသပ်တင်ပြအပ်ပါသည်။

ကျေအိုငြိမ်း

မှတ်ချက်

စာရေးဆရာ ဦးဖေမြင့်၊ လှမျိုး၊ သန့်ဇော်သန်းတို့၏ ဆောင်းပါးများကို မှီငြမ်းပါသည်။ ကွင်းငယ်အတွင်းရှိ ကိန်းဂဏန်းများမှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မများကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

ဦးစွာ ဝယ်ယူပိုင်ခွင့်

လေလံပယ်ဖျက်ခွင့်

ထင်ဇော် (တရားရေး)

ဦးစွာ ဝယ်ယူပိုင်ခွင့်နှင့် ရလို့မှု နှင့် ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ခွင့်အရ လေလံတင် ရောင်းချမှုကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားမှုမှာ မတူကွဲပြားခြားနားကြောင်း တင်ပြလိုပါသည်။

အမွေဆိုင် ညီအစ်ကိုမောင်နှမ(၄)ယောက် ရှိတယ် ဆိုကြပါစို့။ အမွေပုံပစ္စည်းက မြေ တစ်ကွက်တည်း။ သူတို့မခွဲယူရသေးဘူးဆိုရင် ဒီမြေကွက်ဟာ အမွေပုံပစ္စည်းအဖြစ် ရှိနေဦးမှာပဲ။ မခွဲဝေရသေးတဲ့ အမွေပုံပစ္စည်းလို့ ခေါ်တယ်။ မိဘလက်ငုတ်လက်ရင်း မပျောက်မပျက်အောင် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်လာရက အသည်းအသန် ငွေလိုလို့ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ တသီးတခြားနေလို လို့ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ တစ်ယောက်ယောက်က “ငါ့ဝေစု ငါ့ကို ခွဲပေးတော့” လို့ဆိုလာရင် ကျန်အမွေဆိုင်တို့က ခွဲစိတ် ပေးလိုက်ရမှာ ဖြစ်တယ်။ မပေးလိုပြီလို့ ငြင်းလို့ မရဘူး။ ဒီပစ္စည်းက ခွဲစိတ်ပိုင်းခြားလို့မရတဲ့၊ မလွယ်တဲ့ မရွှေ့ မပြောင်းနိုင်တဲ့ ပစ္စည်းဖြစ်နေလျှင် ထုခွဲရောင်းချပြီး သူ့ဝေစုကို ခွဲပေးလိုက် ရမှာပဲ။ ဒီလိုအမွေခွဲဝေပေးဖို့ အမွေပစ္စည်းကို ရောင်းလိုက်ရင်တော့ မြေကွက်ဖြစ်တဲ့ အမွေပုံပစ္စည်းမှသည် ငွေဖြစ်တဲ့ အမွေပုံပစ္စည်းအဖြစ် ပြောင်းသွားတယ်။ ငွေဖြစ်သွားတော့ ကိုယ်ရထိုက်တဲ့ဝေစုနဲ့ အချိုးညီ အစုငွေအသီးသီးကို ပိုက်ပြီးယူသွားကြရုံပဲ။ ဒီလို ရောင်းချခွဲဝေယူကြတာ မလုပ်သမျှ အမွေပစ္စည်း မြေကွက်ဟာ မိဘပိုင် ကျန်ရစ်တဲ့ အမွေပစ္စည်းအဖြစ်ပဲ ရှိနေဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရောင်းလိုက်ကြရင် တော့ မြေကွက်ဟာ အမွေပုံပစ္စည်း မဟုတ်တော့ပါဘူး။ ဝယ်ယူပိုင်ခွင့် ဖြစ်သွားပါတယ်။ မရောင်း ရသေးဘဲ အမွေပုံပစ္စည်း မြေကွက်ဟာ မခွဲဝေရသေးတဲ့ အမွေပုံပစ္စည်းဖြစ်တဲ့အချိန်မှာ အမွေဆိုင် မောင်နှမတစ်ဦးဦးက ဒီမြေကွက်မှာ အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ ငါ့ဝေစုကို ဘယ်လောက်ပေးရင်ရောင်း မယ်၊ ဝယ်မယ့်သူရှိရင် ဝယ်ကြပါလို့ ကျန်ညီအစ်ကိုမောင်နှမ အမွေဆိုင်တွေကို အသိပေးပြောကြားပြီး ဦးစွာ ဝယ်ယူခွင့်ပေးရတယ်။ ဘယ်သူကမှ သူတောင်းတဲ့ငွေ ပေးဝယ်မယ့်သူ မရှိရင်၊ မဝယ်လိုလို့ ငြင်းရင်၊ ဝယ်နိုင်မယ့် သူစိမ်းကို ရောင်းခွင့်ရှိသွားပြီ။ ဒီလို အမွေဆိုင်ညီအစ်ကိုမောင်နှမတွေကို ဝယ်ခွင့်မပေးဘဲ သူစိမ်းကိုရောင်းလိုက်ရင်၊ အဲဒီသူစိမ်းက မခွဲဝေရသေးတဲ့ အမွေမြေကွက်ထဲက ရောင်းသူအမွေဆိုင်ရဲ့ ဝေစုလေးပုံတစ်ပုံကို အဲဒီသူစိမ်း ပိုင်သွားရော။ ဒီအခါ ဝယ်ယူသူ သူစိမ်းနဲ့ ကျန်အမွေဆိုင် ညီအစ်ကိုမောင်နှမတွေက ဒီမြေကွက်ကို ပူးတွဲပိုင်ရှင်ဖြစ်သွားပါတယ်။ ဒီတစ်ခါ သူစိမ်းဖက်လာပြီ။ မိဘလက်ငုတ်ပျောက်တော့မယ်။ သွေးသားမတော်တဲ့သူ နဲ့ သွေးရင်းသားရင်း တို့အကြား ပြဿနာပေါ်တတ်တယ်။ ဒါမျိုးမဖြစ်စေလိုလို့ မြန်မာခလေးထုံးတမ်း ဥပဒေက ဝယ်လိုက်

တဲသု သူစိမ်းထံကနေ မင်းဝယ်ခဲတဲဈေးနဲပဲ တို့ကိုပြန်ရောင်းပါကွာလို့ ကျန်အမွေဆိုင်များဖြစ်စေ၊ တစ်ဦးဦးကဖြစ်စေ ဝယ်ယူရရှိသွားတဲ သူစိမ်းအပေါ် အရေးဆိုခွင့်ရှိတယ်လို့ ပြဋ္ဌာန်းပါတယ်။ ဒါကို ဦးစွာ ဝယ်ယူခွင့်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီလိုပြန်ရောင်းပါလို့ တောင်းဆိုတာကို ဝယ်ခဲတဲ သူစိမ်းကငြင်းမယ် ဆိုရင်၊ ရောင်းလိုက်တဲ အမွေဝေစုကို ရောင်းချတဲဈေးနဲ ပြန်ဝယ်ယူခွင့်ပြုဖို့ ကျန်အမွေဆိုင်တွေက ဝယ်ယူထားသူ၊ သူစိမ်းအပေါ် တရားစွဲတောင်းနိုင်ပါတယ်။ အဲဒါကို ဦးစွာ ဝယ်ယူပိုင်ခွင့် ရလိုမှု (Enforce the Right of Preemption suit) လို့ ခေါ်ပါတယ်။ **ရေနံအိုး** နှင့် **မောင်မြတ်စံ** အမှု (၈ အယ်ဘီအာရ် ၄၆၆)ကို ကြည့်ပါ။

အဲဒီ ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ခွင့်ပြုရန် တရားစွဲဆိုတဲအမှုဟာ စင်စစ် ဝယ်ထားပြီးသူ၊ သူစိမ်းထံမှ ဦးစွာဝယ်ယူ ပိုင်ခွင့်ရှိနေသေးတဲ အမွေဆိုင်တစ်ဦးက ဝယ်ထားသူ ပေးဝယ်ခဲတဲဈေးနဲပဲ သူ့ကို ပြန်ရောင်းစေလို့ဆိုတဲ ဒီကရီကို ချမှတ်ပေးဖို့ တရားရုံးမှာ တရားစွဲတောင်းမှုဖြစ်ကြောင်း၊ ဒီအမှုကို တရားပြိုင်ဝယ်လိုက်တဲနေ့ကစပြီး (၁)နှစ်အတွင်း တရားရုံးမှာ ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်မှုဆိုတဲ တရားမကြီးမှု စွဲတောင်းရတယ်လို့ ကာလစည်းကမ်းသတ်အက်ဥပဒေ ပထမဇယား အမှတ်စဉ်(၁၀)မှာ ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

မောင်တင့် နှင့် **မောင်ရွှေအိုး** (၂ ရန်ကုန် ၆၇၀)စီရင်ထုံးမှာ “သူစိမ်းအား အမွေဆိုင်တစ်ဦးက ၎င်း၏ဝေစုကို မရောင်းမီကျန်အမွေဆိုင်များက ဝယ်ရန်ငြင်းဆိုဘူးလျှင် အမွေပစ္စည်းကို ရောင်းသူ သည် သူစိမ်းအား ရောင်းလိုကြောင်း အမွေဆိုင်များအား ထပ်မံပြောဆိုရန်မလို”ဟု လမ်းညွှန် ထုံးဖွဲ့ထားပါတယ်။ ဝယ်ဖို့အခွင့်အရေး ရပါလျက် ငြင်းဆိုတဲ အမွေဆိုင်တစ်ယောက်ဟာ ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ခွင့်ဆိုတဲ အခွင့်အရေးကို မရတော့ပါဘူး။ အဲဒီအမွေဆိုင်က သူတစ်ဦးကို ရောင်းပြီးသား ပစ္စည်း ပြန်ဝယ်ခွင့်ရရန် တရားရုံးမှာ တရားတစ်ထုံးစွဲပြီး အရေးဆိုခွင့် မရှိတော့ပါဘူး။

အမွေဆိုင်တစ်ဦးက မခွဲသေးတဲ အမွေပုံပစ္စည်းမှ ခံစားခွင့်ရှိတဲမိမိရဲ့ အမွေဝေစုကို သူစိမ်းကို ရောင်းတာမဟုတ်ဘဲ မခွဲဝေရသေးတဲ အမွေပုံပစ္စည်းထဲက ရဖို့ရှိတဲကိုယ်ရဲ့ဝေစုကို ပစ္စည်းလက်ရှိဖြစ်တဲ အမွေဆိုင်ထဲမှ ခွဲဝေပြီးလက်ရောက်ပေးဖို့ တောင်းဆိုတာကို ပစ္စည်းလက်ရှိဖြစ်တဲ အမွေဆိုင်က ပစ္စည်းကို ထုခွဲရောင်းချခွဲ ဝေပေးရပါတယ်။ အဲဒါကို အမွေပုံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲတယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီလို အမွေခွဲဝေပေးဖို့ တောင်းတာကို အမွေပစ္စည်းလက်ရှိ အမွေဆိုင်က ငြင်းဆိုရင် တရားရုံးက အမွေပုံပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲ၊ ခွဲဝေပေးပါလို့ တရားစွဲ တောင်းဆိုရပါတယ်။ ဒီလိုအမွေခွဲဝေပေးဖို့ တောင်းဆိုတဲအမှုကို အမွေပုံပစ္စည်းစီမံခန့်ခွဲပေးစေလို့မှု (Suit for Administration) လို့ခေါ်ပါတယ်။ ဒီလိုအမွေပုံပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲပေးဖို့ စွဲဆိုတဲ အမွေမှုမှာ တရားရုံးက အမွေပုံပစ္စည်းများကို သတ်သတ်မှတ်မှတ် ပိုင်းခြားပြီး အမွေဆိုင်များအကြား စီမံခန့်ခွဲဝေပေးရပါတယ်။ သတ်သတ်မှတ်မှတ် ဘယ်သူဘယ်အပိုင်းယူစေလို့ ခွဲခြမ်းပြီး လက်ရောက်ခွဲဝေမပေးနိုင်တဲ မြေနှင့် အိမ်လိုပစ္စည်းမျိုး ကျတော့ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၆၊ နည်းဥပဒေ ၁၄ အရ အချင်းချင်း ငွေအမ်းနိုင်ရန် ငွေအမ်းပြီး ခွဲဝေပေးရပါတယ်။ ငွေအမ်းယူတယ်ဆိုတာ တစ်နည်းအားဖြင့် အမွေပုံပစ္စည်းကို ကိုယ်က

ဝယ်ယူတာပါ။ ငွေအမ်းမယူနိုင်ကြရင် ဒီလိုငွေအမ်းယူဖို့ မတောင်းဆိုကြရင် လေလံတင်ရောင်းချပြီး ရောင်းရငွေကို တရားရုံးက ခွဲဝေပေးရပါတယ်။ ဒီလို ဥပဒေနှင့်အညီ လေလံတင်ရောင်းချပြီး ရောင်းရငွေကို ခွဲဝေပေးတဲ့ကိစ္စဟာ အမွေဆိုင်တစ်ဦးက ကိုယ့်ရဲ့အမွေဝေစုကို ကိုယ့်သဘောနဲ့ကိုယ် သူစိမ်းကို လွှဲပြောင်း ရောင်းချလိုက်တဲ့ ကိစ္စမဟုတ်ဘဲ တရားရုံးက ဥပဒေလမ်းကြောင်းအတိုင်း (Due process of law) အမွေပုံပစ္စည်းကို စီမံခန့်ခွဲ ခွဲဝေပေးသည့် ဒီကိစ္စကို အတည်ပြုဆောင်ရွက် ပေးခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဦးစွာ ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးရန် ဒီကိစ္စကိုချပေးဖို့ သူစိမ်းအပေါ် တရားစွဲတောင်းတဲ့ တရားမကြီးမှုမျိုးမဟုတ်ပါ။

အမွေပုံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှုမှာ အမွေဝေစုအတိုင်း ခွဲဝေခံစားစေရန် ဒီကိစ္စရဲ့ အသီးအပွင့်ကို အမွေဆိုင်အားလုံးက ခံစားခွင့်ရှိကြပါတယ်။ တရားစွဲတောင်းတဲ့ တရားလိုမှသာ ခံစားခွင့်ရှိတာ မဟုတ်ပါဘူး။ တရားစွဲခံရသူဖြစ်ပေမယ့် မိမိဝေစုကိုလည်း ခွဲဝေပေးပါ။ ယူလိုပါတယ်ဆိုတဲ့ တရားပြိုင်ကလည်း မိမိဝေစုအပေါ် ရုံးခွန်တော် ထမ်းဆောင်ပြီး တရားလိုနည်းတူ အမွေဝေစု ခွဲဝေပေးဖို့ ဒီကိစ္စချပေးပါလို့ တောင်းဆိုနိုင်ပါတယ်။ တောင်းဆိုရင် တရားရုံးက သူက တရားလိုမဟုတ်လို့ ဒီကိစ္စရဲ့ခွင့် မရှိဘူးဆိုပြီး ငြင်းလို့မရပါ။ ပဏာမ ဒီကိစ္စနဲ့ ဆီလျော်တဲ့ အဲဒီတရားပြိုင် ရခွင့်ရှိတဲ့ အမွေဝေစုကိုလည်း ရစေလို့၊ ခွဲဝေပေးစေလို့ နောက်ဆက်တွဲ ဒီကိစ္စ ချပေးမယ့် တာဝန်ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် တရားရုံးက အမွေမှုမှာ တရားလို၊ တရားပြိုင်များဖြစ်ကြတဲ့ အမွေဆိုင် တို့အကြား အမွေပုံပစ္စည်းကို သူတို့ရခွင့်ရှိတဲ့ ဝေစုအတိုင်း ခွဲဝေပေးနိုင်ရေးအတွက် မရှောင်မလွှဲသာ ပစ္စည်းကို ထုခွဲရောင်းချခြင်းဟာ အမွေဆိုင်များအားလုံး အကျိုးအတွက် ဥပဒေအရ အတည်ပြုဆောင်ရွက်ခြင်း (execution) လုပ်တာဖြစ်လို့ အမွေပစ္စည်းလက်ရှိဖြစ်သူက ဦးစွာ ဝယ်ယူပိုင်ခွင့်ရှိတယ်ဆိုပြီး ဇာရီမှုမှာ လေလံပစ်ရောင်းချလို့ တရားရုံးအပေါ် ယုံစားပြီး လေလံဆွဲ ဝယ်ယူရရှိသွားသူထံမှ ရောင်းပြီးသားပစ္စည်း ပြန်လည်ရရှိရန် တရားစွဲ တောင်းဆိုခွင့် ရှိပါဦးမလား၊ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ အမွေမှု စွဲကြတယ်ဆိုတာ အမွေပုံပစ္စည်းကို ထုခွဲရောင်းချ ခွဲဝေပေးဖို့ အမွေဆိုင်များအကြား စွဲဆို ရင်ဆိုင်ကြတဲ့ အမှုဖြစ်ပါတယ်။

အမွေဆိုင်တစ်ဦးက မိမိဝေစုကို ကျန်အမွေဆိုင်တွေက ဝယ်ယူခွင့်မပေးဘဲ သူစိမ်းကို ရောင်းချတဲ့ ဖြစ်စဉ်(process) မဟုတ်ပါ။ တရားရုံးအမိန့်နဲ့ ဥပဒေလမ်းကြောင်းအတိုင်း ရောင်းချတဲ့ ဖြစ်စဉ် (due process of law) ဖြစ်ပါတယ်။ တရားရုံးအမိန့်နဲ့ ရောင်းချပြီးတဲ့ကိစ္စ (due process of law)အပေါ် အမွေဆိုင်တစ်ဦးမို့ ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ခွင့်ရှိတယ်ဆိုပြီး တရားပြိုင် အမွေဆိုင်တစ်ဦးဦးက မကျေနပ်ရင် ပယ်ဖျက်နိုင်ခွင့်ရှိတယ်ဆိုပြီး ပေးထားတဲ့ အခွင့်အရေးမဟုတ်တာကို သတိချပ်သင့် ပါတယ်။ ဒါဆို အမွေမှုမှာ ရောင်းချခွဲဝေပေးတဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်(due process of law)ကို အမှုသည် တစ်ဦးက အယူခံပြင်ဆင်မှု တရားရုံးသဖွယ် ပယ်ဖျက်ခွင့်အာဏာပေးရာ ရောက်နေပါလိမ့်မယ်။ တရားရုံးက လက်နဲ့ရေးတာကို အမှုသည်က ခြေနဲ့ ဖျက်ခွင့်ပေးရာ ရောက်သွားပါလိမ့်မည်။

လေလံပစ်ရောင်းချတဲ့အခါမှာ အမြင့်ဆုံး လေလံဆွဲဝယ်ယူပေးတဲ့ဈေးအတိုင်း အမွေဆိုင် တစ်ဦးက ပေးသွင်းပြီးသူကိုပဲ ရောင်းပါဆိုလာလျှင်၊ အဲဒီအမွေဆိုင်က ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ခွင့်ရှိတယ်ဆိုရင်

ဒီဈေးနဲ့ပဲ သူ့ကို ဦးစားပေးရောင်းချရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လေလံဆွဲဝယ်စဉ်က ဝယ်ယူခွင့်တောင်းခဲ့ ပါလျက်နဲ့ လေလံဆွဲဝယ်ယူသူကိုပဲ ရောင်းချလိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ တရားရုံးဖြစ်တဲ့ အဲဒီအမွေဆိုင် မှာလည်း ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ခွင့်ကို ယခင်က မငြင်းဆိုခဲ့၊ မတောင်းခဲ့ရင် သူက အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ အရ လေလံတင်ရောင်းချမှုကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် လေလံဆွဲဝယ်သူကို လျော်ကြေးနဲ့ သူပေးသွင်းခဲ့၊ ဝယ်ခဲ့တဲ့ငွေများကို တရားရုံးကို ပေးသွင်းပြီး လျှောက်ထားနိုင်တဲ့အခွင့်အရေး ရှိပါတယ်။ ဒီလို လျှောက်ထားတဲ့ကိစ္စက အမွေဒီကရီ အတည်ပြုတဲ့ဇာရီမူမှာ အမှုသည်ဖြစ်တဲ့ တရားရုံးအမွေဆိုင် ကသာ အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ အရ လျှောက်ထားတဲ့ ကိစ္စဖြစ်ပါတယ်။ ကာလစည်းကမ်းသတ် ဥပဒေ ပထမဇယားအမှတ်စဉ် -၁၆၆ နဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ဇာရီမူမှာ လေလံပယ်ဖျက်ပေးဘို့ လျှောက်ထားတဲ့ အမှုဖြစ်ပါတယ်။ ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရလိုမှုဆိုတဲ့ သူစိမ်းထံမှ ပြန်ဝယ်ခွင့်တောင်းတဲ့ တရားမကြီးမှုမဟုတ်ပါ။ အဲဒီဦးစွာ ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရလိုမှုဖြစ်တဲ့ တရားမကြီးမှုဆိုရင်တော့ ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေပထမ ဇယားအမှတ်စဉ်-၁၀နဲ့ သက်ဆိုင်ပြီး၊ ဝယ်ခဲ့တဲ့သူ သူစိမ်းကို ပစ္စည်းရောင်းခဲ့တဲ့နေ့က တစ်နှစ်အတွင်း တရားစွဲ ဆိုရတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုမတူခြားနားတယ် ဆိုတာကိုလည်း သတိချပ်သင့်ပါတယ်။

အဲဒီမတူခြားနားတာသတိမပြုဘဲ ဇာရီမူမှာ အမွေပုံပစ္စည်းကို လေလံပစ်ရောင်းချခြင်းကို ဦးစွာဝယ်ခွင့် ရှိသူဖြစ်ပါတယ်ဆိုပြီး လေလံပယ်ဖျက်ပေးရန် အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ အရ လျှောက်ထားလာတဲ့ကိစ္စမှာ ဦးစွာ ဝယ်ယူပိုင်ခွင့်ဆိုတာ ဝယ်ပြီး (၁)နှစ်အတွင်း ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေ ပထမဇယားအမှတ်စဉ် (၁၀) အရ စွဲဆိုနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ရောင်းပြီး ရက်ပေါင်း(၃၀) ကျော်ပေမယ့် (၁)နှစ်မကျော်သေးလို့ လေလံပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားနိုင်တယ်လို့ မှားယွင်း ယူဆကြခြင်း မပြုမိအောင် သတိထားဖို့လိုပါတယ်။

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ (၁)မှာ “ဒီကရီအတည်ပြုရာ၌ မရွေ့မပြောင်း နိုင်သော ပစ္စည်းကိုရောင်းချထားလျှင်ယင်းပစ္စည်းကို ပိုင်ဆိုင်သူက၊ သို့မဟုတ် ယင်းကဲ့သို့ မရောင်းမီ ရရှိထားသော ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်ကို အကြောင်းပြု၍ ပစ္စည်းတွင် ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့်ရှိသူတစ်ဦးဦးက -

- (က) ဝယ်ယူသူသို့ ပေးရန်အတွက် ဝယ်ယူသည့်အတိုးငွေ၏ ငါးရာခိုင်နှုန်းနှင့်ညီမျှသည့်ငွေ၊ ထို့ပြင်
- (ခ) တရားနိုင်သို့ ပေးရန်အတွက် ရောင်းချသည့် အမိန့်နှင့်အညီ ရရန်ငွေအဖြစ် အရောင်း ကြော်ငြာစာတွင် ဖော်ပြထားသည့်ငွေမှ ရောင်းချရန် ကြော်ငြာသည့်နေ့ရက်မှစ၍ တရားနိုင် လက်ခံရရှိသည့် ငွေတစ်ရပ်ရပ်ကို ခုနှိမ်ပြီး ကျန်ရှိသည့်ငွေကို တရားရုံးတွင် တင်သွင်းခြင်းဖြင့် ရောင်းချမှုကို ပယ်ဖျက်ရန် လျှောက်ထားနိုင်သည်” လို့ပြဋ္ဌာန်း ထားပါတယ်။

“ယင်းသို့မရောင်းမီ ရရှိထားသော ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်ကို အကြောင်းပြု၍ ပစ္စည်းတွင် ဆိုင်ရေး ဆိုင်ခွင့်ရှိသူ တစ်ဦးဦးက လျော်ကြေးငွေနဲ့ လေလံဆွဲဝယ်ယူထားတဲ့သူ ပေးသွင်းထားတဲ့ငွေကို ပေးသွင်းပြီး လေလံပယ်ဖျက် နိုင်တယ်” လို့ဆိုထားတဲ့အတွက် ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ခွင့် ရှိနေသေးတဲ့ တရားရုံး

အမွေဆိုင်တစ်ဦးကလည်း တရားမ ကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ အရ လေလံ ပယ်ဖျက်ခွင့်ရှိမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို အမွေပုံပစ္စည်းလေလံပစ် ရောင်းချတဲ့ဇာရီမူမှာ တရားရုံးအမွေဆိုင် မိမိဦးစွာဝယ်ယူခွင့်ရှိလို့ လေလံပယ်ဖျက်ပေးဖို့ လျှောက်ထားတာဟာ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ အရ လေလံပယ်ဖျက်ပေးဖို့ လျှောက်ထားတာသာဖြစ်ပါတယ်။ **ဦးအောင်ဇော်ဝင်းနှင့် ဒေါ်ငွေမြိုင်ပါ-၅ အမှု** (၁၉၉၃ခုနှစ်၊ တရားမ အထူးအယူခံမှုအမှတ် -၁၄)မှာ ဒီသဘော လမ်းညွှန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုလျှောက်ထားတာဟာ အမွေပုံပစ္စည်းဝယ်ယူခဲ့သူအပေါ် သူဝယ်ခဲ့တဲ့ပစ္စည်းဈေး နဲ့ပဲ ပြန်ရောင်းဖို့စွဲတဲ့ ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ခွင့် တောင်းတဲ့ အမှုမဟုတ်ပါ။

ရောင်းချတာကို အတည်မပြုမီ တရားရုံးမှ ဒီကရီကျငွေနှင့် လေလံဆွဲ ဝယ်သူအား လျော်ကြေးငွေပေးခြင်း ဖြင့် ရောင်းချမှုကို ပယ်ဖျက်ခွင့်ရရန် နောက်ဆုံးအခွင့်အရေးပေးတဲ့အနေနဲ့ အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ ကို ပြဋ္ဌာန်း ထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ **[အေအိုင်အာ ၁၉၄၃ ပီစီ ၂၉]**။ အဲဒီပြင်အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ဟာ လိုက်လျောတဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်မျိုးဖြစ်လို့ တိတိကျကျ လိုက်နာရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ **[အေအိုင်အာ ၁၉၅၅ နဂပူး ၁၈၅]**

အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ (၁၀)မှာ သတ်မှတ်ထားတဲ့ လေလံဆွဲဝယ်ယူသူကို လျော်ကြေး ငွေငါးရာခိုင်နှုန်းနဲ့ သူဆွဲဝယ်ခဲ့တဲ့ငွေကို ရောင်းချသည့်နေ့မှ ရက်(၃၀)အတွင်း မပေးသွင်းခဲ့ရင် ရောင်းချမှုကို ပယ်ဖျက်မပေးရပါ။ **[အေအိုင်အာ ၁၉၃၃ တီစီ ၄၇၆]**။ **မဟာမက်ကာဆင်နှင့် အေဂျေဒေးဗစ်အမှု**(၆ ရန်ကုန် ၄၉၀)မှာ “ရက် ၃၀ ကျော်ပြီးမှလျှောက်ထားလျှင်ဖြစ်စေ၊ ရက် ၃၀ ကျော်ပြီးမှ ငွေပေးသွင်းရာတွင်ဖြစ်စေ၊ တစ်ရက်ပင် နောက်ကျခြင်းကိုပင် ခွင့်မပြုနိုင်ကြောင်း၊ ယင်းသို့ လေလံပစ်ရောင်းချသည့်နေ့မှ ရက်(၃၀)ကျော်လွန်ပြီးမှ ငွေပေးသွင်းသည်ကို လက်ခံ၍ လေလံရောင်းချမှုကို ပယ်ဖျက်ပေးနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း” စီရင်ထုံး ပြုထားပါသည်။

အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ အရ ထိုသို့ ငွေပေးသွင်းပြီး လေလံပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်လွှာ အတွက် စည်းကမ်းသတ်ကာလကို ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေအမှတ် -၁၆၆ တွင်ပြဋ္ဌာန်း ထားရာ ရောင်းချသည့်နေ့မှ ရက်(၃၀)မြောက်နေ့ နောက်ဆုံးထား၍ ငွေတင်သွင်း လျှောက်ထားရန် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ရက်နောက်ကျတာကိုပင် ခွင့်မလွှတ်သည်မဟုတ်၊ လျှောက်လွှာကိုသာမက ငွေကိုပါ တစ်ပါးတည်း ရောင်းချတဲ့နေ့မှ ရက်(၃၀)အတွင်း ပေးသွင်းရမယ်။ မပေးသွင်းရင် အရောင်း ပယ်ဖျက်ခြင်း မပြုနိုင်လို့ **မဟာမက်ကာဆင်နှင့် အေဂျေဒေးဗစ်အမှု** (၆ရန်ကုန် ၄၉၀)တွင် အတိအလင်း လမ်းညွှန်ထုံးပြုထားပါသည်။

ဒီစီရင်ထုံးကိုလိုက်နာပြီး **ဦးအောင်သိန်း (ခ) ဦးသိန်းထူး ပါ-၂** နှင့် **အာရှနေဘက် ပါ-၂** အမှု (၂၀၀၇ မတစ ၁၃၃)မှာ လက်ရှိနိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်ရဲ့ အမြင့်ဆုံးစုံညီခုံရုံးက “ငွေသွင်းပြီး လျှောက်ထားရမည်ကို ဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းထားပြီဖြစ်လို့ ငွေသွင်းပြီး လျှောက်ထား ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ငွေသွင်းခွင့်ပြုဖို့ လျှောက်ထားရမယ်လို့ ဥပဒေက ပြဋ္ဌာန်းထားတာမဟုတ်ပါ။ အဲဒါကို မလိုက်နာဘဲ ငွေသွင်းဖို့ ခွင့်ပြုပါလို့ လျှောက်ထားသည်ကို ရက်(၃၀)ကျော်သွားတာကို ခွင့်မပြု နိုင်ကြောင်း၊ တစ်ပါတည်း ငွေသွင်း လျှောက်ထားခြင်း မရှိလျှင် လေလံရောင်းချသည်ကို ပယ်ဖျက်

ပေးရန် မဖြစ်နိုင်ကြောင်း လမ်းညွှန်ဆုံးဖြတ်ထားပါသည်။ အချိန်မီ ငွေပေးသွင်းခြင်းမပြုရင် တရားရုံးသည် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၈ အရဖြစ်စေ၊ ကာလစည်းကမ်းသတ် ဥပဒေပုဒ်မ ၅ အရဖြစ်စေ အချိန်တိုးမပေးနိုင်ကြောင်း (အေအိုင်အာ ၁၉၃၃ ရန်ကုန် ၈)မှာ လမ်းညွှန် ထုံးပြုသတိပေးထားပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်အတိုင်း လိုက်နာပြီး ရက်(၃၀)အတွင်း ငွေသွင်းကို သွင်းပြီးမှ လေလံပယ်ဖျက်ပေးဖို့ လျှောက်ထားရမဲ့ကိစ္စကို မလုပ်ဘဲ ငွေသွင်းခွင့်ပြုပါလို့ ကနဦးလျှောက်ထား နေတာ၊ ဒီအပေါ်ငွေသွင်း ခွင့်မပြုဘူးလို့ အမိန့်ချနေတာဟာ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်အတိုင်း လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရာ မရောက်ဘဲ မလိုအပ်တဲ့ကိစ္စတွေ ဆောင်ရွက်တာပဲ ဖြစ်သည်။ “ငွေသွင်းခွင့်ပြုတယ်၊ မပြုဘူးလို့” အမိန့်တွေဟာ မလိုအပ်ဘဲ ချတာမို့ တရားဥပဒေနဲ့ညီတဲ့အမိန့် မဟုတ်ပါဘူး။ ရက်(၃၀) ကျော်ပြီးမှ ငွေသွင်းခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားတာကို ခွင့်ပြုတာဟာ တရားမဝင်တဲ့အပြင် ဥပဒေနဲ့ ဆန့်ကျင်နေတဲ့အမိန့် ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလို ရက်(၃၀)ကျော်မှ “လျှောက်ထားသူဟာ ဦးစွာဝယ်ယူခွင့်ရှိသူဖြစ်လို့ ဦးစွာဝယ်ယူခွင့်ကို (၁)နှစ်အတွင်း လျှောက်ထားခွင့်ရှိလို့ ငွေသွင်းခွင့်ပြုပြီး လေလံပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထား နိုင်တယ်”လို့ တရားရုံးက ချမှတ်တဲ့အမိန့်ဟာ ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေပထမဇယား အမှတ်စဉ် -၁၆၆ ပါဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ပယ်ဖျက်ပြင်ဆင်ရာရောက်ပြီး ကာလစည်းကမ်းသတ်ကို တိုးချဲ့ပေးရာရောက်လို့ ဒီလိုသတိလက်လွတ်မပြု မိအောင် ကျွန်တော်တို့ တရားသူကြီးတွေအနေနဲ့ သတိချပ်သင့်ပါတယ်။

ဦးအောင်သိန်း (ခ) ဦးသိန်းထူး ပါ-၂ နှင့် အာရုဇနဘဏ် လီမိတက် ပါ-၂

အမှုစီရင်ထုံး(၂၀၀၇ မတစ ၁၃၃ စုံညီ) အမှုမှာ “မိမိအားငွေပေးသွင်းခွင့်ပြုရန်နှင့် လေလံတင် ရောင်းချခြင်းကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်းသည် ငွေပေးသွင်းပြီး လေလံတင်ရောင်းချခြင်းကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်းမဟုတ်။ ဥပဒေက သတ်မှတ်သည့်ငွေကြေးကို တရားရုံးတွင် တင်သွင်းရေးအတွက် လျှောက်ထားခွင့် ပေးထားခြင်းမဟုတ်။ အချင်းဖြစ်အဆောက်အဦကို (၁၇- ၈-၀၆)ရက်နေ့တွင် ကာလစည်းကမ်းသတ် ဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၆ အရရောင်းချပြီး ရက် (၃၀)အတွင်း လျှောက်ထားရမည်ဖြစ်သည်။ ယခုအမှုတွင် ၃၃ရက်အကြာ (၂၁-၉-၀၇)ရက်နေ့တွင်မှ လျှောက်ထား သဖြင့် ၃ ရက်ကျော်နေသည်။ လက်ခံရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဤအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ လေလံတင် ရောင်းချခြင်းကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားချက် (၁) ရက် နောက်ကျခြင်းကိုပင် ခွင့်လွှတ်မည် မဟုတ်ကြောင်း မဟာမက် ကာဆင်နှင့် အေဂျေဒေးဗစ်အမှု (၆ရန်ကုန် ၄၉၀)တွင် အောက်ပါအတိုင်း ထုံးဖွဲ့ညွှန်ပြထားသည်-

"A day delay in making application or the deposit beyond the peroid of 30 days from this date of sale cannot be disregarded"လို့ စီရင်ထုံးပြုလမ်းညွှန်ထားပါတယ်။

ဒေါ်အေးအေးသန်းနှင့် ဒေါ်ဖြူဖြူဝင်း ပါ-၁၁၊ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်၊ တရားမအထူးအယူခံမှုအမှတ်

၁၆ နှင့် ၁၇ (ရန်ကုန်)၊ (နေပြည်တော်ရုံးထိုင်)၊ (စုံညီ) (၂၀-၁၀-၂၀၁၀)တွင် အောက်ပါအတိုင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါတယ်။

“နည်းဥပဒေ ၈၉ (၁)ပါ "on his deposition "ဆိုသောစကားရပ်မှာ ရောင်းချမှုကို ပယ်ဖျက်ရန် လျှောက်ထားသူအနေဖြင့် နည်း ၈၉ (၁)(က)(ခ)ပါ သတ်မှတ်ထားသည့် ငွေများကို “တင်သွင်း အပ်နှံခြင်းဖြင့်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ နည်း ၈၉ (၁)ပါ ငွေများကို တင်သွင်းအပ်နှံခြင်းနှင့်အတူ လေလံအမိန့်ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်လွှာကို တစ်ပါတည်း တင်သွင်း လျှောက်ထားမှသာ မူလမြို့နယ်တရားရုံးက အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ အရ လေလံကိုပယ်ဖျက်သင့်၊ မသင့် အမိန့်ချမှတ်ရသည်။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉(၁)(က) (ခ) ကို ပြဋ္ဌာန်းရခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ လေလံ တင်ရောင်းချသော မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းကို ပိုင်ဆိုင်သူမှဖြစ်စေ၊ ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်ရှိသူမှဖြစ်စေ၊ ယင်းပစ္စည်းကို လက်လွှတ်သွားခြင်း မရှိစေရန်၊ မသမာသော နည်းလမ်းဖြင့် လေလံတင်ရောင်းချခြင်း မပြုရန်၊ နည်းလမ်းတကျ လေလံဆွဲဝယ်သူအား နစ်နာမှုမရှိစေရန်အတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုခဲ့သောပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်သူ၊ ပိုင်ခွင့်ရှိသူတို့အား နောက်ဆုံးအခွင့်အရေးပေးထားခြင်း ဖြစ်ရာ၊ ထိုသူများအနေဖြင့် အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ (၁)(က)(ခ)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို တိကျစွာ လိုက်နာရန် လိုသည်။ မြို့နယ်တရားရုံးက အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉ အရ လေလံတင်ရောင်းချမှုကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လေလံဆွဲဝယ်သူအား ပေးရန်အတွက် ရောင်းဈေး ၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ညီမျှသောငွေနှင့် လေလံဆွဲဝယ်ငွေကို ပေးသွင်းရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့သို့ ပေးသွင်းမှုမရှိဘဲ လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်၍ အဆိုပါလျှောက်ထားချက်ကို လက်ခံနိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း သုံးသပ်ပြီး လျှောက်ထားချက်ကို ပယ်ကြောင်း(၂၃-၁-၀၇)နေ့တွင် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့သည်မှာ မှားယွင်းခြင်းမရှိပေ။

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၉၂ တွင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

(၁) xxxနည်းဥပဒေ ၈၉၊ နည်း ၉၀ သို့မဟုတ် နည်းဥပဒေ ၉၁ အရ ရောင်းချမှု ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း မပြုလျှင်ဖြစ်စေ၊ ရောင်းချခြင်းကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားသော်လည်း ခွင့်မပြုလျှင်ဖြစ်စေ၊ တရားရုံးသည်ရောင်းချခြင်းကို အတည် ပြုကြောင်း အမိန့်ချမှတ်ရမည်။ ထိုအခါ ရောင်းချခြင်း အပြီးသတ်အတည်ဖြစ်စေရမည်။

(၂) +++ အဆိုပါ လျှောက်ထားမှုပြု၍ ခွင့်ပြုသည့်အခါတွင်လည်းကောင်း၊ နည်းဥပဒေ ၈၉ အရ လျှောက်ထားသည့်ကိစ္စတွင် ရောင်းချသည့်နေ့မှ ရက်(၃၀)အတွင်း ထိုနည်းဥပဒေအရ လိုအပ်သော ငွေကို တင်သွင်းအပ်နှံသည့်အခါတွင်လည်းကောင်း၊ ရောင်းချမှုကို ပယ်ဖျက်ကြောင်း တရားရုံးက အမိန့်ချမှတ်ရမည်။

ကာလစည်းကမ်းသတ်ဥပဒေ ပထမဇယားအမှတ်စဉ် ၁၆၆ တွင် xxx တရားမ ကျင့်ထုံး ဥပဒေအရ ဒီကရီအတည်ပြုလုပ်ရောင်းချခြင်းကို ပယ်ဖျက်လို၍ လျှောက်ထားမှုကို ရောင်းချသည့် နေ့ရက်ကစ၍ ရက်ပေါင်း (၃၀)အတွင်း လျှောက်ထားရမည်ဖြစ်သည်။

အထက်ပါပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ လေလံတင်ရောင်းချခြင်းကို ပယ်ဖျက်ရမည့်ကိစ္စအား လေလံ တင်ရောင်းသည့်နေ့မှ ရက်ပေါင်းသုံးဆယ်အတွင်း လျှောက်ထားရမည်သာဖြစ်ပြီး၊ မည်သည့်

အကြောင်းနှင့်မျှ ရက်ပေါင်း သုံးဆယ်ထက်ကျော်လွန်ပြီးမှ လျှောက်ထားချက်ကို ခွင့်ပြုနိုင်ခြင်း မရှိကြောင်း ခိုင်မာထင်ရှားသည်။

ဒေါ်ဖြူဖြူဝင်းနှင့် ဦးဝင်းသော်တို့အနေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့် နည်းလမ်းအတိုင်းလေလံတင် ရောင်းချခြင်းကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် ထပ်မံလျှောက်ထားခွင့် ရှိသေးသော်လည်း ထပ်မံလျှောက်ထားခြင်း မပြုဘဲ ရန်ကုန်အနောက်ပိုင်းခရိုင်တရားရုံးသို့ ၂၀၀၇ ခုနှစ် တရားမပြင်ဆင်မှု အမှတ် ၂၇ ကို တင်သွင်းခဲ့သည်။

ခရိုင်တရားရုံးက စမ်းချောင်းမြို့နယ်တရားရုံး ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် တရားမဇာရီမှုအမှတ် ၅တွင် ၂၃-၁၀-၀၇ နေ့စွဲဖြင့်ချမှတ်ခဲ့သော အမိန့်ကို အမိန့် ၂၁၊ နည်းစဉ် (၁)(က)(ခ) နှင့် အကျုံးဝင်သော ငွေများကို ပေးသွင်းခွင့်ပြုပြီး လေလံပယ်ဖျက်ရန်ကိစ္စအား ဥပဒေနှင့်အညီ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ကြားလိုက်သည်ဟု ၁၈-၂-၀၈ ရက်နေ့တွင် အမိန့်ချမှတ်ခြင်းမှာ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း စဉ် ၈၉၊ ၉၂ ပါပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ်ခြင်းမရှိဘဲ မှားယွင်းနေသည်။

ထိုအချိန်မှာ လေလံတင်ရောင်းချမှုကို ပယ်ဖျက်ခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားခွင့်ပြုသည့် ကာလ စည်းကမ်းသတ် တစ်လထက် ကျော်လွန်နေပေသည်။

ဒေါ်ဖြူဖြူဝင်း နှင့် ဦးဝင်းသော်တို့က လေလံတင် ရောင်းချခြင်း ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားချက် နှင့် အတူ လျှောက်ထားချက်နှစ်ရပ်လည်း အပယ်ခံရခြင်းကြောင့် တရားမ ပြင်ဆင်မှု တက်ရောက်ရသည်ဟု စောဒက တက်ဖွယ်ရာ ရှိပါသည်။

လေလံတင်ရောင်းချခြင်းကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် မူလမြို့နယ်တရားရုံးတွင် လျှောက်ထားခြင်းနှင့် ကျန် လျှောက်ထားချက်နှစ်ရပ် အပယ်ခံရခြင်းကိစ္စရပ်တို့မှာ သီးခြားဖြစ်နေသည်ကို သတိချပ် သင့်သည်။

ဒါကြောင့် နိဂုံးချုပ်တင်ပြရရင် ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ခွင့်ရှိတာကို အကြောင်းခံပြီး လေလံ ပယ်ဖျက်ပေးရန် လျှောက်ထားသည်မှာ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း စဉ် ၈၉ အရ ဇာရီမှုမှာ တရားရုံးဖြစ်တဲ့ အမွေဆိုင် အမှုသည်က လျှောက်ထားခြင်းဖြစ်လို့ ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေ ပထမဇယားအမှတ်စဉ်-၁၆၆ အရ လေလံပစ် ရောင်းချပြီး ရက်ပေါင်း(၃၀)အတွင်း လျှောက်ထား ရပါကြောင်းနှင့် အမွေဆိုင်တစ်ဦးက သူ့ရဲ့ဝေစုကို သူ့စိမ်းထံရောင်းလိုက်လို့ ဦးစွာဝယ်ယူပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးရှိသူ ကျန်အမွေဆိုင်က သူ့ကိုပြန်ရောင်းပါလို့ ဝယ်ယူခဲ့သူ သူ့စိမ်းအပေါ် အရေးဆိုတဲ့ ဦးစွာဝယ်ယူခွင့်ပြုရန် စွဲဆိုသည့် တရားမကြီးမှုမှာ ဇာရီမှုမဟုတ်ဘဲ တရားမကြီးမှုဖြစ်ပြီး ဒီလိုအမှု ကျမှသာ ရောင်းခဲ့တဲ့ရက်မှ (၁)နှစ်အတွင်း တရားစွဲရမယ်လို့ ကာလစည်းကမ်းသတ်ပထမ ဇယား အမှတ်စဉ် ၁၆၆ မှာ ပြဋ္ဌာန်းထားပါကြောင်း ဒီနှစ်မူဟာ သဘောတရား အနှစ်သာရ သာမက သတ်မှတ်ထားတဲ့ စည်းကမ်းသတ်ကာလများမှာ လုံးဝမတူခြားနားပါကြောင်း ရှင်းလင်းပြအပ်ပါသည်။

ထင်ဇော်
(တရားရေး)

ဒီကရီအတည်ပြုရာတွင် ရောင်းချခြင်းအကြောင်း တစ်စွဲတစ်စောင်း

ဒေါ်တင်တင်မာ

ဒီကရီအတည်ပြုရာတွင် မည်သည့်နည်းနှင့် ဒီကရီအတည်ပြုမည်ဖြစ်ကြောင်းကို အမိန့်ချမှတ်ခြင်းမပြုဘဲ ဆောင်ရွက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့် တရားရုံးများ လက်စွဲကို မဖတ်ဘဲ ရမ်းလုပ်နေသည် ကိုလည်းကောင်း၊ နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ် လေလံတင်ရောင်းချရာတွင် မအောင်မြင်သောအခါ ရောင်းမရရှိဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် တရားနိုင်က လူဖမ်းဝရမ်းထုတ်ပေးရန် လျှောက်ပြီး တရားရုံးကလည်း စားစရိတ်ပေးသွင်းက တရားမထောင်ချရန် ဝရမ်းထုတ်ပါဟု မှားယွင်းစွာ နေ့စဉ်မှတ်တမ်း အမိန့်ချထားသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စည်းဖမ်း ဝရမ်းထုတ်ပေးရန် လျှောက်၍ ခွင့်ပြုသည်ဟု ပြည့်စုံခြင်းမရှိသည့် အမိန့်ကိုလည်းကောင်း ရုံးစစ်ထွက်သောအခါ တွေ့ရ၍ တစ်ကျောင်းတစ်ဂါထာ၊ တစ်ရွာတစ်ပုဒ်ဆန်းဆိုသကဲ့သို့ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံဖြစ်နေသဖြင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း တစ်ညီတည်း ဖြစ်စေလိုသောဆန္ဒ၊ မျိုးဆက်သစ်များအတွက် မိမိသိသမျှ လက်ကမ်းလိုသော ဆန္ဒဖြင့် ဤဆောင်းပါးကို ရေးသားပါသည်။

ဒီကရီအတည်ပြုပေးရန် လျှောက်လွှာကို လက်ခံရရှိသည့်အခါ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၁၁မှ ၁၄ ထိ ပါရှိသည့်အချက်များကို သက်ဆိုင်နိုင်သမျှ လိုက်နာခြင်း ရှိ၊ မရှိ စိစစ်ရပါမည်။ လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိသည့်ပြင် သတ်မှတ်ထားသည့်ကာလအတွင်း ချွတ်ယွင်းချက်ကို ပြင်ဆင်ခြင်း မပြုလျှင် ဇာရီလျှောက်လွှာအား အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၁၇(၁)အရ ပယ်ချနိုင်ပါသည်။ လျှောက်လွှာကို လက်ခံသည့်အခါ လျှောက်လွှာအမျိုးအစား နှင့်အညီ ဒီကရီကို အတည်ပြုစေရန် အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၁၇(၄)အရ အမိန့်ချမှတ်ရပါမည်။ တရားရုံး၏ ပစ္စည်းအား ဝရမ်းကပ်၍ဖြစ်စေ၊ မကပ်ဘဲဖြစ်စေ ရောင်းချခြင်းဖြင့် ဒီကရီအတည်ပြုမည်ဖြစ်ကြောင်း အမိန့်မချဘဲ ဆောင်ရွက်နေကြသည်ကို အများအပြား တွေ့ဖူးပါသည်။ ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဦးစိန်ပါ -၁၀ နှင့် ဒေါ်ဝိုင်း (၄င်း၏ ကိုယ်စားလှယ် ဦးသန်းမြင့်) ၁၉၉၄ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာမျက်နှာ ၁၁၃ တွင်လမ်းညွှန်ထားပါသည်။

မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းဝရမ်းကပ်ရန်ဖြစ်ပါက ပညတ်မိန့်ထုတ်ရမည်ကို အားလုံး

သိကြပါသည်။ သို့ရာတွင် အခွန်ဆောင်ရသောမြေဖြစ်လျှင် ဝရမ်းမိတ္တူတစ်စောင်ကို ပစ္စည်းတည်ရှိရာ ခရိုင်ကော်လိတ်တော် ရုံးတွင် အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၅၄(၂)အရ ကပ်ရမည်ဆိုသည်ကို များသောအားဖြင့် သတိမထားမိကြပါ။ ထိုသို့ မကပ်ခဲ့ပါက ရောင်းချပြီးသောအခါ ရောင်းချခြင်းကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် ကိစ္စကို အကြောင်းပြ လျှောက်ထားလာပါက ဝရမ်းမကပ်ခဲ့ခြင်းသည် ကြီးစွာသော ချို့ယွင်းချက် ဖြစ်သည်ကို သိရလျှင် အချိန်နှောင်းမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပစ္စည်းဖမ်းဝရမ်း ပြန်သွင်းသည့်နေ့ မတိုင်မီ၊ သို့မဟုတ် ထိုနေ့တွင် အရောင်းကြော်ငြာနှင့် လိုအပ်သော နို့တစ်စာများထုတ်ရန် ရုံးခွန်တော်ကိုမပေး ပျက်ကွက်လျှင် ဇာရီပြုရန်လျှောက်လွှာကို ပယ်၍ ဝရမ်းစွဲကပ်ခြင်း ကိုလည်း ရုပ်သိမ်းမည့်အကြောင်း ဒီကရီရသူအား သတိပေးရမည်ဟု တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၂၃၆ တွင် လမ်းညွှန်ထားသည်ကို သတိပြုပါလေ။

ပညတ်မိန့် ပြန်သွင်းသည့်အခါတွင် နည်းလမ်းတကျ ဝရမ်းကပ်ခဲ့ခြင်း ရှိ၊ မရှိ တရားရုံးက စိစစ်ရန် လိုအပ်၍ စိစစ်ရမည့်အပြင် ‘နည်းလမ်းတကျ ဝရမ်းကပ်ပြီးကြောင်း မြင်ပြီး’ဟု နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးမှတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ရေးမှတ်ရန် ပျက်ကွက်ကြသည်ကိုလည်း များသောအားဖြင့် တွေ့ရ၍ ကြာလျှင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ပပျောက်သွားမည်ကို စိုးရိမ်စရာ ဖြစ်လာ ပါသည်။ နည်းလမ်းတကျ ဝရမ်းကပ်ပြီးသောအခါ အရောင်းကြော်ငြာတွင် ထည့်သွင်းရန် အချက်အလက်များ စီစဉ်ညှိနှိုင်းရန် အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၆ (၂)အရ တရားနိုင်နှင့် တရားရှုံးတို့ထံ အကြောင်းကြားစာ ပေးပို့ရပါသည်။

အချို့ကမူ ကြမ်းခင်းဈေး သတ်မှတ်သည့်အမိန့်ကို ဦးစွာချမှတ်ပြီးမှ အရောင်းကြော်ငြာ စီစဉ်ညှိနှိုင်းရန် ဟု ရုံးချိန်းပေးသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၆(၂)တွင် အရောင်း ကြော်ငြာကို **တရားနိုင်နှင့် တရားရှုံးတို့ထံ အကြောင်းကြားစာ ပေးပို့ပြီးနောက် ရေးဆွဲရမည်။** ယင်းကြော်ငြာစာတွင် ရောင်းချမည့် အချိန်နှင့် နေရာအပြင် အောက်ပါအကြောင်း အချက်များ ကိုလည်း မျှတနိုင်သမျှ မျှတပြီး တိကျနိုင်သမျှ တိကျစွာ ဖော်ပြရမည်။

- (က)xxx
- (ခ)xxx

(င) ပစ္စည်းအခြေအနေနှင့် **တန်ဖိုးကို** ဝယ်ယူသိရှိနိုင်ရန် အရေးပါသည်ဟု တရားရုံးက ထင်မြင်သော အခြားအချက်အလက်အသီးသီးကို ထည့်သွင်းဖော်ပြမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ဖြစ်၍ အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၆ (၂)အရ အရောင်းကြော်ငြာစီစဉ်ညှိနှိုင်းရန် တရားလိုနှင့် တရားရှုံးတို့ထံ နို့တစ်စာ ပေးပို့ပြီးမှ ကြမ်းခင်းဈေးသတ်မှတ်မှု မှန်ကန်မည် ဖြစ်ပေသည်။ တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၂၃၇ ကို ကြည့်ပါ။

ကြမ်းခင်းဈေး သတ်မှတ်ရာတွင် တရားရှုံးသည် မိမိ၏ပစ္စည်းကို ရောင်းမထွက်စေလိုသော ဆန္ဒနှင့် ရောင်းမရနိုင်သော ဈေးနှုန်းဖြင့် ရောင်းချရန် တင်ပြတတ်သကဲ့သို့ တရားနိုင်သည်လည်း မြန်မြန်ရောင်းထွက်စေရန်သော်လည်းကောင်း ၎င်းမှ ဈေးပေါပေါဖြင့် လေလံဆွဲ ဝယ်လို၍သော် လည်းကောင်း ပေါက်ဈေးထက် လျော့သောဈေးဖြင့် ရောင်းချပေးရန် တင်ပြတတ်ပေသည်။

ထိုဈေးနှုန်းနှစ်ခုကြားကြားချ သတ်မှတ်ပေးလျှင်လည်း တရားရုံးသည် များသောအားဖြင့် ကျေနပ်လေ့ မရှိပေ။ ပြင်ဆင်မှုတက်ပြန်လျှင်လည်း အမှုကြန့်ကြာဦးမည်။ ထို့ကြောင့် အချို့က ကြမ်းခင်းဈေး သတ်မှတ်ရန်အတွက် စုံစမ်းမှု ပြုလုပ်ကြသည်။ ကြမ်းခင်းဈေး သတ်မှတ်ရန် အတွက် ရှည်လျားသော စုံစမ်းမှုပြုလုပ်ရန် တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၂၃၈ တွင် လမ်းညွှန်ထားသည်ကို သတိပြု ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အတူ ဦးလှိုင်ဝှက်နှင့် ဦးလှိုင်ကျက် ပါ-၄ ၁၉၉၃ မတစ စာမျက်နှာ ၆၀ အမှုတွင် ကြမ်းခင်းဈေး သတ်မှတ်ရန်အတွက် မလွဲမသွေ စုံစမ်းမှုပြုလုပ်မည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိကြောင်း လမ်းညွှန်ထုံးစံထားပါသည်။ ကြမ်းခင်းဈေးသတ်မှတ်ရန်အတွက် စုံစမ်းမှုပြုလျှင် အမှုကြန့်ကြာမည်။ သတ်မှတ်သည့် ကြမ်းခင်းဈေးကို မကျေနပ် ၍ အထက်သို့ တက်ပြန်လျှင်လည်း အမှုကြန့်ကြာမည်။ ထို့ကြောင့် အမှုစစ်တရားသူကြီးသည် ပါးနပ်ရန် လိုအပ် သည်။ တရားရုံးသည် ကျားနာဖြစ်ပြီး ပစ္စည်းအရောင်းခံရမည့်သူအနေနှင့် စိတ်သက်သာရစေရန် ဆောင်ရွက်တတ်ဖို့ လိုပါသည်။

ဤနေရာတွင် နည်းလမ်းကောင်းတစ်ခု အကြံပြုချင်ပါသည်။ ကာလပေါက်ဈေးနှင့် နီးစပ်မှုရှိပြီး နှစ်ဖက် တင်ပြသောဈေးနှုန်းသည် သိပ်မကွာလျှင် တရားရုံး၏ ဆန္ဒအတိုင်း ၎င်းတင်ပြသော အမြင့်ဈေးနှုန်းကို သတ်မှတ် ပေးလိုက်ပါ။ လေလံသဘောမှာမူ တစ်ကျပ်တန်ပစ္စည်းကို ငါးကျပ် ပေးသူရှိလျှင် ၅ ကျပ်ရမည်။ ငါးကျပ်တန် ပစ္စည်းကို ဝယ်သူမရှိ၍ ဈေးလျှော့ရောင်းရလျှင် တစ်ကျပ် သာ ရမည်။ တစ်ကြိမ်မအောင်လျှင် ကြမ်းခင်းဈေးကို လျှော့ချမှရမည်။ တရားရုံးတင်ပြသောဈေးသည် ဈေးမှန်နှင့်ကွာခြားနေ၍ တစ်ကြိမ်မအောင်ပါက ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ဈေးနှုန်းသို့ လျှော့ချသတ်မှတ် မည်ကို လက်ခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း သဘောပေါက်အောင် ရှင်းပြဆောင်ရွက်ကြည့်ပါ။ အမှုမြန်ဆန်သွား ပါလိမ့်မည်။

တစ်ခါတစ်ရံ တရားရုံးသည် ကာလပေါက်ဈေး နှင့် အလွန်အမင်း ကွာလွန်းသော၊ မြင့်လွန်းသော ကြမ်းခင်းဈေးကို တင်သွင်းတတ်လေသည်။ ထိုအခါ ၎င်းတင်ပြသော အမြင့်ဆုံးဈေးနှင့် ရောင်းချပါက အချိန်ပိုမို ကြန့်ကြာဖွယ်ရာဖြစ်၍ မိမိသင့်မည် ထင်သည့်ဈေးကို မိမိသဘောနှင့် မိမိသတ်မှတ်မည်ဆိုလျှင် မှားပေလိမ့်မည်။ ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၂၀၊ နည်း ၆၆ (၄)နှင့် တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၂၃၈ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ လေလံတင် ရောင်းချရေးအတွက် မှန်ကန်မျှတသည့် ကြမ်းခင်းဈေး သတ်မှတ်နိုင်ရန် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပြုရန် လိုအပ်သည်။ ဦးကျော်ကျော်ဝေ ပါ-၂နှင့် ဦးသန်းထွန်းစိုး(မန်နေဂျာ) မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်ခွဲ (၅) ရန်ကုန်မြို့ ၂၀၀၆ ခုနှစ်၊ မတစ၊ စာမျက်နှာ ၁ အမှုကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

အရောင်းကြော်ငြာကိုလည်း အခွန်ဆောင်ရသောမြေဖြစ်လျှင် ကော်လိတ်တော်ရုံးတွင်ပါ ကပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အရောင်းကြော်ငြာ စီစဉ်ညှိနှိုင်းသည့် ရုံးချိန်နေ့တွင် အချင်းဖြစ်ပစ္စည်းရှိရာ အရပ်၌ ရောင်းချမည့်အကြောင်း၊ ရောင်းချမည့်အချိန်၊ ရောင်းချမည့်ဈေးနှုန်း၊ ရောင်းချမည့်နေ့ရက်၊ အရောင်းကြော်ငြာ ပြန်သွင်းရမည့်နေ့ရက်၊ ရောင်းချကြောင်းအစီရင်ခံစာ တင်ပြရန်နေ့ရက်တို့ကို ဖော်ပြ၍ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးမှတ်ရပေမည်။ ထိုသို့ ရေးမှတ်ရမည့်အကြောင်း တရားရုံးများလက်စွဲ

အပိုဒ် ၂၄၂ တွင် လမ်းညွှန်ထားသည်ကို လိုက်နာသင့်ပါသည်။ စာပိုဒ် ၂၄၂အရ ဆိုလျှင် - ဥပမာ

-၁. ၁. ၁၀ အမှုခေါ်

တရားနိုင် လာသည်။ ၎င်း၏ရှေ့နေ လာသည်။

တရားရုံး လာသည်။ ၎င်း၏ရှေ့နေ လာသည်။

အကြောင်းကြားစာ အတည်ဖြစ်သည်။ အရောင်းကြော်ငြာ စီစဉ်ညှိနှိုင်းသည်။

တရားနိုင်မှ ကြမ်းခင်းဈေး သိန်း ၅၀ ထားရန် တင်ပြသည်။

တရားရုံးမှ ကြမ်းခင်းဈေး သိန်း ၉၀ ထားရန် တင်ပြသည်။

အမြင့်ဆုံးဈေးနှင့် လေလံတင် ရောင်းချပေးမည်ဖြစ်သော်လည်း ရောင်းချမရပါက ကြမ်းခင်းဈေးကို သင့်တင့်သည့် နှုန်းအထိ လျော့ချရမည်ဖြစ်ကြောင်း အသိပေးပြီး။

xx မြို့ xx လမ်း၊ အမှတ် xx အရှေ့လားသော် xx

အနောက်xx တောင် xx မြောက် xx နယ်လေးရပ်အတွင်းရှိ

မြေကွက်နှင့် မြေပေါ်ရှိ ၄x၃ ခန်း သွပ်မိုး ပျဉ်ကာ ပျဉ်ခင်းတစ်ထပ်အိမ်တစ်လုံးအား

ကြမ်းခင်းဈေး သိန်း ၉၀ ထား၍ ရုံးချိန်အတွင်း

ပစ္စည်းရှိရာအရပ်တွင် (ခ)နေ့၌ လေလံတင်ရောင်းချမည်။ (က) ၁၅. ၁. ၁၀

အရောင်းကြော်ငြာထုတ်ပါ။ (က)နေ့တွင် အရောင်းကြော်ငြာ (ခ) ၁၅. ၂. ၁၀

ပြန်သွင်းရန်ရောင်းချကြောင်း အစီရင်ခံစာကို(ဂ)နေ့တွင်

ပြန်သွင်းရန် ရုံးချိန်းပေးပြီး (ဂ)၁၆. ၂. ၁၀

ဤသို့ရေးမှတ်လျှင် ရောင်းချမိန့် အတည်ဖြစ်ပြီးပါက ငွေထုတ်ခွင့် တောင်းခံသောအခါ မည်သည့်ပစ္စည်းကို မည်သည့်ဈေးနှင့် ရောင်းချခဲ့ကြောင်း အလွယ်တကူ သိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ နောက်ရုံးချိန်းတွင် အရောင်းကြော်ငြာ နည်းလမ်းတကျ ပြန်သွင်းခြင်း ရှိ၊ မရှိ စိစစ်မှတ်တမ်းတင်ရန် ဖြစ်သည်။ အရောင်းကြော်ငြာနည်းလမ်းတကျ အတည်ဖြစ်ပါက ရောင်းချမိန့်ထုတ်ပေးရန် ဖြစ်သည်။ မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းဖြစ်ပါက အရောင်းကြော်ငြာ နည်းလမ်းတကျ အတည်ဖြစ်သည့်နေ့မှ စ၍ တစ်လအကြာတွင်မှ ရောင်းရမည်ကို သိကြပါသည်။

ရောင်းချပြီးပါက ရောင်းရငွေကို ဘဏ်သို့ သွင်းပြီး ဘီလစ်'၁'တွင် ရေးသွင်းရမည်ကို လည်းကောင်း၊ ထိုသို့ပြုလုပ်ရသည်မှာ ရောင်းချခြင်းကို အတည်မပြုမီ ဝယ်သူက ရက်ပေါင်း ၃၀ အတွင်း ကန့်ကွက်နိုင်၍ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ရောင်းချကြောင်း အစီရင်ခံစာကို ပြန်သွင်းရာတွင် ဘီလစ်(၁)ကို တင်ပြရမည်ဟု တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၂၄၅ တွင်ပြဋ္ဌာန်းသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ချလံများ၊ ပြေစာများ စစ်ဆေးရမည်ဟု တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၂၄၆ တွင် ပြဋ္ဌာန်းသည်ကို လည်းကောင်း သတိပြုရန် တစေ့တစောင်း တင်ပြလိုက်ပါသည်။

ဒေါ်တင်တင်မာ

**လ/ထ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ပြစ်မှုတရားစီရင်ရေးဌာန
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်**

ကိုယ်စားလှယ်စာရသူအကြောင်း

သိကောင်းစရာ

တင်ဟုန်(တရားရေး)

ကိုယ်

စားလှယ်မှတစ်ဆင့် စွဲဆိုသော၊ ခုခံသော တရားမမှုများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်စာရသူက မရွေးမပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းတို့တွင် ကိုယ်စားလှယ်စာရ၏ စစ်မှန်မှု၊ ကိုယ်စားလှယ်စာရ၏ အခွင့်အာဏာတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အငြင်းပွားမှုများရှိသည်။

ကိုယ်စားလှယ်လွှဲခြင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အခွင့်အာဏာများနှင့် အခွင့်အာဏာရုပ်သိမ်းခြင်းများသည် ပဋိညာဉ်ဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ပဋိညာဉ်ဥပဒေ အခန်း ၁၀၊ ပုဒ်မ ၁၈၂ မှ ၂၃၈ ထိတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ကိုယ်စားလှယ်စာ ချုပ်ဆိုခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၈၅ တွင်လည်းကောင်း၊ စာချုပ် စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင်ရန် ကိုယ်စားလှယ်က ချုပ်ဆိုခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စာချုပ် စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင် ဥပဒေပုဒ်မ ၃၃(၁)လည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

တည်ဆဲ ဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်တွင် အခြားနည်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်မှအပ တရားမမှုများကို ကိုယ်စားလှယ်မှတစ်ဆင့် စွဲဆိုနိုင်သည်။ ယင်းအမှုတွင် ကိုယ်စားလှယ်သည် အမှုသည်မဟုတ်ပေ။ ၎င်းအား ကိုယ်စားလှယ်ခန့်သူကသာ အမှုသည် ဖြစ်သည်။^(၁) ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့် စွဲဆိုသည့်အခါ တရားလိုကို ရေးသားရမည့်ပုံစံမှာ (A.B by his constituted attorney C.D) ဦးဖြူ(၎င်း၏ ကိုယ်စားလှယ်စာရသူ ဦးမဲ) ဖြစ်သည်။ အမှုသည်မှာ ဦးဖြူဖြစ်ပြီး ဦးမဲသည် ဦးဖြူ၏ ကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်သည်။^(၂) အမှုသည် မှားယွင်းရေးသားမိလျှင် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၁၊ နည်း ၁၀အရ အမှန်ပြင်ဆင်ရန်အတွက် လျှောက်ထားရန်ဖြစ်သည်။^(၃) ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးနှင့် တရားစွဲဆိုရာမှ အခြား ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအား အမှုတွင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပေးရန် လျှောက်ထားခွင့် ရှိသည်။^(၄) ကိုယ်စားလှယ်မှ တစ်ဆင့် စွဲဆိုသောအမှုတွင်

(၁) တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၃၊ နည်း (၁)(၂)
(၂) မြန်မာနိုင်ငံဥပဒေ အတွဲ ၁၂၊ စာ ၂၃၂
(၃) မအေးတည်ငြိမ်နှင့် ဦးကြည်လွင်၊ ၁၉၈၇ခုနှစ်၊ မတစ၊ စာ ၉၉
(၄) ဒေါ်ခင်ယုနှင့် ဦးဌေးစိုး၊ ၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ မတစ၊ စာ၃၅

ကိုယ်စားလှယ် စာရသုသည် အမှု အကြောင်းအရာကို သိကျွမ်းသူ ဖြစ်ကြောင်း တရားရုံးက ကျေနပ်အောင် သက်သေထင်ရှား ပြသရန် လိုအပ်သည်။ အမှုအကြောင်းအရာကို သိရှိကြောင်း သီးခြားကျမ်းကျိန်လွှာဖြင့် တင်ပြရန်လိုသည်။ သို့မှသာ တရားမ ကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၆၊ နည်း ၅ နှင့်အညီ အဆိုလွှာ မှန်ကန်ကြောင်း ဝန်ခံလက်မှတ်ရေးထိုးမည် ဖြစ်သည်။ တရားပြိုင်၏ ကိုယ်စားလှယ်စာရသုသည်လည်း အထက်ပါအတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် သေတမ်းစာ အတည်ပြုလက်မှတ် လျှောက်ထားမှု၊ အမွေထိန်းလက်မှတ်စာ လျှောက်ထားမှုတို့တွင် လျှောက်ထားသူနှင့် ရှေ့နေ(ရှိလျှင်)က လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး လျှောက်လွှာပါ အချက်အလက်များ မှန်ကန်ကြောင်း ဝန်ခံမည်ဟု အမွေဆက်ခံခြင်း ဥပဒေပုဒ်မ ၂၈၀ တွင် ပြဋ္ဌာန်း ထားသည်။ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၆၊ နည်း ၁၄ နှင့် ၁၅ တို့တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသကဲ့သို့ လျှောက်ထားသူ၏ ကိုယ်စားလှယ်က လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိပေ။

မလှနှင့် မောင်စိုးချစ်အမှု(၁) အမွေထိန်းစာလက်မှတ်ကို ကိုယ်တိုင်လျှောက်ထားသူကိုသာ ထုတ်ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး လျှောက်ထားသူသည် အခွင့်ရကိုယ်စားလှယ်ဖြင့် လျှောက်ထားခွင့်မရှိကြောင်း ထုံးဖွဲ့ထားသည်။

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၃၊ နည်း ၂အရ ကိုယ်စားလှယ်စာရသုဆိုသည်မှာ အသက်ရှင် လျက်ရှိသူအမှုသည် တစ်ဦးကိုယ်စား အမှုတွင် ဆောင်ရွက်ရန် ကိုယ်စားလှယ်စာရသုဖြစ်သည်။^(၆) ပဋိပညာဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၂ တွင် ‘ကိုယ်စားလှယ်’ဆိုသည်မှာ တစ်ပါးအတွက် ပြုလုပ်မှု တစ်ခုခုပြုရန်၊ သို့မဟုတ် အခြားသူများနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် သူတစ်ပါးအား ကိုယ်စားပြုရန် စေခိုင်းခြင်းခံရသူ ဖြစ်သည်။ ထိုအမှုကိစ္စကို စေခိုင်းသောသူ၊ သို့မဟုတ် ထိုသို့ ကိုယ်စားပြုခြင်းခံရသူကို ‘ကိုယ်စားလှယ် လွှဲအပ်သူ’ဟုခေါ်သည်။

ကိုယ်စားလှယ်စာချုပ်ဆိုခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်သေခံဥပဒေပုဒ်မ ၈၅ တွင်အောက်ပါ အတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်-

နိတြီပဗ္ဗလစ်၊ သို့မဟုတ် တရားရုံး၊ တရားမတရားသူကြီး၊ ရာဇဝတ်တရားသူကြီး၊ ဗြိတိသျှ ကောင်စစ်ဝန်၊ သို့မဟုတ် ဗြိတိသျှဘုရင်မ၊ သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ကိုယ်စားလှယ် ရှေ့မှောက်တွင် ချုပ်ဆို၍ ယင်းက မှန်ကန်ကြောင်း တာဝန်ခံလက်မှတ် ရေးထိုး ထားသော ကိုယ်စားလှယ်စာဖြစ်သည့် စာတမ်းအမှတ်အသားတိုင်းသည် ချုပ်ဆို၍ မှန်ကန်ကြောင်း ထင်ရှားစေသည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

ကိုယ်စားလှယ် မှတစ်ဆင့် စွဲဆိုသော တရားမမှုများတွင် ကိုယ်စားလှယ်လွှဲပေးခြင်း မရှိကြောင်း ပြသရန် တာဝန်မှာ ငြင်းဆိုသူအပေါ် ကျရောက်သည်။^(၇)

ကိုယ်စားလှယ်စာသည် မလွဲမသွေ မှတ်ပုံတင်ရမည့် စာချုပ်စာတမ်း မဟုတ်ပေ။^(၈) **ဦးရာမ**

(၅) ၂ ဘီ အယ် တီ ၁၀၃
(၆) ဒေါ်ရင်ရင်မေနှင့် ဦးမင်းဒင်၊ ၁၉၈၂ ခုနှစ်၊ မတစ၊ စာ ၈၂
(၇) ဒေါ်စိန်နတ်နှင့် ဦးအရှမ်း ပါ ၂၊ ၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ မတစ၊ စာ ၁၃၈၉
(၈) မွန်ဒီနီဆာအာမက်နှင့် ဘက်ဒရူးဒူးဂျား။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်၊ မတစ(လွှတ်တော်)၊ စာ၂၆၉

ဆွာမိချစ်တီးယားနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အမှု (၉) တွင် နိုင်ငံခြားမှပေးပို့သော ကိုယ်စားလှယ်လွှဲစာတွင် သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်နိတြိပဗ္ဗလစ် အရာရှိ၏ လက်မှတ်၊ တရားသူကြီး၏ လက်မှတ်၊ နိုင်ငံခြားရုံးလက်ထောက် အတွင်းဝန်၏ လက်မှတ်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ မြန်မာနိုင်ငံသံရုံးမှ ကောင်စစ်ဝန်၏ လက်မှတ်တို့ပါရှိကြောင်း ပေါ်ပေါက်သဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်လွှဲစာကို သက်သေခံ အဖြစ် လက်ခံခြင်းသည် မှားယွင်းခြင်းမရှိကြောင်း ဆုံးဖြတ်သည်။

သက်သေခံဥပဒေပုဒ်မ ၈၅ မှာ ကိုယ်စားလှယ်စာကို ခန့်အပ်သူက တကယ်ပင် ချုပ်ဆိုသည်၊ မချုပ်ဆိုသည်ကို သက်သေထင်ရှား ပြသရာ၌ အသုံးပြုသည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အခြား သက်သေထင်ရှားပြနည်း တို့ကိုလည်း ပိတ်ပင်ခြင်းမရှိပေ။^(၁၀)

သက်သေခံဥပဒေပုဒ်မ ၈၅ တွင်ဖော်ပြထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးရှေ့တွင် ချုပ်ဆိုပြီး ယင်းက မှန်ကန်ကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် ကိုယ်စားလှယ်စာသည် ချုပ်ဆို၍ မှန်ကန်ကြောင်း ထင်ရှားစေသည်ဟု တရားရုံးက မှတ်ယူရမည်ဖြစ်သည်။

ကိုယ်စားလှယ်စာရသည် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၃၊ နည်း ၂(က)တွင် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသော အခွင့်ရကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သည်။ အခွင့်ရကိုယ်စားလှယ်သည် အမှုသည် ကိုယ်စားတရားရုံးသို့ လာရောက်ခြင်း(appearance)၊ လျှောက်ထားခြင်း(application) နှင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း(act) တို့ပြုလုပ်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင်ရှေ့နေလိုင်စင် မရှိပါကအမှုသည်များကို စစ်မေး ခြင်း၊ ပြန်လှန်စစ်မေးခြင်း၊ သို့မဟုတ် လျှောက်လဲချက်ပေးခြင်း ဆောင်ရွက်ခွင့် မရှိပေ။^(၁၁)

အခွင့်ရကိုယ်စားလှယ်သည် အမှုသည်ကိုယ်စား တရားရုံးတွင် သက်သေခံခွင့်ရှိသည်။ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၃၊ နည်း ၁ ၏ခြွင်းချက်အရ တရားရုံးက အမှုသည်တစ်ဦးဦးအား တရားရုံးသို့ ကိုယ်တိုင်လာရောက်ရန် ဆင့်ဆိုနိုင်သော်လည်း ကိုယ်တိုင်သက်သေခံရန် ဆင့်ဆို နိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်မရှိပေ။^(၁၂)

အများအားဖြင့် ကိုယ်စားလှယ်စာများကို နိတြိပဗ္ဗလစ်နှင့် စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင်ရုံးတို့တွင် ချုပ်ဆိုပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ကိုယ်စားလှယ်စာကိုနိတြိပဗ္ဗလစ်ရှေ့တွင်ချုပ်ဆိုခြင်းသည် သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၈၅ နှင့်သက်ဆိုင်သည်။

စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၃(၁)တွင် အောက်ပါကိုယ်စားလှယ်စာ ရသူက စာချုပ်စာတမ်းများကို မှတ်ပုံတင်နိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်-

- (က) ကိုယ်စားလှယ်လွှဲသည် လွှဲအပ်သည့်အချိန်တွင် ၎င်းနေထိုင်သော ဒေသသည် စာချုပ်စာတမ်း မှတ်ပုံတင်ဥပဒေအာဏာသက်ရောက်သည် ဒေသဖြစ်ပါက မှတ်ပုံတင်ရုံး၌ ကိုယ်စားလှယ် လွှဲအပ်ကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုး၍ မှတ်ပုံတင်အရာရှိ

(၉) ဦးမန်ဝဲလစ် ပါ ၂ နှင့် ဒေါ်သန်းနု၊ ၁၉၈၁ ခုနှစ်၊ မတေ၊ စာ ၈၃
(၁၀) ဒေါ်စိန်မြနှင့် ဒေါ်ဇေယျာ ပါ ၄၊ ၁၉၆၂ ခုနှစ်၊ မတေ(ရုံးချုပ်)၊ စာ ၆၇
(၁၁) ဦးကြည်စိန် ပါ ၂ နှင့် ဒေါ်အေးစပယ်ဝင်း၊ ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ မတေ၊ စာ ၂၅
(၁၂) ဦးမန်ဝဲလစ် ပါ ၂ နှင့် ဒေါ်သန်းနု၊ ၁၉၈၁ ခုနှစ်၊ မတေ၊ စာ ၈၃

သို့မဟုတ် ဒုတိယ မှတ်ပုံတင်အရာရှိက မှန်ကန်ကြောင်း တာဝန်ခံလက်မှတ် ရေးထိုးထားသော ကိုယ်စားလှယ်စာရသူများ၊

- (ခ) ကိုယ်စားလှယ် လွှဲအပ်သူသည် လွှဲအပ်သည့် အချိန်၌ မည်သည့်ဒေသတွင် ရှိနေစေကာမူ ယင်းဒေသရှိတရားသူကြီးတစ်ဦးဦး၏ ရှေ့မှောက်တွင်ချုပ်ဆို၍ ထိုတရားသူကြီးက မှန်ကန် ကြောင်း တာဝန်ခံလက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် ကိုယ်စားလှယ်စာရသူများ၊
- (ဂ) ကိုယ်စားလှယ် လွှဲသူသည် ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ ပြင်ပတွင် နေထိုင်သူဖြစ်ပါက နိုတြီပဗ္ဗလစ်တစ်ဦးဦး၊ သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံသုံးမှ သံအရာရှိ တစ်ဦးဦး၊ သို့မဟုတ် တရားသူကြီးတစ်ဦးဦး ရှေ့မှောက်တွင် ချုပ်ဆို၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးဦးက မှန်ကန်ကြောင်း တာဝန်ခံ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည် ကိုယ်စားလှယ်စာ ရသူများ၊

မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်းတို့ကို ကိုယ်စားလှယ်မှတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်ရန်၊ စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင်ရုံးတွင် ကိုယ်စားလှယ်ပြုလုပ်ချုပ်ဆိုခြင်းသည် စာချုပ် စာတမ်းမှတ်ပုံတင်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၃(၁)(က)နှင့် သက်ဆိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

သူတစ်ဦးက အခြားလူတစ်ယောက်အား အမှုတစ်စုံတစ်ရာ ဆောင်ရွက်ရန်အလို့ငှာ အခွင့်အာဏာလွှဲအပ်ရာတွင် နှုတ်ဖြင့်မြွက်ဆို၍ဖြစ်စေ၊ စာဖြင့်ရေးသား၍ဖြစ်စေ အတိအလင်း လွှဲအပ်ခြင်းလည်း ပြုနိုင်သည်။ သတိအလင်းပြောဆိုရေးသားပြီး လွှဲအပ်ခြင်းမရှိစေကာမူ ပေါ်ပေါက် နေသော ကြောင်းခြင်းရာများကို ထောက်ချင့်၍ လွှဲအပ်ရာ ရောက်အောင် ပြုလုပ်လျှင်လည်း ကိုယ်စားလှယ်လွှဲခြင်း အထမြောက်သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအတိုင်းပင်လည်း ပဋိညာဉ်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၆ နှင့် ၁၈၇ တို့တွင်လည်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။^(၁၃)

ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦး၏ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်မှုသည် ၎င်းအား ကိုယ်စားလှယ်စာဖြင့် လွှဲအပ် ထားသည့် အာဏာ ဘောင်အတွင်း ကျရောက်ပါမူ ထိုပြုလုပ်ဆောင်ရွက်မှု အတွက် အကြီးအကဲ၌ တာဝန်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ကိုယ်စားလှယ်စာတွင် အပ်နှင်းထားသော အာဏာကို ကျော်လွန်၍ ပြုသည့် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် အကြီးအကဲ၌ တစ်စုံတစ်ရာတာဝန်မရှိပေ။^(၁၄)

ရှေ့နေခန့်အပ်ခြင်းသည် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၃၊ နည်း ၄ နှင့်သက်ဆိုင်သည်။ အမှုသည် တစ်ဦးတစ်ယောက်က ရှေ့နေတစ်ဦးဦးအား အမှုကိစ္စအတွက် တရားရုံးတစ်ရုံးတွင် လိုက်ပါဆောင်ရွက်ရန် လွှဲအပ်လျှင် စာနှင့်ရေးသား၍ လက်မှတ်ရေးထိုးလွှဲအပ်ရသည်။ စာမတတ်လျှင် လက်မပုံစံနိပ်၍ ၎င်း၏အမှတ်အသားမှန်ကြောင်း သက်သေလက်မှတ် ရေးထိုးရန်လိုသည်။

---

(၁၃) အင်တာနေရှင်နယ်ထရေးဒင်းဟောက်နှင့် ဦးသိန်းမောင် ပါ ၂၊ ၁၉၆၇ ခုနှစ်၊ မတစ၊ စာ ၃၂၆
 (၁၄) ဦးမြရွှေနှင့် V.E.R.M.A.R ချစ်တီးယားဖမ်း၊ ၁၉၇၁ခုနှစ်၊ မတစ၊ စာ၂၂

တရားမမှုတစ်မှုတွင် အကြောင်းခြင်းရာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမှုသည် တစ်ဦးဘက်မှ လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်သော ရှေ့နေ၏ ဝန်ခံချက်သည် ဥပဒေအကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထိုရှေ့နေ၏ ဝန်ခံချက် နှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုချင်း မတူပေ။ အကြောင်းခြင်းရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရှေ့နေ၏ဝန်ခံချက်သည် သူ့အမှုသည် ကိုယ်တိုင်ဝန်ခံသကဲ့သို့ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသော်လည်း ဥပဒေအကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ရှေ့နေတစ်ဦး၏ မှားယွင်းသော ဝန်ခံချက်မှာ သူ့အမှုသည်၏အကျိုးကို ထိခိုက် စေခြင်းမရှိပေ။^(၁၅)

ရှေ့နေတစ်ဦးသည် မိမိအမှုသည်မသိဘဲ သဘောတူညီချက်မရဘဲ၊ သို့မဟုတ် ၎င်းထံမှ ညွှန်ကြားချက်မရဘဲ မိမိအမှုသည် ကိုယ်စား အမှုကို ကျေအေးပြေငြိမ်းခွင့် အာဏာမရှိပေ။ ရှေ့နေ ကိုယ်စားလှယ်စာအရ ထိုကျေအေးပြေငြိမ်းရန်အတွက် အခွင့်အာဏာပေးထားသော်လည်း မိမိ အမှုသည်၏ သဘောတူညီချက်ကို ကြိုတင် ရယူခြင်းမပြုဘဲ၊ ထို့ပြင်သဘောတူပြေငြိမ်းမှုကို ၎င်းမသိဘဲ ထိုအခွင့်အရေးအာဏာကို မသုံးစွဲသင့်ပေ။^(၁၆)

အမှုသည် သေဆုံးသောအခါ ပဋိညာဉ်ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၁အရ ရှေ့နေအား ကိုယ်စားလှယ် လွှဲစာပေးခြင်း ရပ်စဲသွားသည်။ အလားတူပင် ကိုယ်စားလှယ်မှတစ်ဆင့် စွဲဆိုသောအမှုများ၊ ခုခံသော အမှုများတွင် အမှုသည် သေဆုံးသွားလျှင် ကိုယ်စားလှယ်စာရသည် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်မှ ရပ်စဲသွားသည်။^(၁၇)

သို့ဖြစ်၍ ကိုယ်စားလှယ်လွှဲသူ သေဆုံးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကိုယ်စားလှယ်လွှဲစာသည် အလိုအလျောက် ရပ်စဲသည်ဖြစ်၍ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ခွင့်မရှိတော့သည်ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် တရားဝင်မည်မဟုတ်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

တင်ဟုန် (တရားရေး)

(၁၅) ဦးခင်မောင် ပါ ၂ နှင့် ဦးတင်ရွှေ ပါ ၉၊ ၁၉၈၃ ခုနှစ်၊ မတစ၊ စာ ၁၄၅
(၁၆) မသန်းစိန် ပါ ၄ နှင့် ဒေါ်ရီ၊ ၁၉၅၇ ခုနှစ် မတစ (လွှတ်တော်)၊ စာ ၂၅၁
(၁၇) ဒေါ်အေးဟန် ပါ ၂ နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ၁၉၈၁ ခုနှစ်၊ မတစ၊ စာ ၁၃၂
-မက်ဆား(စ်)အင်စီဘီဟာရာနှင့်သားများ နှင့် ဦးထွန်းညို၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ်၊ မတစ (လွှတ်တော်)၊ စာ ၂၂၄

တရားလိုသည်

မည်သည့်သက်သာခွင့်ကို

ရထိုက်ပါသနည်း

မောင်တင်မင်း

(ရှေ့နေ)

တရားလိုသည် မည်သည့်သက်သာခွင့်ကို ရသင့်သည် ဟူသောအကြောင်းကို တရားလိုတိုင်း သိလိုကြမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ မိမိကိုယ်နှင့်ဖြစ်စေ၊ မရွေ့မပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်း၊ ရွှေ့ပြောင်း နိုင်သောပစ္စည်း တစ်စုံတစ်ရာနှင့်ဖြစ်စေ၊ ကောင်းသော ဂုဏ်သတင်းနှင့် ပတ်သက်၍ဖြစ်စေ၊ ထိခိုက် နစ်နာမှု၊ ဆုံးရှုံးမှုများ ပေါ်ပေါက်လာပါက ထိုထိခိုက်နစ်နာ ဆုံးရှုံးမှုများကို ကာကွယ်ရန် အလို့ငှာ တရားမမှုကို တရားရုံးများ၌ တရားစွဲဆိုလာကြရပါသည်။ မိမိတို့၏ ထိခိုက်နစ်နာဆုံးရှုံးမှုကို အကြောင်းပြု၍ မိမိတို့ ရလိုသည့် သက်သာရာ သက်သာကြောင်း၊ သက်သာခွင့်တို့ကို မှန်ကန်စွာ တောင်းခံတတ်ရန်မှာ လွန်စွာ အရေးပါလှပါသည်။ လွှဲမှားသော သက်သာခွင့်ကို တောင်းဆိုမိ၍ လည်းကောင်း၊ မတောင်းသင့် မတောင်းထိုက်သော သက်သာခွင့်ကို တောင်းဆိုမိ၍ သော် လည်းကောင်း တရားလိုများတွင် ထပ်ဆင့်ဆုံးရှုံးမှုများပေါ်ပေါက်ပြီး အချိန်ကုန်၊ ငွေကုန်၊ လူပန်း ဖြစ်ကြရပါသည်။ တရားမမှုတစ်စုံစွဲဆိုရန် လိုအပ်လာသော တရားလိုတိုင်းသည် **သက်သာခွင့်** နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အထူးသိရှိရန် လိုအပ်လာပါသည်။

သက်သာခွင့်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၁၇၊ နည်းဥပဒေ (၇)တွင် "Every complaint shall state specifically the relief which the plaintiff claims either simply or in the alternative and it shall not be necessary to ask for general or other relief which may always be given as the court may think just to the same extent as if it had been ask for. And same rule shall apply to any relief claimed by the defendant in his written statement." ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းထားသည် ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။

အဆိုလွှာတိုင်းတွင် တရားလိုသည် မိမိတောင်းဆိုလိုသောသက်သာခွင့်ကို တိကျစွာ ပါရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ ယင်းသက်သာခွင့်ကို မရရှိနိုင်ပါကလည်း အခြားမည်သည့် သက်သာခွင့်ကို ရလိုပါကြောင်း အဆိုလွှာတွင် တိတိကျကျ ဖော်ပြရမည်မှာ တရားလို၏တာဝန်သာ ဖြစ်ပါသည်။ သက်သာခွင့်၊ သို့မဟုတ် အခြားသောသက်သာခွင့်တစ်ခုပေးရန် တောင်းဆိုနိုင်သော်လည်း တရားရုံးက ချမှတ်ပေးလေ့ရှိသည့် သက်သာခွင့်မျိုးကိုမူ ဖော်ပြတောင်းဆိုရန် မလိုအပ်သည့် တိုင်အောင် တရားရုံးက တရားမျှတသည် ထင်မြင်သည့်အတိုင်း သက်သာခွင့်ကို ချမှတ်ပေးနိုင်ပါသည်။

ဒေါ်ခင်ဝင်း နှင့် ဦးစိုးလွင် ပါ(၇) စီရင်ထုံး၊ ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရား စီရင်ထုံးများ၊ ၈(၂၃၀)တွင် တရားရုံးအနေဖြင့် သင့်တော်သောသက်သာခွင့်ကို ပေးနိုင်ရန် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် (၇)ကို ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် တရားလိုသည်

သီးခြားအကြောင်းရပ်အပေါ် အခြေခံကာ တစ်စုံတစ်ခုသော သက်သာခွင့် တောင်းဆိုထားရာတွင် အဆိုလွှာ၌ လုံးဝဖော်ပြထားခြင်းမရှိသောသီးခြားအကြောင်းအရ ယင်းသက်သာခွင့်ကို ခွင့်မပြုနိုင်ပေ။

ချစ်တီးနက်ဘက်လီမိတက်နှင့်ဦးတော့အမှု၊ ၁၉၅၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ ၈၅၆ (လွတ်တော်) တွင် တရားလိုသည် အဆိုလွှာ၌အဆိုပြုထားသည့် လိုအပ်သော အကြောင်းခြင်းရာကို သက်သေထင်ရှားပြရာ၌ အချို့သောသက်သာခွင့်ကို ရထိုက်လျှင်အတိအလင်း တောင်းဆိုသော သက်သာခွင့်ကို မပီမပြင် တောင်းဆိုထားစေကာမူ တရားရုံးသည် ထိုသက်သာခွင့်များကို ခွင့်ပြုရန် ဖြစ်ကြောင်း ထုံးဖွဲ့ထားသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ **ဒေါ်မုံ နှင့်ဒေါ်ခင်မြ စီရင်ထုံး၊ ၁၉၆၄ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ (ရုံးချုပ်) ၈၁-၅၉၅** ကိုလေ့လာကြည့်လိုက်သောအခါ တရားရုံးများအနေဖြင့် အမှန်တရားကို ရှာဖွေထုတ်ဖော်ပေးရန် တာဝန်ရှိသဖြင့် အမှုသည် တစ်ဦးဦးက မသိနားမလည်၍ သော်လည်းကောင်း၊ သတိလစ်၍လည်းကောင်း၊ သက်သာခွင့်တစ်ခုခုကို တောင်းဆို ခဲ့ခြင်းမရှိစေကာမူ ထိုသက်သာခွင့်ကိုရသင့်ရထိုက်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်နေပါက ခွင့်ပြုရမည် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် တရားရုံးသည် အမှုသည်တစ်ဦးဦးအတွက် အမှုကိုဖန်တီးပေးလျှင်မူ ဘက်လိုက်ရာ ကျမည်ဖြစ်၍ ထိုကိစ္စမပြုလုပ်သင့် ဟူသော ထုံးဖွဲ့ထားမှုမှာ များစွာမှတ်သားဖွယ်ပင် ဖြစ်သည်။

အထက်ပါထုံးဖွဲ့မှုများကို လေ့လာဆန်းစစ်ကြည့်မည်ဆိုပါက တရားလိုတစ်ဦးသည် အမှုပုံစံကို မှန်ကန်စွာ ဖော်ပြတရားစွဲဆို၍ မှန်ကန်သော သက်သာခွင့် တစ်စုံတစ်ရာကို တောင်းခံတတ်ရန်မှာ အလွန် အရေးပါလှသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ငွေကြေးရလိုကြောင်း စွဲဆိုသည့်အမှုတွင် ငွေကြေး မည်ရွေ့မည်မျှ ငွေအရေအတွက် အတိအကျကို ဖော်ပြလျက် သက်သာခွင့် တောင်းဆိုရပါမည်။ မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားရမ်းခကြီးကြပ်ရေး အက်ဥပဒေအရ စွဲဆိုသောအမှုတွင် ငှားရမ်းထားသော အိမ်ခန်း ဥပစာမှ အိမ်ငှားများကို ဖယ်ရှား၍ အိမ်ခန်းဥပစာကို ပြန်လည်ရလိုသော သက်သာခွင့် တောင်းဆိုရ ပါမည်။ ကျူးကျော်သူများအား နှင်ထုတ်လိုမှုတွင်ဖြစ်စေ၊ အခွင့်အမိန့်နှင့်ထားသူများအား နှင်ထုတ် လိုမှုတွင်ဖြစ်စေ၊ စွဲဆိုသောအမှုများတွင် ကျူးကျော်သူများ/အခွင့်အမိန့်နှင့် ထားသူများအား ဖယ်ရှားနှင်ထုတ်၍ နေအိမ်/တိုက်ခန်း/ဥပစာတို့ကို ပြန်လည် လက်ရောက်ရလိုသော သက်သာခွင့်ကို တောင်းဆိုရပါမည်။ အမွေပုံပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှုတွင် မိမိတို့ရသင့်ရထိုက်သော အမွေပုံပစ္စည်း ဝေစုကို ခွဲဝေပေးစေသည့် သက်သာခွင့်ကို တောင်းဆိုရပါမည်။ အကြင်လင်မယား အဖြစ်မှ တရားဝင် ကွာရှင်းပြတ်စဲ ပေးစေလိုမှုတွင် အကြင်လင်မယားအဖြစ်မှ တရားဝင်ကွာရှင်း ပြတ်စဲစေသည့် သက်သာခွင့်တောင်းဆိုရပါမည်။ အပေါင်အမှုများတွင် အပေါင်ပစ္စည်းရွေးနုတ် ခွင့်ပြုစေသည့် သက်သာခွင့်/အပေါင်ပစ္စည်း ရွေးနုတ်စေခြင်းအား တားမြစ်ပိတ်ပင်စေသည့် သက်သာခွင့်/အပေါင် ချေးငွေနှင့် ကျသင့်သောအတိုးငွေများကို ပြန်လည် ပေးဆပ်စေသည့် သက်သာခွင့် စသည့် သက်သာ ခွင့်များကို တောင်းဆိုရပါမည်။ သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေအရ စာချုပ်စာတမ်း ပယ်ဖျက် ပေးစေလိုမှု/စာချုပ်စာတမ်းအတည်ပြုပေးစေလိုမှုတို့တွင် စာချုပ်စာတမ်း ပယ်ဖျက်ပေးစေသည့် သက်သာခွင့်/စာချုပ်စာတမ်းအတည်ပြုပေးစေသည့် သက်သာခွင့်များကို တောင်းဆိုရပါမည်။ ဤသို့သောအားဖြင့် များပြားလှသော တရားမမှု အသီးသီးတွင် သက်ဆိုင်ရာ

သော သက်သာခွင့်များကို မှန်ကန်စွာ ဖော်ပြ တောင်းဆိုနိုင်ရန်မှာ အလွန်ပင် အရေးပါလှသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

စွဲဆိုသောတရားမမှုနှင့် တောင်းဆိုသောသက်သာခွင့်တို့ မှန်ကန်မှုမရှိလျှင် တရားလိုအား တရားရုံးတော်က မည်သည့်သက်သာခွင့်ကိုမျှ ချမှတ်ပေးနိုင်မည် မဟုတ်သည်ကို တရားလိုတိုင်းက သတိပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူတောင်းဆိုသည့်တောင်းဆိုထိုက်သောသက်သာခွင့်အားလုံးကို မခြင်း မချန် ချန်လှုပ်ထားခြင်းမရှိဘဲ တင်ပြတောင်းဆိုရမည်မှာလည်း တရားလို၏တာဝန်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဦးအောင်သန်း ပါ(၂) နှင့် ဦးသာစိန် စီရင်ထုံး၊ ၁၉၈၂ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး များ၊ စာ (၁၂၀) တွင် အချင်းဖြစ်အကြောင်းအရာ တစ်ခုတည်းအရ တောင်းဆိုခွင့်ရှိသော သက်သာခွင့်အရပ်ရပ်ကို တစ်မှုတည်းတွင် တောင်းဆိုရမည်။ တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ အချို့ အဝက်ကို ချန်လှုပ်ထားပါက ထိုသို့ ချန်လှုပ်ထားသည့် သက်သာခွင့်ကို ရလိုကြောင်း နောက်ထပ် တရားတစ်ထုံး စွဲဆိုမပြုနိုင်ဟု တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေ ၂၊ နည်း ၂ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ပြဋ္ဌာန်းထားရသည်မှာ အမှုပွားများခြင်းကို တားဆီးနိုင်ရန် အတွက်ဖြစ်သည် ဟုထုံးဖွဲ့ထားသည်ကို မှတ်သားရပါသည်။

သို့သော် **အင်းလိပ်(ခ)မောင်ချစ်ရီ ပါ(၃)နှင့် ဒေါ်တွဲရင် စီရင်ထုံး၊ ၁၉၇၉ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ(၁၂၁)** တရားမကျင့်ထုံး အမိန့် ၂၊ နည်း ၂ မှာ တရားလိုက တရားပြိုင်၏အပေါ် အချင်းဖြစ်ကိစ္စအတွက် တရားစွဲဆိုရာ၌ တရားလို ရသင့်ရထိုက်သမျှသော အခွင့်အရေးအားလုံးကို မကျန်ရစ်စေဘဲ တစ်ပါးတည်း တောင်းဆိုရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်း ထားသည်။ . . . အမြတ်အစွန်းရရှိရန် တရားစွဲဆိုသော အမှုနှင့် ကျူးကျော်သော နေအိမ်မှ ဖယ်ရှား ပေးရန် စွဲဆိုသောအမှုတို့၏ အကြောင်းခြင်းအရသော်လည်းကောင်း၊ ဥပဒေအကြောင်းအရ သော် လည်းကောင်း တူညီခြင်းမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် လျှောက်ထားခံရသူ ဒေါ်တွဲရင်သည် ကြားကာလ အမြတ် အစွန်းအတွက် အမှုများ စွဲဆိုပြီးနောက် ကျူးကျော်နေသော အိမ်မှ ဖယ်ရှားပေးရန် လျှောက်ထား သူများ ၏အပေါ် ထပ်မံတရားစွဲဆိုခြင်းသည် မှားယွင်းခြင်းမရှိကြောင်းဖြင့် သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ထားသည် ကိုလည်း လေ့လာမှတ်သားရပါသည်။

မူလတရားစွဲဆိုစဉ်က တောင်းဆိုထားခဲ့သည် သက်သာခွင့်အစား အခြားသက်သာခွင့် တစ်ရပ်ကို ပြောင်းလဲတောင်းဆိုလာမည်ဆိုပါကလည်း တရားရုံးများက လက်ခံစဉ်းစားပေးနိုင်ခြင်း မရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြို့ပြဆိုင်ရာဌာနရမ်းခကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂(၁) (စ)ဖြင့် မူလက တရားစွဲဆို သက်သာခွင့်တောင်းဆိုထားရာမှ ပုဒ်မ ၁၂(၁)(င)ဖြင့် ပြောင်းလဲသက်သာ ခွင့်တောင်းဆိုခြင်းမျိုးကို တရားရုံး များက လက်ခံစဉ်းစားပေးမည် မဟုတ်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤသည်တို့မှာ သက်သာခွင့်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုတင်ပြခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ စွဲဆိုသော တရားမမှုနှင့် တောင်းဆိုသောသက်သာခွင့်တို့ မှန်ကန်စွာ ရရှိနိုင်ရန်အလို့ငှာ ရေးသားတင်ပြ လိုက်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မောင်တင်မင်း(ရှေ့နေ)

ဆင်ခြင်တုံတရား

တင်တင်မာ

ဆင်ခြင်တုံတရား

ဆိုတာ ဘာလဲ။ ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် ပတ်သက်ပြီး သင် မည်ကဲ့သို့ ခံယူထားပါသလဲ။ ရှေးပညာရှိများ၏အဆိုအမိန့်ကို ကျွန်ုပ် သေချာ မသိပါ။ ကျွန်ုပ်အနေ နှင့် မှန်ကန်မှုတို့ကို အခြေခံသော စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုဟု ခံယူထားပါသည်။ စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုကောင်းမှ အဖြေကောင်းများ ထွက်လာမည်။ စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုမှန်မှ အဖြေမှန်များ ထွက်လာမည်။ ထို့ကြောင့် ပြဿနာတစ်ရပ်အပေါ် စဉ်းစားသောအခါ ကောင်းသောစိတ်၊ မှန်ကန်သောစိတ်၊ မျှတစေလိုသောစိတ်၊ ကောင်းသော စေတနာများအပေါ် အခြေခံပြီး စဉ်းစားမှသာ ကောင်းသောအဖြေမှန်ထွက်လာပြီး ဆင်ခြင်တုံတရားပြည့်ဝသောသူ ဖြစ်မည်ဟု ယူဆပါသည်။ ဘက်လိုက်လိုသောစိတ်၊ မျက်နှာနှာ အားနာစရာကြောင်းများကို အခြေခံသောစိတ်၊ လောဘစိတ်၊ ဒေါသစိတ်၊ မောဟစိတ်၊ မာန်မာနစိတ်၊ ကြောက်စိတ်များကို အခြေခံပြီး ပြဿနာရပ်ပေါ် စဉ်းစား မည်ဆိုလျှင် အဖြေမှန်ထွက်မည် မဟုတ်ဘဲ ဆင်ခြင်တုံတရားကင်းမဲ့သူ ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။

ဥပဒေကို မျှော်ကြိုးဟု နားမလည်သူများက ပြောဆိုကြသည်ကို ကြားဖူးမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေသည် မျှော်ကြိုးမဟုတ်ပါ။ မျှော်ကြိုးဆိုသည်မှာ လိုရာဆွဲရာဘက်ပါပြီး တစ်သမတ် လည်းမရှိသောအရာသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်သည် (လိုအပ်သောအခါ ပြင်ဆင်မှု ပြုသည်မှအပ) တစ်သမတ်တည်းရှိပြီး တရားသူကြီး၏ ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် ထိန်းချုပ်ထား၍ အမှု အနေအထားကိုလိုက်ပြီး တစ်မှုနှင့်တစ်မှု ထပ်တူမကျနိုင်ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ ချမှတ်နိုင်သောအမှုမျိုးတွင် ထောင်ဒဏ်ချသင့်သည်၊ ငွေဒဏ် ချသင့်သည်ဆိုသည်မှာ အမှုအနေအထားကိုလိုက်၍ တရားသူကြီး၏ဆင်ခြင်တုံတရားသာ ဖြစ်ပါသည်။ ငွေဒဏ် သက်သက် လည်း ချမှတ်နိုင်သောအမှုတွင် ငွေဒဏ်ချသင့်လျှင် ငွေဒဏ်သက်သက်ကိုသာ ချမှတ်ပါ။ ထောင်ဒဏ် ချသင့်သည်ဟု ယူဆလျှင်လည်း မိမိရရှိထားသော ရာဇဝတ်အာဏာနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်သော ပြစ်မှုနှင့် ညီညွတ်သည့် ထောင်ဒဏ်ကို ပြတ်ပြတ်သားသား ချမှတ်ပါ။ ငွေဒဏ်သက်သက် ချမှတ်နိုင်ပါလျက် ထောင်ဒဏ် တစ်ရပ်ချမှတ်ခြင်းသည် အများအပြင်ကို မရှင်းစေသည့်အပြင် တရားခံအား ပြုပြင်ရာလည်း မရောက်သော အကျိုးမရှိသော ဆင်ခြင်တုံတရားကင်းမဲ့သော လုပ်ရပ်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဆင်ခြင်တုံတရား ပြည့်ဝသူဖြစ်ရန် အမိန့်ချမှတ်သည့်အခါ သင်မည်ကဲ့သို့ စဉ်းစားပါသလဲ။ ပြစ်မှု ထင်ရှားသော တရားခံတစ်ယောက်ကို ပြစ်ဒဏ်စီရင်ရာတွင် သင် မည်ကဲ့သို့ စဉ်းစားပါသလဲ။ ကြုံသလို စိတ်ထဲပေါ်လာသလို ပြစ်ဒဏ်ကို သတ်မှတ်လိုက်ပါသလား။ ဥပမာအားဖြင့် နာကျင်စေမှု များမှာဆိုလျှင် သင့်စိတ်ထဲမှာ မျဉ်းသုံးကြောင်းတားထားပါ။ ပထမမျဉ်းသည် ဖူးရောင်နာကျင် ပွန်းပွဲရုံအနည်းငယ်သော နာကျင်မှု၊ ဒုတိယမျဉ်းသည် ကွဲပြဲသွား၍ ချုပ်လိုက်ရသောနာကျင်မှု၊ တတိယမျဉ်းသည် ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များကို ရက်အတော်ကြာခံစားရသော နာကျင်မှု၊ ပထမမျဉ်း အတွင်းဝင်သောအမှုများကို ငွေဒဏ်သာချမှတ်မည်ဟု သတ်မှတ်ပြီး ဒုတိယမျဉ်းအတွင်း ဝင်သော အမှုများကို ပေါ့ပါးသောထောင်ဒဏ်၊ တတိယမျဉ်းအတွင်းဝင်သော အမှုများကို ထိုထက်ပိုမြင့်သော ထောင်ဒဏ်ပေးမည်ဟု စည်းမျဉ်းဆွဲထားလိုက်ပါ။ စည်းမျဉ်းအတိုင်းသာ ဆုံးဖြတ်ပါလျှင် မမျှမတ ဆုံးဖြတ်သူဟု လက်ညှိုးထိုးခံရမည် မဟုတ်ပါ။

ထိုစည်းမျဉ်းသည် မိမိစိတ်အတွင်းမှ အကြမ်းဖျင်း သတ်မှတ်ချက်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အမှု အခြေအနေ၊ တရားခံ၏အသက်၊ ပြစ်မှုဖြစ်ပွားရသည့်အကြောင်းရင်း၊ နှစ်ဖက်အမှုသည်တို့၏ အခြေအနေ (ကျေအေးလိုခြင်း၊ ဆွေမျိုးများဖြစ်နေခြင်း၊ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် အကြီးအကျယ် ရန်မီးပွားနေခြင်း၊ ကျောင်းသားဖြစ်နေခြင်း၊ ဂုဏ်သရေရှိ လူကြီးဖြစ်နေခြင်း၊ ဝန်ထမ်းဖြစ်နေခြင်း၊ သက်ကြီးရွယ်အိုဖြစ်နေခြင်း၊ နာမကျန်းသူဖြစ်ခြင်း၊ မိန်းမငယ်ဖြစ်ခြင်း၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်သူ ဖြစ်နေခြင်း)ကိုလိုက်ပြီး ဆင်ခြင်ချိန်ဆလျှင် ပြစ်ဒဏ်ကွဲပြားမှု ရှိနိုင်သော်လည်း မိမိသတ်မှတ်ထားသော မျဉ်းသုံးကြောင်းကြောင့် လွန်စွာကွာဟခြင်း မဖြစ်နိုင်ပါ။ အမြင်လေးမြင်နှင့်လည်း ရှုထောင့်စုံမှ စဉ်းစားဆင်ခြင်သင့်ပါသည်။ ကိုယ်အင်္ဂါချို့ယွင်းသွားသော အမှုမျိုးတွင် လျော့ပေါ့ပြစ်ဒဏ် မချသင့်ပါ။ အလားတူစွာပင် လူသားတစ်မျိုးလုံးကို လူညွန့်တုံးစေသော မူးယစ်ဆေးဝါးမှုများ၊ အမျိုးသား စီးပွားရေးနှင့် အကျင့်စာရိတ္တကို ပျက်ပြားစေသော လောင်းကစားမှုများတွင် ထိုမူခင်းများ ပပျောက်ရေးကို ရှေးရှု၍ ပြစ်ဒဏ် သတ်မှတ်သင့်ပါသည်။ တစ်နေ့တည်း၊ တစ်ပတ်တည်းတွင် တူညီသောအမှုများအား ကွဲပြားသော အမိန့်များ မချမိစေရန်လည်း ဆင်ခြင်သင့်ပါသည်။

မိမိရရှိထားသောအာဏာနှင့် မလျော်ညီသော၊ အများအမြင် တိမ်းစောင်းစေနိုင်သော စတီ ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ခြင်းမျိုး (အထူးအာဏာရ မြို့နယ်တရားသူကြီးက ထောင်ဒဏ် ၂၁ ရက် ချမှတ်ခြင်း မျိုးများ)မှာ မဖြစ်သင့် ဟု ယူဆပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ဆရာဦးအောင်ငွေ ဆုံးမသောစကားမှာ အလွန် မှတ်သားဖွယ်ရာမို့ လက်ဆင့်ကမ်း လိုပါသည်။ “ထောင်ဒဏ် တစ်နှစ်ချသင့်တယ်လို့ယူဆရင် တစ်နှစ်ချဗျာ၊ တစ်နှစ်ထက် ပိုချသင့်တယ်လို့ ယူဆရင် နှစ်နှစ်ချဗျာ၊ ဘာလဲဗျာ၊ခင်ဗျားတို့ ထောင်ဒဏ် ကိုးလတို့၊ ဆယ်လတို့၊ တစ်နှစ်ခွဲတို့ မလုပ်ပါနဲ့၊ ကြည့်မကောင်းဘူး” ဟု ဆုံးမခဲ့ဖူးပါသည်။ အမိန့်တစ်ရပ်သည် သိက္ခာရှိဖို့လည်း လိုပါသည်။ ချုပ်ရက်နှင့် တိုင်းဖြတ်သည်မျိုးကိုလည်း ဆင်ခြင်သင့်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံမှာ ကြုံရတတ်ပါသည်။ တရားခံကို ပြစ်ဒဏ်စီရင်ရလောက်အောင်လည်း သက်သေခံချက်က အပြည့်အဝထင်ရှားသည်မဟုတ်၊ လွတ်ရလောက်အောင်လည်း လုံးဝမထင်ရှားတာ မျိုးလည်း မဟုတ်၊ ချရန်လည်း မခိုင်လုံ၊ လွတ်ရန်လည်း မခိုင်လုံသော အနေအထားမျိုးတွင် သင်

မည်ကဲ့သို့ ဆုံးဖြတ်လိုပါသလဲ။ သံသယ အကျိုးကို တရားခံ ခံစားထိုက်သောမူ(စီရင်ထုံးများ)ကို လွယ်လွယ်သုံးလိုက်မည်လား။ Zero evidence မှသာ လွတ်သင့်သည်ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်လျှင် ပိုမို သင့်တော်မည်ဟု ယူဆသင့်သည် မဟုတ်ပါလား။

တစ်စုံတစ်ယောက်က ရပ်ကွက်သူကြီး၊ ဂုဏ်သရေရှိသူကြီး၊ ဝန်ထမ်း၊ အသင်းအဖွဲ့အပေါ် ဦးတိုက်လျှောက်ထားလျှင် အရေးယူရန် ချက်ချင်းဆုံးဖြတ်လိုက်ပါသလား။ ရဲအရေးပိုင်သော အမှု များတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၂ အရ စုံစမ်းသင့်သေးသည်ဟု စဉ်းစားကြည့် လိုက်ပါ။ အမှားနည်းသွားပါလိမ့်မည်။ **ဒေါ်မြမြဝင်း ပါ(၄)နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ပါ(၂)၊ ၁၉၉၆ ခုနှစ်မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာမျက်နှာ ၁၈၂** ကို လေ့လာသင့်ပါသည်။

တစ်စုံတစ်ယောက်၏ပြုလုပ်မှုကြောင့် တစ်ဦးတစ်ယောက် သေဆုံးရာတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၀၂(၂)အရ လူသတ်မှုမြောက်သည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၀၄ နှင့် အကျုံးဝင်သော လူသေမှုဖြစ်သည်။ ပေါလျော့စွာသော်လည်းကောင်း အရမ်းသော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်မှုကြောင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၀၄-က အလို့ငှာ လူသေမှုဖြစ်သည်။ ပုဒ်မ ၃၀၂(၁)(ဂ) အလို့ငှာ ခုနစ် နှစ်ထိ ထောင်ဒဏ်ထိုက်သော ပြစ်မှုကျူးလွန်စဉ် လူသတ်မှုဖြစ်ပွားခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဒ်မ ၃၀၂(၁)(ခ) နှင့် အကျုံးဝင်သော ကြိုတင်ကြံစည်မှုဖြစ်သည်။ ကာကွယ်ခုခံပိုင်ခွင့်နှင့် အကျုံးဝင်သည်ဆိုသည်ကို သေချာစွာ စဉ်းစားဆင်ခြင်ရန် လိုပါသည်။

သေသူက တရားခံကို ဒေါသဖြစ်အောင်ပြုရုံနှင့် လူသေမှုဟု ကောက်ယူနိုင်ပါသလား။ ကာကွယ်ခုခံ ပိုင်ခွင့်ပေးနိုင်ပါသလား။ ဒေါသဖြစ်မှုသည် အကြီးအကျယ် ဒေါသဖြစ်မှုဖြစ်ပြီး ‘ရုတ်တရက်’ဟူသော အချိန်အတွင်းလည်းကျရောက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ **မောင်ကြည်ရွန်းနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ၁၉၉၁ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာမျက်နှာ-၅** အမှုတွင် သေသူက တရားခံ၏မိခင်အား မုဒိန်းမှုပြုကျင့်စဉ်တွင် တရားခံက ဝင်ရောက်ကာကွယ် ခုခံပေးခြင်း မဟုတ်ဘဲ ပြုကျင့်ပြီးနောက် စက်ဘီးတွန်းထွက်သွားချိန်တွင် ဓားဖြင့် ခုတ်သတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၍ ကာကွယ်ခုခံပိုင်ခွင့်ပေးရန် အကြောင်းမရှိကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။

ဥပမာတစ်ခုကို စဉ်းစားကြည့်စေလိုပါသည်။ မောင်မဲနှင့် မဖြူသည် လင်မယားဖြစ်ပြီး အမြဲရိုက်နှက် နှိပ်စက်လေ့ရှိသည်။ တစ်နေ့တွင် မောင်မဲသည် ထုံးစံအတိုင်း မဖြူကို ရန်ရှာပါသည်။ ဆဲဆိုကြိမ်းမောင်းပြီး ရိုက်ရန် လိုက်ပါသည်။ ဓားဖြင့်ခုတ်မည်ဟုပြောပြီး ဓားကို ကောက်မည်ပြု ပါသည်။ သို့သော်လည်း မဖြူ၏ လက်တွင်းသို့ ဓားရောက်သွားပြီး တစ်ချက်ခုတ်၍ ထွက်ပြေးပါသည်။ ထိုဒဏ်ရာကြောင့် မောင်မဲသေဆုံးသည်။ မဖြူကို ကာကွယ်ခုခံပိုင်ခွင့် ပေးနိုင်ပါသလား။ မောင်မဲ၏ လက်တွင်းသို့ ဓားရောက်သွားပါက မဖြူသေနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် အပြင်းအထန် ဒဏ်ရာရနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဘေးကိုကာကွယ်ရန် မဖြူတွင် အခွင့်အရေးရှိသည်ဟု စဉ်းစားမည်လား။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၀ ပါအချက်များနှင့် ညီညွတ်လျှင် မဖြူသည် ကာကွယ်ခုခံပိုင်ခွင့်ကို ရရှိပါမည်။

မဖြူအနေနှင့် မကာကွယ်မခုခံလျှင် အပြင်းအထန် နာကျင်စေခြင်းအတွက် စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ အကြောင်းရှိ သော လက်ရောက်မှုကို မောင်မဲက ပြုရာရောက်ပါသလား။ မောင်မဲသည် ခုတ်မည်ဟု

ပြောဆိုသည့်အတိုင်း ဓားကိုကောက်မည်ပြုသည်တွင် မောင်မဲသည် လက်ရောက်မှုပြုရန် အားထုတ်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၂ အလို့ငှာ မဖြူတွင် ကာကွယ်ခံပိုင်ခွင့်ကို စတင်ရရှိပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၂ ၏ ဒုတိယအချက်တွင် အဆိုပါ ဘေးအန္တရာယ်အတွက် စိုးရိမ်ဖွယ်ရာအကြောင်း ဆက်လက်တည်ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး လူ့ကိုယ်ကို ကာကွယ်ခံပိုင်ခွင့်လည်း ဆက်လက်တည်ရှိမည်ဟု ဆိုထားပါသည်။ မဖြူ၏လက်ထဲသို့ ဓားရောက်သွား ချိန်တွင် ဘေးအန္တရာယ်အတွက် စိုးရိမ်ဖွယ်ရာအကြောင်း ဆက်လက်တည်ရှိသည်ဟု မဆိုနိုင်တော့၍ အန္တရာယ်ပြုသူကို သေသည်အထိ ကာကွယ်ခံပိုင်ခွင့်မရှိတော့ဟု ကောက်ယူသင့်ပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၁ ၏ ဒုတိယအချက်အရ အန္တရာယ်ပြုသူကို သေစေခြင်းမှတစ်ပါး အခြားသော ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်စေရန်သာ ကာကွယ်ခံပိုင်ခွင့်ရှိမည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။

ဤဥပဒေသည် မမဲသီးအမှုနှင့် တူညီခြင်းမရှိပါ။ **ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် မမဲသီး(ခ) မသန်းညို၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာမျက်နှာ ၈၂** အမှုတွင် မမဲသီးအား သေသူမှ ရိုက်နှက်၍ ဒဏ်ရာများလည်း ရရှိသည်။ ထွက်ပြေးနိုင်ရန်လည်း သေသူက အပေါက်ကို ပိတ်ရပ်သည်။ ထွက်ပြေးနိုင်ရန်အတွက် အနီးရှိ တုတ်မှန်းမသိ၊ ဓားမှန်းမသိသော အရာနှင့် တစ်ချက်ရိုက်ခွဲခြင်းသာဖြစ်၍ ကာကွယ်ခံပိုင်ခွင့်ကို ကျော်လွန်သည်ဟုဆိုရန် ခဲယဉ်းကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ အမှုတစ်ခုနှင့်တစ်ခုသည် တစ်ထပ်တည်း မကျနိုင်ပါ။ စီရင်ထုံးကိုးကားသည်ဆိုသည်မှာ အကြောင်းခြင်းရာအပေါ် ကောက်ယူပုံကောက်ယူနည်းကို ကိုးကားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အနည်းငယ်တူရုံနှင့် ကိုးကားရန်မဟုတ်ပါ။ ကာကွယ်ခံပိုင်ခွင့်သည် မည်သည့်အချိန် တွင် စတင်ပြီး မည်သည့်အချိန်အထိ တည်ရှိသည်၊ သက်သေထွက်ချက်များအပေါ် မည်သို့ စိစစ်ရသည်ကို **ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် ဦးကျော်ရင်ပါ (၃)၊ ၁၉၉၃ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာမျက်နှာ ၆၂** အမှုတွင် ညွှန်ပြထားပါသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာ လူနှစ်ယောက်ကို ဒေါသအလျောက် ဓားဖြင့်ခုတ်၍ သေစေသည်။ ဒုတိယခုတ်သည့် အချိန်တွင် ပထမလူကို ခုတ်ပြီးဖြစ်၍ ဒုတိယခုတ်ခြင်းသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၀၂(၁)(ဂ)နှင့် အကျုံးဝင်ပါသလား။ လူတစ်ယောက်ကို သတ်နေစဉ် အခြားတစ်ယောက်ကို သတ်မှုမှာ အခြားအချက်၌ လူသတ်မှုဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ (အခြားအချက်ဆိုသည်မှာ လူတစ်ယောက်ကို ခုတ်သတ်စဉ် မြင်သူအား နှုတ်ပိတ်ရန်အတွက် ထပ်မံခုတ်သတ်ခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်) လူနှစ်ယောက်ကို ဒေါသအလျောက် ဓားဖြင့်ခုတ်ခြင်းမှာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၀၂(၁)(ဂ)နှင့် အကျုံးမဝင်ကြောင်း **စိုးမြင့်(ခ) နောင်တိုနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံတော်၊ ၁၉၉၉ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာမျက်နှာ-၃၀** တွင် ဆုံးဖြတ်ထားပါသည်။ လူနှစ်ဦးကို သတ်သော အမှုအတွက် ပြစ်ဒဏ်များကို သီးခြားစီကျခံစေသင့်သည်ကို **မောင်ကျော်စွာဦးနှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ပါ(၂)၊ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရား စီရင်ထုံး စာမျက်နှာ ၅** တွင် လမ်းညွှန်ထားပါသည်။

မုဒိန်းမှုကျူးလွန်စဉ် လူကိုပါသေစေ၍ လူသတ်မှုဖြစ်သည်တွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၃၇၆

နှင့် ၃၀၂(၁)(ဂ)တို့အရ ပြစ်ဒဏ်နှစ်ရပ်ကို သီးခြားစီ ကျခံစေသင့်ပါသလား။ မုဒိန်းမှု ကျူးလွန်စဉ် လူကို သတ်သည်မှာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၃၀၂(၁)(ဂ)တွင် အကျုံးဝင်သဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၇၁ အရ သီးခြား ပြစ်ဒဏ် မချနိုင်တော့ပါ။ **မိုးဝင်း ပါ(၂)နှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး၊ စာမျက်နှာ-၁၂၃၊ ထွန်းလွင်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် တရားစီရင်ထုံး၊ စာမျက်နှာ-၂၄ ကို ကြည့်ပါ။**

တစ်ဦးထက်ပိုသူတို့ ပြစ်မှုကျူးလွန်ရာတွင် ရှိလေတိုင်း ၎င်းတို့သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၄ အရ အကြံတူတစ်ခုကို ပူးပေါင်းကျူးလွန်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသလား။ ပုဒ်မ ၃၄ ကို လွယ်လွယ် တွဲတတ်သူများ ရှိပါသည်။ အကြံတူတစ်ခုကို အထမြောက်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ပြစ်မှုကျူးလွန်မှသာ ပူးပေါင်း ကျူးလွန်ရာ ရောက်ပါမည်။ မကျူးလွန်မီ အကြံတူတစ်ခုရှိရန်မှာ လိုရင်းအချက်ဖြစ်သည်ကို စဉ်းစားဆင်ခြင်အပ်ပါသည်။ **မောင်တင်အောင်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ စာမျက်နှာ-၆၆၁** အမှုတွင် အကြံတူနှင့်ပတ်သက်၍ အကြောင်းခြင်းရာအပေါ် မည်သို့ စဉ်းစားဆင်ခြင်အပ်သည် ကို အသေးစိတ် ညွှန်ပြထားပါသဖြင့် ဆင်ခြင်တုံတရား လက်ကိုင်ထားနိုင်ရန် တိုတိုထွာထွာ ရှာဖွေတင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ချိန်ခွင်လျှာကို နှစ်ဖက်ညီအောင်၊ မျှအောင် ထိန်းရသော ကျွန်မတို့၏လက်များသည် ဆင်ခြင်တုံတရား ပြည့်ဝမှုကို လက်ကိုင်ထားမှ မှန်ကန်မျှတသော တရားစီရင်ရေးကို ဖော်ဆောင် နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိ၏ အမိန့်မှန်ကန်ရန် အလေးထားမှသာ အမှားနည်းမည်ဖြစ်ပါသည်။ တရားသူကြီးများသည် စက်နှင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ ဦးနှောက်နှင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်၍ အမှားမကင်းနိုင်ပါ။ အနည်းနှင့် အများ မှားတတ်သည်မှာ လူသားဖြစ်ပါသည်။ အမှားကြီးမမှားအောင် ဆင်ခြင်တုံတရား လက်ကိုင်ထားရန်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ရွာတစ်ရွာမှာ အိမ် ခုနစ်အိမ်ရှိလျှင် စုန်းတစ်အိမ်ပါတတ်သည်ဟု အမေ ပြောဖူးပါတယ်။ တရားသူကြီးဦးရေမှာ တစ်ထောင်ကျော်ရှိပြီး အမှုမှာ သိန်းချီပါသည်။ နားလည်မှု မပေးနိုင်ကြဘဲ ဝါးလုံးနှင့်သိမ်းပြီး အရမ်းခံရသည်မှာ ဝမ်းနည်းစရာ ဖြစ်ပါသည်။ မိမိကြောင့် မီးမလောင်စေသင့်ပါ။ ငါးခုံးမတစ်ကောင် မဖြစ်ရန် ကိုယ်စီကိုယ်ငှ ဆင်ခြင်တုံတရား လက်ကိုင် ထားရန်သာဖြစ်ကြောင်း တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လိုက်ပါသည်။

**တင်တင်မာ(တ/၂၂၀၅)
လ/ထ ညွှန်ကြားရေးမှူး
ပြစ်မှုတရားစီရင်ရေးဌာန
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး**

မမှားကြပို့ သတိပြုခို

ဒေါ်သင်းခိုင်

၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလမှာထုတ်သော တရားရေးကျွေးပေးရေး အတွဲ(၃)၊ အမှတ်(၁)တွင် “သတိပြုဖွယ် မှားတတ်တယ်” ဟူသောခေါင်းစဉ်ဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉၊ ပုဒ်မခွဲ(၂)နှင့် စပ်လျဉ်း၍ နောက်ပိုင်းစီရင်ထုံးများထဲမှ ရှာဖွေတွေ့ရှိသမျှကို သတိပြုနိုင်ရေး တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ယခု အပြီးအပြတ်လွတ်သည့် အမိန့်အပေါ် အယူခံဝင်ရောက်သော ပြစ်မှုဆိုင်ရာအယူခံအမှုများနှင့် ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ထားသည့်အမိန့်အပေါ် ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့်ပေးရန် လျှောက်ထားသည့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်မှုများအား စီရင်ဆုံးဖြတ်သည့်အခါ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ ပုဒ်မခွဲ(၃) သတိပြုလိုက်နာရန် လိုအပ်ကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ပုဒ်မခွဲ(၃)နှင့် စပ်ဆိုင်သော နောက်ပိုင်းစီရင်ထုံးများထဲမှာ ရှာဖွေတွေ့ရှိ သမျှသော စီရင်ထုံးများဖြင့် မျှဝေတင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ ပုဒ်မခွဲ(၃)တွင်-

“ဤပုဒ်မအရ ချမှတ်သည့် ပြစ်ဒဏ်ကို ပုဒ်မ ၃၄ အရမှတစ်ပါး အခြားနည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်သည့် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးက ချမှတ်ခဲ့လျှင် ယင်းတရားရုံးသည် တရားခံကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု မိမိထင်မြင်သောပြစ်မှုအတွက် ပထမတန်း ရာဇဝတ်တရားသူကြီးက ယင်းပြစ်မှုအတွက် ချမှတ်နိုင်သည့် ပြစ်ဒဏ်ထက် ပိုမိုကြီးလေးသော ပြစ်ဒဏ်ကို တရားခံအပေါ်မချမှတ်ရ” ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်း ထားပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၄ တွင်-

“ပုဒ်မ ၃၀ အရ အထူးအာဏာရ ရာဇဝတ် တရားသူကြီး၏ တရားရုံးသည် သေဒဏ်၊ သို့မဟုတ် ခုနစ်နှစ်ထက်ပိုသည့် တစ်ကျွန်းပို့ဒဏ်၊ သို့မဟုတ် ခုနစ်နှစ်ထက်ပိုသည့် ထောင်ဒဏ် အမိန့်မှတစ်ပါး တရားဥပဒေက ခွင့်ပြုသည့် မည်သည့်ပြစ်ဒဏ်ကိုမဆို ချမှတ်နိုင်သည်” ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၄ ၏ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၀ အရ အထူးရာဇဝတ်အာဏာရတရားသူကြီး ချမှတ်နိုင်သည့် ပြစ်ဒဏ်ကို ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ ပုဒ်မခွဲ(၃)၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် မူလအမှု စစ်သောတရားရုံးက ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခဲ့သည့် တရားသူကြီး၏အာဏာသည် အထူးရာဇဝတ် အာဏာရ တရားသူကြီးမဟုတ်လျှင် ပထမတန်းရာဇဝတ် အာဏာရ တရားသူကြီး ချမှတ်နိုင်သော ပြစ်ဒဏ်ထက်ပို၍ ပြစ်ဒဏ်ကို မချမှတ်စေရန် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ ပုဒ်မခွဲ(၃)နှင့် စပ်လျဉ်း၍ “ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဆရက်အာမက် ပါ(၆)၊ ၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ

တရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၁၄၁၁ တွင်-

“ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၃(၁)(က)အရ တရားသေလွတ်သည့်အမိန့်ကို ပယ်ဖျက် သည့်အခါ အယူခံရုံးအနေဖြင့် တရားဥပဒေအရ သင့်လျော်သည့် ပြစ်ဒဏ်ကို သတ်မှတ် နိုင်ပေသည်။ မူလရုံးမှ ချမှတ်ခဲ့သည့် ပြစ်ဒဏ်အတိုင်း အတည်ပြုရန် မလိုချေ။ သို့သော် မူလ ရုံးကချမှတ်နိုင်သည့် အပြစ်ဒဏ်နှင့် ပတ်သက်သော အာဏာထက် ပို၍ အပြစ်ဒဏ်ကို သတ်မှတ်ခြင်း မပြုနိုင်ပေ။” ဟူ၍ လမ်းညွှန်ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

“မောင်ဖိုးတော(ခ) ငွေစိုးနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ၁၉၉၂ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၄၆ တွင်-

“အယူခံတရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ကိုဖော်ပြသော ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၃ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက် များအားလုံး၏သဘောကို ခြုံငုံစဉ်းစားပါက တရားခံအပေါ် ပြစ်ဒဏ်စီရင်မည်ဆိုပါလျှင် မူလအမှုစစ်သော တရားရုံးကချမှတ်နိုင်သည့် အပြစ်ဒဏ်နှင့် ပတ်သက်သော အာဏာထက်ပို၍ အပြစ်ဒဏ်ကို သတ်မှတ်ခြင်း ပြုနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ တရားခံအား မူလအမှုစစ်သော တရားရုံးမှ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခဲ့ပါမူ တရားခံသည် မူလအမှုစစ်သော တရားရုံးကချမှတ်နိုင်သည့် ပြစ်ဒဏ်အထိသာ ကျခံနိုင်မည်ဖြစ်သည့်အလျောက် မူလအမှုစစ်သောတရားရုံးက အပြီးအပြတ်လွတ်သောအမှုတွင် အယူခံ တရားရုံးအနေဖြင့်လည်း ထိုမူလအမှုစစ်သော တရားရုံးက ချမှတ်နိုင်သော ပြစ်ဒဏ်ထက်ပို၍ တရားခံအပေါ် ချမှတ်ခြင်း မပြုသင့်သည့် သဘောဖြစ်ပေသည်” ဟူ၍ လမ်းညွှန်ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

အဆိုပါစီရင်ထုံး၊ စာ-၅၁ တွင်-

တရားခံ မောင်ဖိုးတောသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု မူလအမှုစစ်သော တရားရုံးက ကောက်ယူပြီး ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်မည်ဆိုလျှင် အလွန်ဆုံး ထောင်ဒဏ်(၆)လအထိသာ ချမှတ်ခံရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုထက်ပို၍ ကျခံရန် အကြောင်းမရှိပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မူလအမှုစစ်သော တရားရုံး တရားသူကြီးသည် ဒုတိယတန်း အာဏာသာ ရရှိထားသူဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ပါလျက် တရားခံမောင်ဖိုးတောအား မူလအမှုစစ်သော တရားရုံးက အမှုမှ အပြီးအပြတ် လွတ်သော အမိန့်ကို မကျေနပ်၍ တင်သွင်းလာသည့် အယူခံမှုတွင် ၎င်းအား ထောင်ဒဏ်(၂)နှစ်ချမှတ်ခြင်းသည် တရားခံအတွက် တရားမျှတမှုရှိသည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။

ထို့ကြောင့် ဤအထူးအယူခံတွင် ခွင့်ပြုပြီး တရားရုံးချုပ်က အယူခံ တရားလို မောင်ဖိုးတော(ခ) ငွေစိုး အပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၂၄ အရ ပြစ်မှုထင်ရှားတွေ့ရှိသောအမိန့်ကို အတည်ပြု၍ ပြစ်ဒဏ် သတ်မှတ်ချက်ကိုမူ ထောင်ဒဏ်(၂)နှစ်အစား ထောင်ဒဏ်(၆)လ (ခြောက်လတိတိ)သာ ကျခံစေရန် ပြင်ဆင် အမိန့်ချမှတ်လိုက်သည် ဟူ၍ စီရင်ဆုံးဖြတ်ထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

“ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် နှင့် မနီနီစိုး ပါ(၂) ၊ ၂၀၀၁ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး၊ စာ- ၂၄ ဆုံးဖြတ်ချက်တွင်-

“ဤအထူးအယူခံမှုကို ဖွင့်လှစ်ရခြင်းမှာ တရားရုံးချုပ်မှ ချမှတ်သောအမိန့်သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉(၃)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် မညီညွတ်သဖြင့် ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ

ပြစ်ဒဏ်ကို သတ်မှတ် ပေးနိုင်ရန်အတွက်သာ ဖွင့်လှစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

အဆိုပါ စီရင်ထုံး၊ ၈၁-၂၉ နှင့် ၃၀ တို့တွင်

“မူလအမှုကို စစ်ဆေးစီရင်ခဲ့သော သင်္ဃန်းကျွန်းမြို့နယ် တရားသူကြီးမှာ ပထမတန်း အာဏာရ တွဲဖက် မြို့နယ်တရားသူကြီးတစ်ဦးသာဖြစ်သဖြင့် တရားရုံးချုပ်က တရားခံများအပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀အရ အလုပ် နှင့် ထောင်ဒဏ် ၄ နှစ်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းမှာ မူလအမှုစစ် တရားသူကြီးက အမြင့်ဆုံးချမှတ်နိုင်သော ထောင်ဒဏ် (၂)နှစ်ထက် ပိုနေသည်။

မူလတရားရုံးက ချမှတ်သော ပြစ်ဒဏ်ကို တိုးမြှင့်ပေးရန် လျှောက်ထားသော ပြင်ဆင်မှုများ တွင် မူလ အမှုစစ်ရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် အထူးရာဇဝတ်အာဏာ မဟုတ်ပါက ပထမတန်း ရာဇဝတ်အာဏာရ တရားရုံးက ချမှတ်နိုင်ခွင့်ရှိသော ပြစ်ဒဏ်အထိသာလျှင် ပြင်ဆင်မှုတရားရုံးက ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့်နိုင်ကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ (၃)တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

အယူခံတရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် ပြင်ဆင်တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာတို့တွင် တရားခံအပေါ် ပြစ်ဒဏ်သတ်မှတ်ရာ၌ မူလအမှုစစ်တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော အာဏာအထိသာ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည် ဆိုသော မူသဘောကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် ဆရက်အာမက် ပါ(၆)စီရင်ထုံးနှင့် မောင်ဖိုးတော(ခ) ငွေစိုးနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်စီရင်ထုံးများ အရ ထင်ရှားသည်။

ဤအမှုတွင် တရားခံ မနီနီစိုးနှင့် ကိုရီသိန်းတို့အပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀ အရ စွဲဆိုခဲ့သော မူလမှုကို စစ်ဆေးစီရင်ခဲ့သော သင်္ဃန်းကျွန်း မြို့နယ်တရားရုံး၊ တွဲဖက်မြို့နယ် တရားသူကြီးမှာ ပထမတန်းရာဇဝတ် အာဏာရ တရားသူကြီးဖြစ်သဖြင့် ၎င်း၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာမှာ ထောင်ဒဏ်(၂)နှစ်ထိသာ ချမှတ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ မနီနီစိုးနှင့် ကိုရီသိန်းတို့အား အမှုမှ အပြီးပြတ် လွတ်ခဲ့သဖြင့် ရှေ့နေချုပ်ရုံးက တင်သွင်းသော အယူခံမှုတွင် တရားရုံးချုပ်က တရားခံ များအား အလုပ်နှင့် ထောင်ဒဏ်(၄)နှစ်စီ ကျခံစေရန် ပြစ်ဒဏ်သတ်မှတ် စီရင်ခဲ့ခြင်းမှာ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် တည်ဆဲစီရင်ထုံးများ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ်သည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။

သို့အတွက် ဤအထူးအယူခံမှုကို ခွင့်ပြုပြီး တရားရုံးချုပ်က အယူခံတရားခံ မနီနီစိုးနှင့် ကိုရီသိန်းတို့ နှစ်ဦးအပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀ အရ ပြစ်မှုထင်ရှား တွေ့ရှိခြင်းကို ဆက်လက် အတည်ပြုပြီး အယူခံတရားခံများအား အလုပ်နှင့် ထောင်ဒဏ်(၄)နှစ်စီ ကျခံစေရန် ချမှတ်ထားသော အမိန့်အစား အလုပ်နှင့် ထောင်ဒဏ်(၂)နှစ်စီသာ ကျခံစေရန် ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲ အမိန့်ချမှတ် လိုက်သည်” ဟူ၍လည်းကောင်း ထုံးဖွဲ့စီရင်ဆုံးဖြတ်ထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ဦးငြိမ်းမောင်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ပါ(၂)၊ ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး၊ ၈၁-၄၉ တွင်-

“အချင်းဖြစ်အမှုကို စစ်ဆေးခဲ့သည့် မူလရုံးတရားသူကြီးသည် ပထမတန်းအာဏာရ ရာဇဝတ် တရားသူကြီး ဖြစ်သည်။ မူလရုံးကချမှတ်သော ပြစ်ဒဏ်ကို တိုးမြှင့်ပေးရန် လျှောက်ထား သော ပြင်ဆင်မှုများတွင် မူလအမှုစစ်ရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် အထူးရာဇဝတ်အာဏာ

မဟုတ်ပါက ပြင်ဆင်မှုတရားရုံးသည် ပထမတန်း ရာဇဝတ်အာဏာရ တရားရုံးက ချမှတ်နိုင်ခွင့်ရှိသော ပြစ်ဒဏ်အထိသာလျှင် ပြစ်ဒဏ် တိုးမြှင့်နိုင်ကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ (၃)တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်”ဟူ၍ လမ်းညွှန်ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများတွင်အပြီးအပြတ်လွတ်သည့် အမိန့်အပေါ် အယူခံ ဝင်ရောက်သော ပြစ်မှုဆိုင်ရာအယူခံမှုများနှင့် ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ထားသည့် အမိန့်အပေါ် ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့်ပေးရန် လျှောက်ထားလာသော ပြစ်မှုဆိုင်ရာပြင်ဆင်မှုများတွင် သက်ဆိုင်ရာအမှုကို ကြားနာစီရင်သည့် တရားရုံးက အယူခံမှုတွင် ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်သည့် အမိန့်ချမှတ်ဆိုလျှင်ဖြစ်စေ၊ ပြင်ဆင်မှုတွင် ပြစ်ဒဏ် တိုးမြှင့်သည့် အမိန့်ချမှတ်မည်ဆိုလျှင် ဖြစ်စေ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၃၉ပုဒ်မခွဲပါ (၃)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် မူလအမှုစစ်တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် အထူးရာဇဝတ်အာဏာမဟုတ်ပါက အယူခံရုံး၊ သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှု တရားရုံးသည် တရားခံအပေါ် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရာ၌ မူလအမှုစစ်တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိသော အာဏာထက်ပို၍ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း မပြုနိုင်ကြောင်း သတိပြုနိုင်စေရေး ဤဆောင်းပါးဖြင့် မျှဝေ တင်ပြလိုက်ပါသည်။

**ဒေါ်သင်းခိုင်
ညွှန်ကြားရေးမှူး(ငြိမ်း)**

ကြော်ငြာ

စာရေးသူများသို့ -

- ၁။ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်မှထုတ်ဝေသော တရားရေးဂျာနယ်များ၌ ထည့်သွင်းဖော်ပြရန် တရားစီရင်ရေးရာ၊ ဥပဒေရေးရာတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသော ဆောင်းပါးစာမူများ ရေးသား ပေးပို့နိုင်ပါသည်။
- ၂။ စာမူများအား မြန်မာဘာသာဖြင့် လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် လည်းကောင်း ရေးသားနိုင်ပါသည်။
- ၃။ စာမူတစ်ပုဒ်အတွက် မူရင်း စာမူနှင့်အတူ မိတ္တူတစ်စောင် ပူးတွဲပေးပို့ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ကိုယ်တိုင်ရေးသားကြောင်းနှင့် ယခင်က မည်သည့်စာစောင်၊ မဂ္ဂဇင်းတွင်မျှ ဖော်ပြဖူးခြင်း မရှိကြောင်း ဝန်ခံချက်လည်း ပါရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။
- ၄။ စာမူများအား တရားရေးဂျာနယ် စာတည်းအဖွဲ့၊ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၊ နေပြည်တော်သို့ စာရေးသူကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စာတိုက်မှဖြစ်စေ ပေးပို့ရန်ဖြစ်ပြီး စာရေးသူ၏ နေရပ်လိပ်စာအပြည့်အစုံ ဖော်ပြပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။
- ၅။ ရွေးချယ်ခြင်းမခံရသော စာမူများအား ပြန်လည်ရယူလိုပါက စာရေးသူကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပြန်လည်ထုတ်ယူနိုင်ပါသည်။

တရားရေးဂျာနယ်၊ စာတည်းအဖွဲ့

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ (စီရင်ချက်ပုံစံ) ၉။

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်
၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထူးအယူခံမှုအမှတ် - ၁၁

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာပြင်ဆင်မှုအမှတ်-၅၄ (ခ)တွင် ချမှတ်သည့် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့စွဲပါ တရားရုံးချုပ်(မန္တလေး)၏ အမိန့်အပေါ် အထူးအယူခံမှု တင်သွင်းခြင်း

မအေးအေးမြင့်	နှင့်	၁။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ၂။ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်
အယူခံတရားလို		အယူခံတရားခံ

အယူခံတရားလိုအတွက်	- ဦးမျိုးချစ်၊ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ
အယူခံတရားခံ(၁)အတွက်	- ဦးသောင်းစိန်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံး
အယူခံတရားခံ(၂)အတွက်	- ဒေါ်လှလှလွင်၊ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ

စီရင်ချက်

ရက်စွဲ၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဇွန် လ၊ ၂၇ ရက်

ပွင့်ဖြူမြို့နယ်တရားရုံး၊ ပြစ်မှုကြီးအမှတ် ၁၉၅/၂၀၀၉ တွင် တရားလို မအေးအေးမြင့်က တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်အပေါ် ဦးတိုက်လျှောက်ထားစွဲဆိုရာ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်အား ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀ ဖြင့် စွဲချက်တင်သည်။ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်က မင်းဘူးခရိုင် တရားရုံးသို့ ပြင်ဆင်မှုအမှတ် ၃၉/၂၀၀၉ ကို တင်သွင်းရာ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်အပေါ် ပုဒ်မ ၄၂၀ အရ စွဲချက်တင်ထားခြင်းအား ပယ်ဖျက်ပြီး ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၅၃(၁) အရ တရားရှင်လွတ်သည့် အမိန့်ချမှတ်သည်။ ယင်းအမိန့်အပေါ် မအေးအေးမြင့်က မကွေးတိုင်းတရားရုံးသို့

ပြင်ဆင်မှုအမှတ် ၂၈၅/၂၀၀၉ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိုင်းဥပဒေရုံးက ပြင်ဆင်မှုအမှတ် ၃၁၄/၂၀၀၉ ဖြင့်လည်းကောင်း ပြင်ဆင်မှုတင်သွင်းရာ ပြင်ဆင်မှုများကို ခွင့်ပြုပြီး မူလရုံး၏ စွဲချက်အမိန့်ကို ပြန်လည်အတည်ပြုခဲ့သည်။ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်က တိုင်းတရားရုံး၏အမိန့်ကို မကျေနပ်၍ တရားရုံးချုပ်(မန္တလေး)သို့ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်မှုအမှတ် ၅၄(ခ)/၂၀၁၀ ကို တင်သွင်းရာ တိုင်း တရားရုံး၏ အမိန့်ကို ပယ်ဖျက်၍ မင်းဘူးခရိုင်တရားရုံးက တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်အပေါ် စွဲချက် မတင်မီ လွှတ်သည့်အမိန့်ကို ပြန်လည်အတည်ပြုသည်။ မအေးအေးမြင့်က တရားရုံးချုပ်၏အမိန့်ကို အထူးအယူခံဝင်ခွင့်ပြုရန် တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)သို့ ပြစ်မှုဆိုင်ရာအထွေထွေလျှောက်လွှာ(အထူး) အမှတ် ၇၁/၂၀၁၀ ကို တင်သွင်းရာ အောက်ပါ ပြဿနာအပေါ် ကြားနာရန် အထူးအယူခံဝင်ခွင့် ပြုခဲ့သည်။

“တရားခံဒေါ်ခင်စန်းမြင့်အပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀ အရ စွဲချက်တင်ဖြေရှင်း စေခဲ့သော ပွင့်ဖြူမြို့နယ်တရားရုံး၏အမိန့်နှင့် ယင်းအမိန့်ကို အတည်ပြုသော မကွေးတိုင်း တရားရုံးတို့၏ အမိန့် များကို ပယ်ဖျက်ပြီး တရားခံအား အမှုမှ စွဲချက်မတင်မီလွှတ်ခဲ့သည့် မင်းဘူးခရိုင်တရားရုံး၏အမိန့်ကို ပြန်လည်အတည်ပြုခဲ့သော တရားရုံးချုပ်(မန္တလေးရုံးထိုင်)၏ အမိန့်သည် အမှုတွဲပေါ်ပေါက်ချက်များအရ ဥပဒေနှင့်ညီညွတ်မှန်ကန်မှု ရှိ၊ မရှိ”

အမှုမှာ ပွင့်ဖြူမြို့နယ်၊ ရွာခိုင်ကျေးရွာနေ မအေးအေးမြင့်က တစ်ရွာတည်းနေ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်မှာ ၎င်းနှင့်ခင်မင်ရင်းနှီးသူဖြစ်ကြောင်း၊ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်မှ ဇေယျာမြိုင်ကျေးရွာ နေ၊ ဦးတင်လင်းထံ ပေါင်နှံထားသော ၎င်း၏လယ်ကို ပြန်လည် ရွေးလိုသည့်အတွက် ငွေ(၁၀)သိန်း ချေးငှားပေးရန် ၁၃၇၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆန်း(၁)ရက်နေ့က လာရောက်ပြောဆိုကြောင်း၊ ငွေကို နှစ်လ အတွင်း ပြန်ဆပ်မည်ဖြစ်ပြီး မဆပ်နိုင်ပါက ယာပြင်လယ် (၂. ၂၅)ဧကကို လွှဲပြောင်းပေးမည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောသည့်အတွက် ငွေ (၁၀) သိန်းကို ယုံကြည်စွာဖြင့် ထုတ်ချေးခဲ့ကြောင်း၊ နောက်ပိုင်းတွင် ငွေလည်းမဆပ်၊ လယ်လည်းလွှဲပြောင်းမပေးသည့်အတွက် ငွေချေးယူစဉ် က ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန် မရည်ရွယ်ဘဲ လိမ်လည်ရယူသွားသော တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်အား အရေးယူပေးရန် ဦးတိုက်လျှောက်ထား စွဲဆိုသောအမှုဖြစ်သည်။

အယူခံတရားလို၏ ရှေ့နေက မအေးအေးမြင့် (လိုပြ-၁) မှ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်အား ငွေ(၁၀)သိန်း ထုတ်ချေးစဉ် နေအိမ်တွင် ဆန်စက်အလုပ်သမား ကိုမောင်ဌေး၊ မမော်နှင့် ဓာတ်မြေ ဩဇာ လာရောက်ဝယ်သူ ကိုပေါက်စီလည်း ရှိနေကြောင်း၊ ငွေများပြန်လည် ပေးဆပ်ခြင်းမရှိ၍ ရွာခိုင်ကျေးရွာ၊ ရယက ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဌေးဝင်း ထံတွင် ညှိနှိုင်းသည့်အခါ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်က ယာပြင်လယ်(၂. ၂၅)ဧကကို မပေးနိုင်ကြောင်းနှင့် ရေနစ်လယ်(၁)ဧကကိုသာ ပေးနိုင်မည်ဟု ပြောဆို ကြောင်း ထွက်ဆိုထားသည်ကို မမော်(လိုပြ-၃)၊ ကိုမောင်ဌေး (လိုပြ-၄)တို့က ထောက်ခံ ထွက်ဆို ထားကြောင်း၊ ဦးဌေးဝင်း(လိုပြ-၇)က၊ မအေးအေးမြင့်၊ ၎င်း၏ဖခင် ဦးလှဆန်းနှင့် တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်ကို ခေါ်ယူညှိနှိုင်းရာ၊ တရားခံဒေါ်ခင်စန်းမြင့်က လယ်(၂)ဧကပေးမည် ပြောဆို ကြောင်း၊ လယ်(၂)ဧက မပြည့်သဖြင့် မယူလိုဟု မအေးအေးမြင့်တို့က ပြောဆိုသဖြင့် ညှိနှိုင်းမရပါဟု

ထွက်ဆိုကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ-၄၂၀ နှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ-၄၁၅ ဥပမာ(စ)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ညှိစွန်းနေကြောင်း၊ အမှုစွဲဆိုချိန်အထိ တရားခံဒေါ်ခင်စန်းမြင့် အနေဖြင့် ချေးယူငွေအား မူလရုံး တရားလိုသို့ လုံးဝပြန်လည်ပေးဆပ်ခြင်း မရှိသေးသဖြင့် တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်သည် ငွေများချေးယူစဉ်က ပြန်လည် ပေးဆပ်ရန် ရည်ရွယ်ချက် ရှိ၊ မရှိနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြေရှင်းရန် တာဝန်ရှိကြောင်း၊ **ဒေါ်မြဦးနှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ပါ-၃အမှု^(၁)၊ ဦးကြည်ရင် နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အမှု^(၂)** များပါ လမ်းညွှန်ချက် အရ စွဲချက်တင် ဖြေရှင်းစေသင့်ကြောင်း လျှောက်လဲတင်ပြသည်။

ရှေ့နေချုပ်ရုံး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးက အမှုတွဲပေါ်ပေါက်ချက်အရ ငွေချေးယူစဉ်က တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့် တွင် ယာပြင်လယ် (၂. ၂၅)ဧကရှိကြောင်း တွေ့ရပြီး၊ အဆိုပါယာပြင်လယ် မရှိဘဲ ရယူသည့်ငွေကို ပေးဆပ်နိုင်ခြင်း မရှိပါက လယ်ကိုလွှဲပြောင်းပေးပါမည်ဟု ပြောဆို၍ ချေးယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မတွေ့ရကြောင်း၊ နှုတ်ကတိအရ ယာပြင်လယ်လွှဲပြောင်းပေးရေး အငြင်းပွားကြခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ-၄၁၅၊ ဥပမာ(စ)အရ လယ်ပေးရန် ကြံရွယ်ခြင်းရှိ မရှိ သည်အကြောင်းခြင်းရာ ပြဿနာဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုအမှုတွင် တရားခံသည် တရားလိုထံမှ ငွေ (၁၀)သိန်းကို (၁/၂)လအတွင်း ပြန်ပေးမည်ပြော၍ ချေးခဲ့သော်လည်း သတ်မှတ်ကာလအတွင်း ပြန်မပေးနိုင်ခြင်း၊ ငွေမပေးနိုင်ပါက ယာပြင်လယ် (၂. ၂၅)ဧက လွှဲပေးမည် ပြောသော်လည်း ရေနစ် နေသည့် လယ်(၁)ဧက ကိုသာ ပေးခြင်းတို့မှာ မရိုးမဖြောင့်သောသဘောဖြင့် လိမ်လည်လှည့်ဖြား သည့် အနေအထားမျိုး ပေါ်ပေါက်နေကြောင်း၊ **ထွန်းထက်ဝင်း ပါ-၂နှင့် နိုင်ငံတော်အမှု^(၃)** တွင် တရားလိုဘက်မှတင်ပြသော သက်သေခံချက်များအရ တရားခံအပေါ် အပြစ်ပေးနိုင်ဖွယ်ရာ မရှိသည့် အခါမှသာ တရားရုံးက စွဲချက်မတင်ဘဲ လွှတ်နိုင်ကြောင်း၊ တရားခံသည် ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာ ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု ယူဆရန်ရှိသည်ဟု ထင်မြင်လျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ-၂၅၄ အရ စွဲချက်တင် ဖြေရှင်းစေသင့်သည်ဟု ထုံးဖွဲ့ထားကြောင်း၊ သို့ဖြစ်ပါ၍ ယခုအထူးအယူခံမှုတွင် ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည့် အရေးယူလောက်သော ပြဿနာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေနှင့်အညီ လျော်ကန် သင့်မြတ်သော အမိန့်တစ်ရပ် ချမှတ်သင့်ကြောင်း လျှောက်လဲတင်ပြသည်။

အယူခံတရားခံ၏ ရှေ့နေက တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်မှ ဇေယျာမြိုင်နေ ဦးတင်လင်းထံတွင် လယ်ပေါင်ထား၍ ပြန်ရွေးလိုသဖြင့် ငွေချေးငှားခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ (၁/၂)လအတွင်း ပြန်မဆပ်နိုင် ပါက ၎င်းလက်ရှိ လုပ်ကိုင်နေသော ယာပြင်လယ်(၂. ၂၅)ဧက လုပ်ပိုင်ခွင့် လွှဲပြောင်းပေးမည်ဟု ပြောဆိုခဲ့ကြောင်း၊ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်သည် မအေးအေးမြင့်အား လိမ်လည်လှည့်ဖြားလိုသော၊ သို့မဟုတ် မရိုးမဖြောင့်သောသဘောဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ ငွေ(၁၀)သိန်းကို ရယူစဉ်က ဇေယျာမြိုင်နေ ဦးတင်လင်းထံမှ လယ်ရွေးချင်၍ သဘောရိုးဖြင့် ယူပြီး လယ်ရွေးခဲ့ကြောင်း၊

(၁) ၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး၊ စာ-၁၁၃
(၂) ၁၉၈၂ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး၊ စာ-၃၅
(၃) ၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး၊ စာ-၇၄

လယ်ပေါင်ခံရသူ ဦးတင်လင်းကလည်း ၎င်းထံမှ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်က လယ်(၃)ဧကကို ၉၆၅၀၀၀/- ကျပ်ဖြင့် ပြန်လည်ရွေးယူခဲ့ကြောင်း ထွက်ဆိုချက်အရ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့် သည် ဒေါ်အေးအေးမြင့်ထံမှ ၄၄(၁၀)သိန်းရယူစဉ်က ၎င်းထံတွင် လယ်အမှန်တကယ်ရှိနေကြောင်း၊ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်သည် ၄၄(၁၀)သိန်းရယူစဉ်က အချင်းဖြစ်လယ်ရှိနေခြင်း၊ ၄၄(၁၀)သိန်းကို ပြန်ဆပ် ချင်၍ လယ်ပေးခြင်း၊ ဒေါ်အေးအေးမြင့်တို့က လယ်ပေးသည်ကို လက်မခံခြင်း စသည့်အချက်များအရ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်သည် ဒေါ်အေးအေးမြင့်အပေါ် မရိုးမဖြောင့်သောသဘောဖြင့် လိမ်လည် လှည့်ဖြားခဲ့သည်ဟု မပေါ်ပေါက်ကြောင်း၊ တရားခံဒေါ်ခင်စန်းမြင့်သည် မူလရုံးတရားလိုထံမှ မတရား ရယူခဲ့ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ မတရား ဆုံးရှုံးစေခဲ့ခြင်းလည်းမရှိသောကြောင့် မရိုးမဖြောင့်သောသဘောဖြင့် ပြုမူခဲ့သည်ဟု ပေါ်ပေါက်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်အပေါ် စွဲချက်မတင်မီ လွှတ်ခဲ့သည့် မင်းဘူးခရိုင် တရားရုံး၏အမိန့်ကို ပြန်လည်အတည်ပြုသော တရားရုံးချုပ်(မန္တလေး ရုံးတိုင်)၏အမိန့်သည် အမှုတွဲ ပေါ်ပေါက်ချက်များအရ ဥပဒေ နှင့်ညီညွတ်မှုတ မှန်ကန်လျက်ရှိ ကြောင်း လျှောက်လဲတင်ပြသည်။

ဦးတင်လင်း(လိုပြ-၆)၏ ထွက်ဆိုချက်အရ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်သည် ဦးတင်လင်းထံ ပေါင်နှံထားသည့်လယ်ကို ပြန်လည်ရွေးယူခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည့်အတွက် တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်တွင် လယ်အမှန်တကယ်ရှိခဲ့ပြီး ထိုလယ်ကို ပေါင်နှံထားရာမှ ရွေးယူရန် တရားလိုထံမှ ၄၄(၁၀)သိန်း ပေးချေခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်သည်။ ၄၄(၁၀)သိန်းပေးချေစဉ် ၄၄(၁၀)သိန်းမဆပ်နိုင်ပါက ယာပြင်လယ်(၂.၅၅)ဧက ပေးမည်ဟု ပြောခြင်းသည်လည်း ပေးရန်လယ်မရှိဘဲ လိမ်လည် ပြောဆိုပြီး ချေးယူခဲ့ခြင်း မဟုတ် ကြောင်း တွေ့ရသည်။

တရားလို မအေးအေးမြင့်နှင့် ၎င်း၏ ဖခင် ဦးလှဆန်းတို့သည် ရွာခိုင်ကျေးရွာအုပ်စု၊ ရယက ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်သော ဦးဌေးဝင်း(လိုပြ-၇)ထံသွား၍ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်မှ ချေးယူထားသောငွေများ ပြန်မဆပ်သည့်အတွက် ညှိနှိုင်းပေးရန်တင်ပြရာ ဦးဌေးဝင်း(လိုပြ-၇)က နှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းပေးခဲ့သည်။

နှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းပေးသည့်ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဦးဌေးဝင်းက ထွက်ဆိုရာတွင် -
 “x x x ကျွန်တော်မှ နှစ်ဖက်ခေါ်ယူညှိနှိုင်းပေးခဲ့ပါသည်။ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်က ကျွဲတိကျေးရွာ၊ ကွင်းအမှတ် (၆၈၁)မှ လယ်(၂)ဧက ပေးမည်ဟု ပြောပါသည်။ မအေးအေးမြင့်တို့က လယ်(၂)ဧကမပြည့်၍ မယူလိုကြောင်း ပြောပါသည်။ x x” ဟု ထွက်ဆိုသည်။

ကျေးရွာအုပ်စု ရယက ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဌေးဝင်း(လိုပြ-၇)၏ ထွက်ဆိုချက်အရ တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်သည် ချေးငွေမဆပ်နိုင်၍ လယ်ပေးမည်ဟုပြောသော်လည်း မအေးအေးမြင့်တို့က လယ်(၂)ဧကမပြည့်၍ မယူခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည့်အပြင် တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်က ပေးမည်ဆိုသည့် လယ်သည် တစ်ဧက အနည်းဆုံး (၁၂)သိန်း တန်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၂၅ အရ လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်း ဆိုသည်မှာ လိမ်လည်လှည့်ဖြားရန် အကြံဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ သူတစ်ပါးအပေါ် မကောင်းသည့်စိတ်ဖြင့် မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းသည် လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်းဖြစ်သည်။ မရိုးမဖြောင့်သောသဘောဆိုသည်မှာ

မတရားရယူရန် အကြံနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ မတရားဆုံးရှုံးစေရန် အကြံနှင့်သော်လည်းကောင်း မည်သူမဆို တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူအား ပြုလုပ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်ဟု ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၂၄ တွင် ပြဆိုသည်။ မတရားရယူခြင်းဆိုသည်မှာ ဥပဒေ နှင့်အညီ ရယူပိုင်ခွင့်မရှိသောပစ္စည်းကို မတရားသောနည်းဖြင့် ရယူခြင်းဖြစ်သည်ဟု ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၂၃ တွင် ပြဆိုသည်။

အမှုတွင် ပေါ်ပေါက်သည့် သက်သေခံချက်များအရ သုံးသပ်ပါက တရားခံဒေါ်ခင်စန်းမြင့်က တရားလို မအေးအေးမြင့်ထံမှ ငွေ(၁၀)သိန်းယူစဉ် ငွေမဆပ်နိုင်က လယ်ပေးမည်ဟု ကတိပြုခဲ့သည့် အတိုင်း ငွေမပေးနိုင်သေး၍ တရားလိုနှင့် ရယက ဥက္ကဋ္ဌထံ ညှိနှိုင်းသည့်အခါ ကျွဲထိရွာမှ လယ် ပေးမည်ဟု ပြောခဲ့ကြောင်း ပေါ်ပေါက် သည့်အပြင် ထိုလယ်သည် ရယက ဥက္ကဋ္ဌ ထွက်ဆိုချက်အရ တစ်ဧက အနည်းဆုံး (၁၀)သိန်းမက တန်သည်ဆိုသည့် အတွက် ငွေချေးယူစဉ်က ပြန်လည်ပေး ဆပ်ရန် မရည်ရွယ်ဘဲ မရိုးမဖြောင့်သောသဘောဖြင့် ယူခဲ့ခြင်း မဟုတ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ တစ်နည်း အားဖြင့် တရားခံ ဒေါ်ခင်စန်းမြင့်သည် ငွေယူစဉ်က လယ်မရှိဘဲ ငွေမဆပ်နိုင်က လယ်ပေးမည်ဟု လိမ်လည်ပြောဆိုခဲ့ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ ငွေမဆပ်နိုင်သည့်အခါ ငွေရှင် နစ်နာမှုမရှိစေရန် လယ်ပေး ခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားသည့်အတွက် ချေးယူခဲ့သည်ဆိုသည့်ငွေကို ပေးဆပ်ရန် မရည်ရွယ်ဘဲ လိမ်လည် လှည့်ဖြား ချေးယူသည်ဆိုသည့် တရားလို၏စွပ်စွဲချက် မှန်ကန်သည်ဟု ဆိုနိုင်မည်မဟုတ်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက် များနှင့် အမှုတွဲပါ သက်သေထွက်ချက်များအရ သုံးသပ်ပါက တရားခံ ဒေါ်ခင် စန်းမြင့်သည် မအေးအေးမြင့်ထံမှ ငွေကို လိမ်လည်လှည့်ဖြား၍ မတရားရယူခဲ့ခြင်း မဟုတ်သကဲ့သို့ မအေးအေးမြင့် မတရားဆုံးရှုံးစေရန် အကြံဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းလည်း မရှိပေ။

သို့အတွက် “တရားခံဒေါ်ခင်စန်းမြင့်အပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂၀ အရ စွဲချက်တင် ဖြေရှင်းစေခဲ့သော ပွင့်ဖြူမြို့နယ်တရားရုံး၏အမိန့်နှင့် ယင်းအမိန့်ကို အတည်ပြုသော မကွေးတိုင်း တရားရုံးတို့၏ အမိန့်များကို ပယ်ဖျက်ပြီး တရားခံအား အမှုမှ စွဲချက်မတင်မီလွှတ်ခဲ့သည့် မင်းဘူးခရိုင် တရားရုံး၏အမိန့်ကို ပြန်လည် အတည်ပြုခဲ့သော တရားရုံးချုပ်(မန္တလေးရုံးထိုင်)၏အမိန့်သည် အမှုတွဲပေါ်ပေါက်ချက်များအရ ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်မှန်ကန်မှုရှိကြောင်း” ဖြေဆို၍ ဤအထူးအယူခံမှုကို ပလပ်သည်။

(ထွန်းထွန်းဦး)
ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်

(စိုးညွန့်)
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

(သာဌေး)
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်

၂၀၁၁ ခုနှစ် တရားမပြင်ဆင်မှုအမှတ် ၃၁

၂၀၀၈ ခုနှစ် တရားမအယူခံမှု အမှတ် ၆၀ တွင် ချမှတ်သော ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၇ ရက် နေ့စွဲပါ မန္တလေးခရိုင်တရားရုံး၏ အမိန့်အပေါ် မကျေနပ်၍ လျှောက်ထားသည့် ပြင်ဆင်မှု။

ဦးကျော်အေး	နှင့်	ဦးလှမြင့်
လျှောက်ထားသူ		လျှောက်ထားခံရသူ

- လျှောက်ထားသူအတွက် - ဦးကံချွန်၊ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ
- လျှောက်ထားခံရသူအတွက် - ဦးသိန်းထွန်း၊ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ

စီရင်ချက်

ရက်စွဲ၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ သြဂုတ်လ၊ ၁၂ ရက်

ချမ်းမြသာစည်မြို့နယ်တရားရုံး ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ တရားမကြီးမှုအမှတ် ၃၀ တွင် တရားလို ဦးလှမြင့်က တရားပြိုင်ဦးကျော်အေးအပေါ် “ပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပေးစေပြီး လက်ရောက် ရလိုမှု” စွဲဆိုရာ ပလပ်ခံရသည်။ ဦးလှမြင့်ကမကျေနပ်၍ မန္တလေးခရိုင်တရားရုံးသို့ ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ တရားမအယူခံမှု အမှတ် ၆၀ ဖြင့် အယူခံဝင်ရောက်ရာ ခရိုင်တရားရုံးက မူလမြို့နယ် တရားရုံး၏ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီကို ပယ်ဖျက်ပြီး တရားလိုစွဲဆိုသည့်အတိုင်း မြေနှင့် အိမ်ကို အရောင်းအဝယ် မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ချုပ်ဆိုစေ၍ လက်ရောက်ပေးအပ်စေရန် ဒီကရီ ချမှတ်ပေးခဲ့သည်။ မန္တလေးခရိုင် တရားရုံး၏ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီကို ဦးကျော်အေးက ကျေနပ်မှုမရှိသဖြင့် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၅ ၏ ဒုတိယခြွင်းချက်အရ ပြင်ဆင်မှုဖွင့်လှစ်ပေးရန် လျှောက်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မူလမြို့နယ်တရားရုံးက သက်သေခံအမှတ်(က) အိမ်နှင့်မြေ အပြီးအပိုင်ရောင်းဝယ်ရေး ကတိစာချုပ်တွင်အိမ်နှင့်မြေကို ငွေကျပ် ၂၈သိန်းဖြင့်အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်သည်ဟု ဖော်ပြထား ကြောင်း၊ သက်သေခံအမှတ်(၁)စာတွင် တရားပြိုင်ကတရားလိုထံမှငွေကျပ်၄၅၀၀၀၀ကို ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း အတိုးဖြင့်ချေးငှားခဲ့ကြောင်းပါရှိပြီး တရားလိုကိုယ်တိုင်ရေးသားခဲ့သည့်လက်ရေးဖြစ်သည်မှာ အငြင်း မပွားကြောင်း၊ တရားလိုက ငွေချေးငှားခဲ့ ပြီး အရောင်းအဝယ်ဟန်ဆောင်စာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့ကြောင်း လက်ခံနိုင်သည့် သက်သေခံချက်များ တွေ့ရှိကြောင်း၊ တရားလို၏အဆိုလွှာ၊ သက်သေခံအမှတ် (က) အရောင်းအဝယ်စာချုပ် နှင့် သက်သေခံအမှတ်(င) နို့တစ်စာတို့တွင် အရောင်းအဝယ်စာချုပ်ကို

မှတ်ပုံတင်ရန်ကိစ္စမပါရှိသည့်အတွက် မူလကပင် ပဋိညာဉ်မရှိခဲ့သည်မှာ မြင်သာကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အိမ်နှင့်မြေ လက်ရောက်ပေးအပ်ရန် တာဝန်မရှိကြောင်းသုံးသပ်၍ အမှုကိုပယ်ပစ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ခရိုင်တရားရုံးက တရားလိုဦးလှမြင့်သည် တရားပြိုင်ဦးကျော်အေးပိုင်သော အိမ်နှင့် မြေကို ရောင်းချလိုကြောင်း မန္တလေးခရိုင်(လိုပြ-၁)နှင့်မင်းနွယ်စိုး(လိုပြ-၅)တို့ကလာရောက် ကမ်းလှမ်းသဖြင့် ၁၁-၂-၂၀၀၆ ရက်နေ့တွင် လိုက်လံကြည့်ရှုခဲ့ပြီး ၁၆-၂-၂၀၀၆ ရက်နေ့တွင် ငွေကျပ် ၂၈ သိန်းဖြင့် အရောင်းအဝယ်စာချုပ်ချုပ်ဆိုကာ သက်သေခံအမှတ်(ခ)အထွေထွေကိုယ်စားလှယ်လွှဲစာကို ပြုလုပ် ပေးပြီး မြေစလစ်မှုရင်းကိုလည်း ပေးခဲ့ကြောင်း၊ သက်သေခံအမှတ်(က) စာချုပ်ပါ သက်သေများ ဖြစ်သည့် မန္တလေးခရိုင်(လိုပြ-၁)၊ ဦးကိုကြီး (လိုပြ-၂)၊ ဦးခင်မောင်(လိုပြ-၃)၊ မင်းနွယ်စိုး(လိုပြ-၅)တို့က ၎င်းတို့ရှေ့တွင်ငွေကျပ် ၂၈သိန်းပေးချေ၍ စာချုပ်ချုပ်ဆိုကာ အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်သည်ဟု ထောက်ခံ ထွက်ဆိုကြကြောင်း၊ တရားပြိုင်က သက်သေခံ အမှတ်(၁)စာ အရ ငွေကျပ် ၄၅၀၀၀၀ ချေးသည်ဟုတင်ပြသော်လည်းသက်သေထူနိုင်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ မူလကထိုငွေကို ချေးရန်ဖြစ်သော် လည်း ငွေမချေးတော့ဟုဆိုကာသက်သေခံအမှတ်(က) အရောင်းအဝယ်စာချုပ်ကိုပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ် ကြောင်းသက်သေများကထောက်ခံထွက်ဆိုကြောင်း၊စာချုပ်အလွတ်ပေါ်တွင်လက်မှတ်ရေးထိုး ပေးခဲ့ရ ကြောင်းထုချေချက်မှာစာချုပ်၏အနေအထားပုံစံအရလက်ခံကောက်ယူနိုင်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ အချင်း ဖြစ်အိမ်နှင့်မြေကိုတရားလိုပိုင်ဆိုင်ကြောင်း၊အငြင်းမပွားသဖြင့်တရားလိုတောင်းဆိုသော သက်သာခွင့်ရ ထိုက်ကြောင်းသုံးသပ်၍ မူလမြို့နယ်တရားရုံး၏ စီရင်ချက်နှင့်ဒီကရီကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

လျှောက်ထားသူ၏ရှေ့နေက သက်သေခံအမှတ်(က)တွင် မူလရုံးတရားပြိုင် ဦးကျော်အေးအား အချင်းဖြစ် မြေနှင့် အိမ်တွင် အခမဲ့နေထိုင်ခွင့်ပြုပေးခဲ့ပြီး လိုအပ်ချိန်တွင် (၃)ရက်အတွင်း ဖယ်ရှား ပေးရန် ရေးသားဖော်ပြထားကြောင်း၊ မူလရုံးတရားလို လိုအပ်ချိန်တွင် မှတ်ပုံတင်အရောင်းအဝယ် စာချုပ်ရေးသားချုပ်ဆိုပေးရန် ကတိပြုထားခြင်းမရှိကြောင်း၊ လျှောက်ထားခံရသူပေးပို့သော နို့တစ်စာတွင်လည်း အချင်းဖြစ်မြေနှင့် အိမ်ပေါ်မှဖယ်ရှားပေးရန်သာ တောင်းဆိုထားကြောင်း၊ သက်သေခံအမှတ်(၁)ငွေချေးငှားခြင်းစာချုပ်တွင်ပါရှိသည့်လက်ရေးမှာ လျှောက်ထားခံရသူ ကိုယ်တိုင် ရေးသားထားခြင်းဖြစ်ကြောင်းဝန်ခံထားပြီး တရားလိုပြသက်သေမန္တလေးခရိုင်နှင့် တရားပြိုင်ပြ သက်သေဦးမြအောင်တို့က တိကျစွာထောက်ခံထွက်ဆိုထားကြောင်း၊ယင်းသက်သေခံအမှတ် (၁) စာသည် လျှောက်ထားသူထံ မည်သို့မည်ပုံရောက်ရှိသွားကြောင်း ရှင်းလင်းထွက်ဆိုထားမှု မရှိကြောင်း၊ မြို့နယ်တရားရုံးကသက်သေခံအမှတ်(က)အရောင်းအဝယ်စာချုပ် နှင့် သက်သေခံ အမှတ် (၁) တို့ကို ယှဉ်တွဲသုံးသပ်ပြီး ပေါ်ပေါက်သောသက်သေခံချက်များအရ အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ ငွေချေးငှားခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပေးခဲ့ခြင်းအပေါ် ခရိုင်တရားရုံးက ပယ်ဖျက်ခဲ့ခြင်းမှာ မှားယွင်းကြောင်း၊ သက်သေခံ အမှတ်(က) စာချုပ်သည် အမှန်တကယ် ရောင်းချခြင်း မဟုတ်ဘဲ ငွေချေးငှားခြင်းအပေါ် အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်သည့် ဟန်ဆောင်စာချုပ် ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ယူပါက ချေးငွေများကို ပြန်လည်ပေးအပ်စေရန် အနိုင်ဒီကရီ ချမှတ်ပေးသင့် ကြောင်း လျှောက်လဲတင်ပြသည်။

လျှောက်ထားခံရသူ၏ရှေ့နေက မူလရုံးတရားပြိုင်သည် ၎င်းအမည်ဖြင့် မြို့ကွက်သစ်

ဖော်ထုတ်ရေးအဖွဲ့ကချထားသော အချင်းဖြစ်မြေနှင့် မြေပေါ်ရှိအဆောက်အဦးကို ရောင်းချ လိုကြောင်း လာရောက်ကမ်းလှမ်းသဖြင့် မူလရုံးတရားလိုက ၁၆-၂-၂၀၀၆ နေ့တွင် တန်ဖိုးငွေကျပ် ၂၈ သိန်းပေးချေ၍ သက်သေခံအမှတ်(က) အရောင်းအဝယ်စာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့သည်ကို စာချုပ်ပါ သက်သေများက ထောက်ခံထွက်ဆိုခဲ့သည့်အပြင် တရားပြိုင်က စာချုပ်တွင် ရေးထိုးထားသော လက်မှတ်နှင့် လက်ဗွေတို့ကို ငြင်းဆိုခဲ့ခြင်းမရှိကြောင်း၊ ထို့နောက် အထွေထွေ ကိုယ်စားလှယ်လွှဲစာ (သက်သေခံ-ခ)ကို ပြုလုပ်ပေးပြီး သက်သေများရှေ့တွင် မြေစလစ်မှုရင်းတစ်စောင်ကိုပေး၍ မြေပုံမြေရာဇဝင်တွင် အမည်ပြောင်းပေးမည်ဟုပြောဆိုခဲ့ကြောင်း၊ သက်သေခံအမှတ်(က) အရောင်းအဝယ် ကတိ ပဋိညာဉ်စာချုပ်ပါအတိုင်း တရားလိုက ဝယ်ယူထားသည့်အိမ်မြေမှ ဖယ်ရှားပေးရန်ရှေ့နေမှတစ်ဆင့် နှိတ်စာပေးပို့ခဲ့သော်လည်း အကြောင်းပြန်ကြားခဲ့ခြင်း မရှိကြောင်း၊ မူလရုံးတရားပြိုင်က တရားလိုထံ အရောင်း အဝယ်ပြုလုပ်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ သက်သေခံအမှတ်(၁) ချေးငွေ စာရွက်တွင် ငွေကျပ် ၄၅၀၀၀၀ ချေးယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသော်လည်း အဆိုပါ စာရွက်ဖြတ်ပိုင်းတွင် တရားလိုကလက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်းမရှိကြောင်း၊ စာရွက်ပါ လက်ရေးမှာ တရားလို၏ လက်ရေးဖြစ်သော်လည်း အဆိုပါနေ့က ငွေကျပ် ၄၅၀၀၀၀ မချေးဖြစ်ဘဲ အချင်းဖြစ် အိမ်မြေအား ငွေကျပ် ၂၈ သိန်းဖြင့် သက်သေခံအမှတ်(က) စာချုပ်ချုပ်ဆိုဝယ်ယူခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ သက်သေခံ အမှတ် (က) အရောင်းအဝယ်စာချုပ်မှာ ဟန်ဆောင်စာချုပ် ဖြစ်ကြောင်း၊ စာချုပ် အလွတ်ပေါ်တွင် လက်မှတ်ထိုး လက်ဗွေနှိပ်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်းတို့ကို သက်သေထူနိုင်ခြင်း မရှိကြောင်း၊ ခရိုင်တရားရုံးက သုံးသပ်ခဲ့ခြင်းမှာ မှားယွင်းမှု မရှိသဖြင့် ဤပြင်ဆင်မှုကို ပလပ် သင့်ကြောင်း လျှောက်လဲတင်ပြသည်။

မူလရုံးအမှုတွဲကိုစိစစ်ကြည့်ရှုရာ လျှောက်ထားခံရသူဦးလှမြင့်(မူလရုံးတရားလို)က မနွယ်နွယ် ခိုင် နှင့် မနှင်းနွယ်စိုးတို့၏ ညှိနှိုင်းပေးမှုကြောင့် ဦးကျော်အေးနေထိုင်ပိုင်ဆိုင်သော ချမ်းမြသာစည် မြို့နယ်၊ အကွက်အမှတ် (၁၀-၅/၅၃-ခ)မြေနှင့်မြေပေါ်ရှိ အကျိုးခံစားခွင့်များကို ငွေကျပ် ၂၈ သိန်းဖြင့် အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရန် သဘောတူညီကြပြီး ၁၆-၂-၂၀၀၆ နေ့တွင် ရောင်းသူ ဦးကျော်အေး ၊ ဝယ်သူ ဦးလှမြင့်၊ သက်သေ ဦးကိုကြီး၊ ဦးခင်ဇော်၊ မနွယ်နွယ်ခိုင်၊ မနှင်းနွယ်စိုး တို့သည် သက်သေခံ အမှတ် (က) အရောင်းအဝယ် ကတိ စာချုပ်ကို လက်မှတ် ရေးထိုးကြကြောင်း ထွက်ဆိုသည်။

သက်သေခံအမှတ် (က) အိမ်နှင့် မြေ အဆုံးအပိုင်ရောင်းဝယ်ရေး ကတိစာချုပ်တွင် ရောင်းချသည့်အိမ် မြေကို ဦးကျော်အေးတစ်ဦးတည်း ပိုင်ဆိုင်ပြီး မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမျှ ရောင်းချထားခြင်း၊ ပေါင်နှံထားခြင်း၊ ပေးကမ်းစွန့်လွှတ်ထားခြင်း၊ အာမခံပေးသွင်းထားခြင်း၊ အရှုပ်အရှင်းဟူသမျှလုံးဝကင်းရှင်းကြောင်း ဝန်ခံကတိပြုပါသည်ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်။ ထိုစာချုပ်အရ ဦးလှမြင့်က တန်ဖိုးငွေကျပ် ၂၈ သိန်းကို ရောင်းသူဦးကျော်အေးအား ပေးချေရာ ရောင်းချသူ ဦးကျော်အေး က အချင်းဖြစ်အိမ်မြေကို ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း အထောက်အထားအဖြစ် ၎င်း အမည်ပေါက် မြေစလစ်မှုရင်းကို ဝယ်ယူဦးလှမြင့်သို့ပေးခဲ့သည်။

ရောင်းသူ ဦးကျော်အေးအမည်ပါ အကွက်အမှတ် (၁၀-၅)၊ ဦးပိုင်အမှတ် (၅၃/ခ) ၏

မြေစလစ်မှုရင်းကို သက်သေခံအမှတ်(ဂ)အဖြစ် တင်ပြထားရာ ယင်းစလစ်တွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိ ရသည် -

- ဦးကျော်အေး (ဘ) ဦးစံမိုး
- အမျိုးသား - MYG ၀၁၈၉၄၄
- အကွက်အမှတ်၊ (ငင-၅) (၅၃/ခ)
- သွင်းရန်ငွေ ၁၀၀၀
- ၁၅ ပေ x ၄၀ ပေ

19/12/90

အတွင်းရေးမှူး
မြို့မြေကွက်သစ်ဖော်ထုတ်ရေးကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုအဖွဲ့

မန္တလေး

သက်သေခံအမှတ်(ဂ) မြေစလစ်ဆိုသည်မှာ မြို့မြေကွက်သစ်ဖော်ထုတ်ရေး ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု အဖွဲ့က မြေကွက်အမှတ်နှင့်သွင်းရန်ငွေ ဖော်ပြအသိပေးသည့်စာသာ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ သက်သေခံ အမှတ် (ဂ)သည် အချင်းဖြစ်မြေကို ရောင်းသူဦးကျော်အေး ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း အထောက်အထားတစ်ရပ် မဟုတ်ပေ။ သက်သေခံအမှတ်(ဃ)အဖြစ် တင်ပြထားသည့် အချင်းဖြစ်မြေ၏ မြေပုံနှင့် မြေရာဇဝင် သက်သေခံအမှတ် (ဃ-၁)တို့အရလည်း အချင်းဖြစ်မြေ၏ပိုင်ရှင်မှာ အစိုးရ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

မူလရုံးတွင် တရားလို ဦးလှမြင့် (လျှောက်ထားခံရသူ)က တရားပြိုင် ဦးကျော်အေး (လျှောက်ထားသူ)အပေါ် စွဲဆိုသောအမှုမှာ ၎င်းတို့ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အရောင်း ပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပေးပြီး အချင်းဖြစ်မြေနှင့် အိမ်ကို လက်ရောက်ရလိုမှုဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်သည့် အချင်းဖြစ်မြေကို ရောင်းသူဦးကျော်အေးက ပိုင်ဆိုင်ခြင်း မရှိသဖြင့် ၎င်းမပိုင်သည့်မြေကို ဝယ်သူဦးလှမြင့်သို့ လွှဲပြောင်းရောင်းချနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ပစ္စည်းကိုလွှဲပြောင်း ရောင်းချရန် အခွင့်အရေးမရှိသူက လွှဲပြောင်းရောင်းခြင်းသည် တရားဝင်အတည် မဖြစ်ချေ။ **ဒေါ်တင်မော် ပါ၂ နှင့် ဦးမြင့်သိန်း ပါ၂** အမှု တွင် Nemo dat quod non habet ဥပဒေဆိုရိုးအရ မည်သူမျှ မိမိတွင် မရှိသောအခွင့်အရေးကို သူတစ်ပါးအား မအပ်နှင်းနိုင်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းပေးရန် အခွင့်အရေး မရှိသူက လွှဲပြောင်းပေးခြင်းသည် တရားဝင်အတည် မဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ပြထားသည်။

ဒေါ်ကြည် နှင့် ဒေါ်ပြုံး (၎င်း၏အထွေထွေကိုယ်စားလှယ်စာရသူဦးအေးကြိုင်) အမှု တွင်လည်း အစိုးရပိုင်ရွာမြေကို ရောင်းချသူသည် မြေကိုလက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးရှိသူ မဟုတ်၍ ရောင်းချခွင့်မရှိကြောင်း ပြဆိုသည်။

ဝယ်သူဦးလှမြင့်က လွှဲပြောင်းရောင်းချရန် အခွင့်အရေးမရှိသူထံမှ အချင်းဖြစ်မြေကို ဝယ်ယူခြင်းသည် ဥပဒေနှင့်ညီညွတ်ခြင်းမရှိသဖြင့် ဝယ်သူဦးလှမြင့်အနေဖြင့် တရားဝင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရရှိမည် မဟုတ်ပေ။

၁။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၈၉
၂။ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၁

အစိုးရပိုင်သည့်မြေအား ပုဂ္ဂလိကအချင်းချင်း အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်သည့်ကိစ္စတွင် အစိုးရ မြေအားဝယ်ယူသည်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရနိုင်ကြောင်းဦးလှရွှေနှင့်ဒေါ်အုံးမြင့်အမှု^၃ တွင် ထုံးစံထားသည်။

ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅၅ (၂) အရ မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သည့်ပစ္စည်းကို ရောင်းချသူသည် ထိုပစ္စည်းအား ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု တာဝန်ယူရမည်ဖြစ်သည်။ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိမှသာ ထိုပစ္စည်းကို ရောင်းချနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ရောင်းသူနှင့် ဝယ်သူတို့သည် အရောင်းအဝယ် ပဋိညာဉ်ပြုလုပ်စဉ်က ရောင်းသူပိုင်သည်ဟု ရောင်းသူရော ဝယ်သူပါ မှားယွင်းယုံကြည်ခဲ့သည့်ကိစ္စတစ်ရပ်ဖြစ်၍ ထိုပဋိညာဉ်သည် ပဋိညာဉ်အက် ဥပဒေပုဒ်မ ၂၀ အရ မူလကပင် ပျက်ပြယ်နေသည့် ပဋိညာဉ်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရမည်ဖြစ်သည်။

ရောင်းသူဦးကျော်အေးနှင့် ဝယ်သူဦးလှမြင့်တို့ ပြုလုပ်သည့် ၁၆-၂-၂၀၀၆ နေ့စွဲ သက်သေခံအမှတ် (က) အရောင်းအဝယ်ကတိစာချုပ်သည် မူလကပင်ပျက်ပြယ်နေသည့် ပဋိညာဉ် ဖြစ်ပြီး ထိုပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်စေပြီး အချင်းဖြစ်မြေနှင့် အိမ်ကို ဝယ်သူဦးလှမြင့်သို့ လက်ရောက် ပေးအပ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ **ဒေါ်အုန်းစိန် ပါ ၄ (လျှောက်ထားသူ) နှင့် ဦးဘတင် (လျှောက်ထားခံရသူ)** အမှုကို ရည်ညွှန်းသည်။

ရောင်းသူဦးကျော်အေးနှင့် ဝယ်သူဦးလှမြင့်တို့ပြုလုပ်သည့် ပဋိညာဉ်သည် မူလကပင် ပျက်ပြယ်နေသဖြင့် ပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည် မဟုတ်ပါဘဲလျက် မန္တလေးခရိုင် တရားရုံးက အချင်းဖြစ်ဥပစာအား တရားပြိုင်ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း အငြင်းမပွားပေါ်ပေါက်သည့် အခြေအနေတွင် တရားလိုတောင်းဆိုသည့် သက်သာခွင့် ကို ပေးအပ်ထိုက်သည်ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်ပြီး မူလရုံး၏စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီကို ပယ်ဖျက်၍ မူလရုံးတရားလို (လျှောက်ထားခံရသူ) တောင်းဆိုသည့် သက်သာခွင့်ကို ပေးခဲ့ခြင်းသည် စီရင်ပိုင်ခွင့်ကိုကျင့်သုံးရာ၌ တရားဥပဒေ နှင့်မညီကြောင်း ပေါ်ပေါက်သည့်အတွက် ဤပြင်ဆင်မှုကို ခွင့်ပြုရပေမည်။

အထက်ပါအကြောင်းများကြောင့် (ဤတရားမပြင်ဆင်မှုကို ခွင့်ပြုသည်။ မန္တလေးခရိုင် တရားရုံး၏ ၂၀၀၈ ခုနှစ် တရားမအယူခံမှုအမှတ် ၆၀ တွင် ချမှတ်သော ၂၇-၂-၂၀၀၉ ရက်စွဲပါ စီရင်ချက် နှင့် ဒီကရီကို ပယ်ဖျက်ပြီး မူလမြို့နယ်တရားရုံး၏ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီကိုစရိတ်နှင့်တကွ ပြန်လည်အတည်ပြုလိုက်သည်။)

ရှေ့နေစရိတ် ကျပ် ၁၀၀၀၀ သတ်မှတ်သည်။

(စိုးညွန့်)
တရားသူကြီး

၃။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၁၃၇
၄။ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ-၄၃

တရားမဆိုင်ရာ (စီရင်ချက်ပုံစံ) ၁၇။

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်

၂၀၁၁ ခုနှစ် တရားမအယူခံမှု အမှတ် ၃၂

၂၀၁၁ခုနှစ် တရားမဒုတိယအယူခံမှုအမှတ် ၂၁တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်က ချမှတ်သည့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်စွဲပါ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီအပေါ် အယူခံမှု။

ဒေါ်မိုးမိုးအေး	နှင့်	ဒေါ်ခင်စန်းလွင်
အယူခံတရားလို		အယူခံတရားပြိုင်

- အယူခံတရားလိုအတွက် - ဦးကိုကို၊ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ
- အယူခံတရားပြိုင်အတွက် - ဦးအောင်သစ်၊ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ

စီရင်ချက်

ရက်စွဲ၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ၊ ၃၀ ရက်

ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်းခရိုင်တရားရုံး၏ ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ တရားမကြီးမှုအမှတ် ၁၂၁ တွင် မူလရုံး တရားလို ဒေါ်မိုးမိုးအေးက မူလရုံးတရားပြိုင်ဒေါ်ခင်စန်းလွင်အပေါ် မှတ်ပုံတင်အရောင်းအဝယ် စာချုပ်ချုပ်ဆို၍ အိမ်နှင့် မြေအား လက်ရောက်ပေးအပ်စေလိုမှုစွဲဆိုရာ တရားလိုစွဲဆိုသည့်အတိုင်း အနိုင်ဒီကရီ ချမှတ်ခဲ့သည်။ မူလရုံး တရားပြိုင် ဒေါ်ခင်စန်းလွင်က ရန်ကုန်တိုင်းတရားရုံးသို့ ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ တရားမအယူခံမှုအမှတ် ၆၈ ဖြင့် ဝင်ရောက်ရာ ပလပ်ခံရသည်။ ဒေါ်ခင်စန်းလွင်က ထပ်မံ၍ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်သို့ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ တရားမဒုတိယအယူခံမှုအမှတ် ၂၁ ဖြင့် အယူခံဝင်ရာ မူလရုံးနှင့် တိုင်းတရားရုံးတို့၏ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီတို့ကို ပယ်ဖျက်ပြီး ပြင်ဆင်ချက် ဒီကရီကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါစီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီကို အယူခံတရားလို ဒေါ်မိုးမိုးအေးက ကျေနပ်မှု မရှိသဖြင့် ဤအယူခံမှုကို တင်သွင်းခြင်းဖြစ်သည်။ အယူခံတရားပြိုင် ဒေါ်ခင်စန်းလွင်ကလည်း တရားမ ကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၄၁၊ နည်းဥပဒေ ၂၂ အရ တန်ပြန်ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်းသည်။

မူလရုံးက စာချုပ်စာတမ်းတစ်ရပ်သည် အမြင်အားဖြင့် အရောင်းအဝယ်စာချုပ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားနေလျှင် ထိုစာချုပ်ပါ အကြောင်းခြင်းရာနှင့် ဆန့်ကျင်၍ နှုတ်သက်သေခံချက် တင်ပြခွင့် မရှိကြောင်း၊ သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၉၂ က ပိတ်ပင်ထားပြီးဖြစ်ကြောင်းကို သက်သေခံအမှတ်(က) အိမ်ခြံမြေနှစ်ဦးသဘောတူ အရောင်းအဝယ်စာချုပ်သည် ဟန်ဆောင်အပေါင်စာချုပ်ဖြစ်ကြောင်း၊

တရားပြိုင်ဘက်မှ နှုတ်သက်သေခံချက်မှတစ်ပါး သက်သေထင်ရှားမပြနိုင်ကြောင်းကို အချင်းဖြစ်မြေ နှင့် မြေပေါ်ရှိ အဆောက်အဦးကို တရားလိုသည် တရားပြိုင်ထံ မှ ငွေကျပ် သိန်း ၇၀ ဖြင့် ဝယ်ယူပြီး ၂၅-၉-၂၀၀၇ ရက်စွဲပါ အရောင်းအဝယ်ကတိစာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့ခြင်း မှန်ကန်ကြောင်း သုံးသပ်ဖြေဆို၍ တရားလိုစွဲဆိုသည့်အတိုင်း အနိုင်ဒီကရီချမှတ်ခဲ့သည်။

ပထမအယူခံရုံးက ခြံမြေအရောင်းအဝယ်စာချုပ်မှာ စင်စစ်အပေါင်စာချုပ်သာဖြစ်၍ ချေးငွေ အတွက် ချုပ်ပေးခဲ့ပါသည်ဆိုသော တရားပြိုင်ဒေါ်ခင်စန်းလွင်နှင့် ခင်ပွန်းဦးသန်းထွန်း(ပြိုင်ပြ-၄)တို့၏ ထွက်ဆိုချက်သည် မှန်ကြောင်း ဥပဒေအရသက်သေခံအဖြစ် လက်ခံနိုင်သည့် ထွက်ဆိုချက်ကိုပင် တရားပြိုင် ဒေါ်ခင်စန်းလွင်တို့ ဘက်မှ သက်သေထင်ရှားပြသနိုင်ခဲ့ခြင်း မတွေ့ရကြောင်း သုံးသပ်၍ အယူခံမှုအား ပလုပ်ခဲ့သည်။

ဒုတိယအယူခံရုံးက မူလရုံးတရားပြိုင်ဒေါ်ခင်စန်းလွင်သည် သားဖြစ်သူဦးနှောက်အကြိတ် ခွဲရန် အရေးတကြီးငွေလိုအပ်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာတွင်ပေါင်နှံခြင်းထက် သက်သေခံစာချုပ်များအရ ရောင်းချသည်ဟု ကောက်ယူရန်သာတွေ့ရကြောင်း၊ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်စဉ်က ဦးသန်းထွန်း သဘောတူကြောင်း အထောက်အထားမတွေ့ရကြောင်း၊ လင်မယားနှစ်ဦးအတူပိုင်သော မြေနှင့် အဆောက်အဦး အား ဇနီးဖြစ်သူ ဒေါ်ခင်စန်းလွင် တစ်ဦးတည်း လက်မှတ်ရေးထိုးရောင်းချခဲ့မှုမှာ ဒေါ်ခင်စန်းလွင်၏ ဝေစုတစ်ဝက်အတွက်သာ သက်ဆိုင်အကျိုးဝင်ပြီး အတည်ပြုနိုင်မည်ဖြစ်သဖြင့် မူလရုံးနှင့် တရားမ ပထမ အယူခံရုံးတို့ကစာချုပ်ပါမြေနှင့် အဆောက်အဦးတစ်ခုလုံးအား မှတ်ပုံတင် စာချုပ်ချုပ်ဆိုပြီး လက်ရောက် ပေးအပ်စေရန် အမိန့်ဒီကရီချမှတ်ခဲ့ခြင်းမှာ မှန်ကန်ခြင်း မရှိကြောင်း၊ မှတ်ပုံတင်စာချုပ် ချုပ်ဆိုခြင်းမပြုနိုင်သော အခြေအနေဖြစ်လျှင်မူ ရောင်းဖိုးငွေကိုပြန်ပေးစေရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်ကြောင်း၊ ဦးစိုးမြင့်နှင့်ဦးအောင်ကျော်မင်းပါ ၂အမှု^(၁)တွင် လမ်းညွှန်မှုရှိကြောင်း၊ သီးခြားသက်သာခွင့်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂အရရုံး၏ဆင်ခြင်တုံတရားအရ ဖြည့်စွက်ဒီကရီချမှတ် ပေးသင့် ကြောင်း ကောက်ယူသုံးသပ်၍ မူလရုံးတရားပြိုင်သည် မူလရုံးတရားလိုအားအချင်းဖြစ် စာချုပ်ပါ တန်ဖိုးကျပ်သိန်း ၇၀ နှင့် ယင်းငွေအပေါ်တွင် တရားစွဲဆိုသည့်နေ့မှ အမှန်တကယ်ပေးသည့်နေ့အထိ တစ်နှစ်လျှင် ၉ ရာခိုင်နှုန်း အတိုးဖြင့် တွက်ချက်၍ နစ်နာကြေးကိုပါပေးဆပ်စေရန် ပြင်ဆင်ချက် ဒီကရီချမှတ်ခဲ့သည်။

အယူခံတရားလို၏ ရှေ့နေက ဒုတိယအယူခံရုံးသည် ဦးသန်းထွန်းကိုယ်တိုင် တင်ပြခြင်း မရှိသည့်အချက် ကို ထည့်သွင်းသုံးသပ်ခဲ့ကြောင်း၊ လင်မယားနှစ်ဦးပိုင်ကိစ္စကို မူလရုံးငြင်းချက်တွင် ထုတ်နုတ်ပါဝင်ခဲ့မှုမရှိကြောင်း၊ ယင်းအချက်ကို အယူခံရုံးက ဖော်ထုတ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်းမှာ မှားယွင်း ကြောင်း၊ အဆိုအချေတွင် မတောင်းဆိုသော သက်သာခွင့်ကို ဒုတိယအယူခံရုံးက ချမှတ်ခဲ့ကြောင်း၊ ဒုတိယ အယူခံရုံးက ပေါင်နှံခြင်းထက် သက်သေခံစာချုပ်များအရ ရောင်းချသည်ဟု ကောက်ယူရန် သာတွေ့ရသည်ဟု သုံးသပ်ထားချက်အရ ရောင်းချခြင်း အထမြောက်သည့်ကိစ္စတွင် မှတ်ပုံတင် စာချုပ်ချုပ်ဆိုပေးရန်နှင့် လက်ရောက်ပေးအပ်ရန်သာရှိကြောင်း၊ ဦးသန်းထွန်းသည် စာချုပ်ချုပ်စဉ်က

(၁) ၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၁၆၇ (၁၇၆)

ကိုယ်တိုင်ရှိနေသည့်အတွက် ဦးသန်းထွန်းသဘောတူဆောင်ရွက်ကြောင်း အထောက်အထား တစ်စုံတစ်ရာ မတွေ့ရပေဟု သုံးသပ်ခဲ့ခြင်းသည် မှားယွင်းကြောင်း ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး တရား လွှတ်တော်၏အမိန့်ကိုပယ်ဖျက်၍ မူလရုံးစီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီကိုအတည်ပြုသင့်ကြောင်း တင်ပြ လျှောက်လဲသည်။

အယူခံတရားပြိုင်၏ ရှေ့နေက ဤအမှုတွင် ဒေါ်မိုးမိုးအေးက အဆိုလွှာတွင်လည်းကောင်း၊ သက်သေခံ ရာတွင်လည်းကောင်း အချင်းဖြစ်ပစ္စည်းများတွင် ရောင်းသူဒေါ်ခင်စန်းလွင် အမှန်တကယ် အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသောအစုကို ဝယ်ယူရန် သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၅ အရ အရေးဆို ထားခြင်းမရှိကြောင်း၊ မြန်မာ့လေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ ဦးသန်းထွန်း၏ပစ္စည်းခန်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး ကို ထိခိုက်သော ဥပဒေပြဿနာကို ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၌ တင်ပြအဆုံးအဖြတ် ခံယူခွင့်ရှိကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မြန်မာလူမျိုးတို့သည် မရွေးမပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းများကို ပေါင်နှံ ရာ၌ အရောင်းအဝယ် စာချုပ်ချုပ်ဆိုတတ်ကြောင်း၊ စက်မှု လက်မှုဘဏ်တွင် ပေါင်ထားသော ဂရန်မှာ သက်သေခံအမှတ်(က)စာချုပ်ချုပ်သည့်နေ့တွင် ဒေါ်မိုးမိုးအေးလက်သို့ရောက်ခြင်းသည် ပေါင်နှံခြင်း ၏ သင်္ကေတဖြစ်ကြောင်း၊ ငြင်းချက်တွင်ပါသောကိစ္စများကိုသာ အယူခံတရားရုံးက ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိသည် ဟု ကန့်သတ်ထားခြင်းမရှိကြောင်း၊ ရောင်းချသည်ဆိုသော ပစ္စည်းတစ်ရပ်လုံး အရောင်းအဝယ်ဖြစ် မြောက်စေလိုပါက ဦးသန်းထွန်းကိုတရားပြိုင်အဖြစ်ထား၍ တရားစွဲဆိုမှသာလျှင်၎င်းအပေါ် ဒီကရီ အတည်ဖြစ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုအမှုသည် ဒေါ်စောရွှေ နှင့် ဒေါ်မှန် အမှု(၂) နှင့် ဖြစ်ရပ်ချင်းမတူ ကြောင်း၊ ဒေါ်မိုးမိုးအေးသည် သီးခြားသက်သာခွင့်အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၅၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို မလိုက်နာသဖြင့် ၎င်းစွဲဆိုသောအမှုကို ပလပ်ရန်ဖြစ်ရာ အဖိုးငွေပြန်အမ်းရန်ဆင့်ဆိုခြင်းသည် ပုဒ်မ ၁၅ နှင့် မညီညွတ်ကြောင်း၊ အရောင်းအဝယ်ပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်စေရန် သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ အရ အမှုစွဲဆိုရာ ၌ အရောင်းအဝယ်ကိစ္စကို ဦးသန်းထွန်းသဘောတူသည်ဟု ဆိုလျှင် ၎င်းကို အမှုသည်အဖြစ် ထည့်သွင်းစွဲဆိုရန် လိုကြောင်း၊ ထိုသို့ မစွဲဆိုပါက ဒေါ်ခင်စန်းလွင်အား လင်မယားပိုင်ပစ္စည်းများကို လွှဲပြောင်းရောင်းချရန် ဆင့်ဆိုသည့်ဒီကရီ မချမှတ်နိုင်ကြောင်း၊ သီးခြား သက်သာခွင့်အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၅နှင့် ငြိစွန်းနေသောအမှုတွင် ပုဒ်မ ၁၂ အရ သက်သာခွင့် မပေးနိုင်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အယူခံကို ပလပ်ပေးပါရန်နှင့် ငွေကျပ် သိန်း ၇၀ ပြန်ပေးရန် ချမှတ်သည့် တရားလွှတ်တော်၏ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီကို ပယ်ဖျက်ပေးပါရန် တင်ပြလျှောက်လဲသည်။

ယခုအမှုတွင် ဒုတိယအယူခံရုံးဖြစ်သည့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်က သက်သေခံအမှတ် (က) အိမ်ခြံမြေနှစ်ဦးသဘောတူ အရောင်းအဝယ်စာချုပ်သည် အမှန်တကယ် အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်သောစာချုပ် ဖြစ်ကြောင်း ကောက်ယူပြီး မူလရုံးတရားပြိုင်သည် မူလရုံး တရားလိုအား စာချုပ်ပါတန်ဖိုးငွေကျပ် သိန်း ၇၀ နှင့် ယင်းငွေအပေါ်တွင် တရားစွဲဆိုသည့်နေ့မှ အမှန်တကယ်ပေးသည့်နေ့အထိ တစ်နှစ်လျှင် ၉ ရာခိုင်နှုန်းအတိုး ဖြင့် တွက်ချက်၍ နစ်နာကြေးကိုပါ ပေးစေရန် ပြင်ဆင်ချက်ဒီကရီချမှတ်ခြင်းသည် ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ခြင်းရှိ မရှိ စိစစ်ရန်ဖြစ်သည်။

(၂) ၁၉၇၁ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၆။

အချင်းဖြစ်အမှုတွင် မူလရုံးတရားလိုက အချင်းဖြစ်မြေနှင့် အိမ်ကို တရားပြိုင်နှင့် အမှန်တကယ် ရောင်းဝယ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အဆိုပြုပြီး မူလရုံးတရားပြိုင်က ဂရန်ပေးအပ်၍ ပေါင်နှံခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း ထုချေထားသည်။

တရားပြိုင်အမည်ပေါက်မြေဂရန်(သက်သေခံအမှတ်-ခ)ကို တရားပြိုင်တို့ ပေါင်နှံထားသည့် စက်မှု လက်မှုဘဏ်သို့ တရားလို၊ ဒေါ်ဌေးစိန်မြင့်(လိုပြ-၁)၊ တရားပြိုင်နှင့် ၎င်း၏ ခင်ပွန်းဦးသန်းထွန်း (ပြိုင်ပြ-၄) တို့ သွားရွေးခဲ့ကြောင်း၊ ရွေးရမည့်ငွေကျပ် ၂၁ သိန်းကို ဒေါ်မိုးမိုးအေးက ထုတ်ပေးကြောင်း၊ ၂၅-၉-၀၇ နေ့ ဘဏ်မှ ပြန်လာပြီးနောက် ကျန်ငွေကျပ် ၄၈ သိန်းကို ပေးရာတွင် စာချုပ်အား ဒေါ်ဌေးစိန်မြင့် ရေး၍ ဂရန်မူရင်းကို တရားလိုကိုပေးကြောင်း၊ ၁၀-၁၀-၀၇ နေ့တွင် စာချုပ်မှတ်ပုံ တင်ပြီး အိမ်မြေလက်ရောက်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သက်သေဒေါ်ခင်သင်းမြင့်နှင့် ဒေါ်ဌေးစိန်မြင့် တို့ရှေ့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးကြောင်း၊ သက်သေခံအမှတ်(က) စာချုပ်ပေါ်ရှိ တရားပြိုင်လက်မှတ်၊ ဒေါ်မိုးမိုးအေးလက်မှတ်၊ ဒေါ်ခင်သင်းမြင့်နှင့် ဒေါ်ဌေးစိန်မြင့်တို့ လက်မှတ်များမှန်ကြောင်း၊ စာချုပ် မှတ်ပုံတင်ပြီး လက်ရောက်ပေးရမည့် ၁၀-၁၀-၂၀၀၇ နေ့အစား ၃၀-၁၁-၂၀၀၇ နေ့ပြောင်းလဲသည့် ဝန်ခံကတိစာချုပ်(သက်သေခံအမှတ်-ဂ) စာချုပ်ပေါ်ရှိ ဒေါ်ခင်စန်းလွင် လက်မှတ်လက်ဗွေမှာ ၎င်းလက်မှတ်လက်ဗွေမှန်ကြောင်း တရားပြိုင်၏ ထွက်ဆိုချက်အရ ပေါ်ပေါက်သည်။

မူလရုံးတရားပြိုင်ဘက်က အဆိုပါ သက်သေခံအမှတ်(က) စာချုပ်ကို စာရွက်အလွတ်ပေါ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးပေးရခြင်းဖြစ်ကြောင်းခုံခံထားသည်။ သို့ရာတွင်၎င်းလက်မှတ်ထိုး၊ လက်ဗွေနှိပ်ပေး ခဲ့ရသော စာချုပ်မှာ စရန်ပေးစာချုပ်ဟုဆိုသော်လည်း သက်သေခံအမှတ်(က)ပေါ်ရှိ ရောင်းသူ၏ လက်မှတ်မှာ ၎င်းလက်မှတ်မဟုတ်ကြောင်းငြင်းဆိုခြင်းမရှိဝန်ခံထားသည်။ အဆိုပါ စာချုပ်အလွတ်များ ပေါ်တွင် ၎င်းလက်မှတ်ရေးထိုး၊ လက်ဗွေ နှိပ်ရပြီး တရားလိုတို့က မမှန်မကန်ရေးသွင်း ထားခြင်းဖြစ် ကြောင်းလည်း သက်ဆိုင်ရာ တိုင်တန်းအရေးဆိုခဲ့ကြောင်းလည်း ပေါ်ပေါက်မှုမရှိပေ။

ထို့ကြောင့် မူလရုံးတရားပြိုင်၏ ထွက်ဆိုချက်အရပင် စက်မှုလက်မှုဘဏ်တွင် ပေါင်ထားသော ဂရန်မူရင်းကို တရားလိုကငွေဖြင့်ရွေးယူပြီး ဂရန်ကိုတရားလိုလက်ထဲသို့ ပေးအပ်ခြင်း၊ ကျန်ငွေများ လက်ခံပြီး သက်သေခံ အမှတ်(က)စာချုပ်ကို သက်သေများရှေ့ချုပ်ဆိုခဲ့ခြင်းတို့ ပေါ်ပေါက်နေရာ တရားလိုသည် အချင်းဖြစ်မြေနှင့် အိမ်ကို ဝယ်ယူရန်အတွက် ဂရန်မူရင်းကို ၎င်း၏ငွေဖြင့်ရွေးယူပြီး ကျန်ငွေများကို တရားပြိုင်သို့ ပေးအပ်ကာ သက်သေခံအမှတ်(က) အိမ်မြေအရောင်းအဝယ်စာချုပ်ကို နှစ်ဦးသဘောတူချုပ်ဆိုခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ တရားလို၏ အဆိုပြုချက်ကို လက်ခံရန်အကြောင်း ပေါ်ပေါက်နေသည်။

တရားပြိုင်က သက်သေခံအမှတ်(က)စာချုပ်တွင် ၎င်းတစ်ဦးတည်းလက်မှတ်ရေးထိုးရောင်းချ ခဲ့ရာတွင် ၎င်း၏ခင်ပွန်းဖြစ်သူ ဦးသန်းထွန်းသဘောတူညီမှု ရှိ၊ မရှိ စိစစ်ရာတွင် အချင်းဖြစ်မြေဂရန်မှာ ဒေါ်ခင်စန်းလွင် အမည်ပေါက်နေသော်လည်း အဆိုပါမြေပေါ်တွင် ဆောက်လုပ်ထားသည့် လင်မယားနှစ်ဦးပိုင်အိမ်ရှိသည်။ ဦးသန်းထွန်း(ပြိုင်ပြ-၄)မှာ တရားပြိုင်ဒေါ်ခင်စန်းလွင်၏ ခင်ပွန်းဖြစ်ပြီး လက်ရှိပေါင်းသင်းဆဲဖြစ်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်သည်။ ဦးသန်းထွန်း(ပြိုင်ပြ-၄)က သက်သေခံအမှတ်(က)

စာချုပ်တွင် ၎င်းဇနီးက လက်မှတ်ထိုးခြင်း မှာ အပေါင်ဖြစ်၍သာ ၎င်းက ဘာမှမပြောခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထွက်ဆိုထားသည်။ မူလရုံးတရားလိုအနေဖြင့် မူလရုံးတရားပြိုင်က အချင်းဖြစ် မြေနှင့်အိမ်ကို ရောင်းရာတွင် ခင်ပွန်းဖြစ်သူဦးသန်းထွန်း သဘောတူညီမှုရှိကြောင်း သက်သေခံအမှတ်(က)စာချုပ်တွင် ရောင်းသူအဖြစ်လည်းကောင်း၊ သက်သေအဖြစ်လည်းကောင်း လက်မှတ် ရေးထိုးစေခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားနည်းဖြင့်ဖြစ်စေ သက်သေထင်ရှားတင်ပြနိုင်မှုမတွေ့ရှိရသည့်အပြင် အချင်းဖြစ်အမှုတွင် ဦးသန်းထွန်းကို တရားပြိုင်အဖြစ် ထည့်သွင်းစွဲဆိုခဲ့ခြင်းလည်းမရှိပေ။

ထို့ကြောင့် တရားပြိုင်က တရားလိုအား အချင်းဖြစ်မြေနှင့် အိမ်ကို သက်သေခံအမှတ် (က)စာချုပ်အရ ရောင်းချရာတွင် ၎င်း၏ခင်ပွန်းဖြစ်သူဦးသန်းထွန်း သဘောတူညီမှုရှိခဲ့ကြောင်း သက်သေထင်ရှားပေါ်ပေါက်ခြင်း မရှိပေ။ သို့ဖြစ်၍ ဝယ်သူတရားလိုဒေါ်မိုးမိုးအေးသည် အချင်းဖြစ် မြေ နှင့် အိမ်တစ်ခုလုံးကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရနိုင်ချေ။ သက်သေခံအမှတ်(က) အိမ်နှင့် ခြံမြေနှစ်ဦး သဘောတူ အရောင်းအဝယ်စာချုပ်အရ အတိအလင်းရောင်းချသူ ဒေါ်ခင်စန်းလွင်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဝေစုအတွက်သာ အတည်ဖြစ်သဖြင့် တရားလိုဒေါ်မိုးမိုးအေးသည် ထိုထက်ဝက်ကိုသာ ရခွင့်ရှိမည် ဖြစ်သည်။ ဦးသန်းထွန်း၏ သဘောတူညီချက်ရရှိကြောင်း ထင်ရှားခြင်းမရှိသဖြင့် နှစ်ဦးပိုင်ပစ္စည်းမှ ဦးသန်းထွန်း၏ဝေစုဖြစ်သော အစိတ်အပိုင်းကို တရားဝင်လွှဲပြောင်းရောင်းချရာ မရောက်ပေ။ ထို့ကြောင့် တရားလိုသည် ဦးသန်းထွန်း၏ဝေစုဖြစ်သည့် အစိတ်အပိုင်းကို ရခွင့်မရှိပေ။ ယင်းမူ သဘောကို **ဒေါက်တာ ဦးတင်ဦး (၎င်း၏ ကိုယ်စားလှယ်စာရသူ ဦးကျော်ကျော်) နှင့် ဒေါ်အေးအေးသန်း** အမှု^(၃)တွင် ကြည့်ပါ။

သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၅ အရ ဝယ်သူဒေါ်မိုးမိုးအေးသည် ရောင်းသူ ဒေါ်ခင်စန်းလွင် ၏ အကျိုးသက်ဆိုင်ခွင့်ဖြစ်သော အချင်းဖြစ်မြေနှင့် အိမ်၏ထက်ဝက်ကို ယင်းမြေနှင့် အိမ်တစ်ခုလုံးအတွက်ဝယ်ရန် သဘောတူထားသော ငွေကျပ် သိန်း ၇၀ ဖြင့် ဝယ်ယူရန်သဘောတူ ပါက သီးခြားဆောင်ရွက်စေသည့် ဒီကရီ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းဒီကရီရရှိရန်အလို့ငှာ တရားလိုသည်ရောင်းကြေးငွေအားလုံးပေးချေ၍ ရောင်းရန်ပဋိညာဉ်ပြုသူ၏ ဝေစုကိုသာ ရယူရန် ပေးမည့်အပြင် နောက်ထပ်ဆောင်ရွက်ရန် တောင်းဆိုချက်များ နှင့် လျော်ကြေးငွေအရပ်ရပ်တို့ကို စွန့်လွှတ်ခြင်းရှိရန်လိုအပ်သည်။ ယခုအမှုတွင် တရားလိုဒေါ်မိုးမိုးအေးသည် ယင်းဥပဒေပုဒ်မ ၁၅၏ ခြွင်းချက်များကို လိုက်နာကြောင်းပေါ်လွင်ခြင်းမရှိသည့်အပြင် မြေပေါ်ရှိနှစ်ဦးပိုင်အိမ်ကို ပိုင်းခြားရန်မဖြစ်နိုင်ခြင်း ဦးသန်းထွန်းမှာလည်း တရားပြိုင်အဖြစ်ပါဝင်မှုမရှိခြင်းတို့ကြောင့် အဆိုပါပုဒ်မ ၁၅ ပြဋ္ဌာန်းချက်အတိုင်း သီးခြားဆောင်ရွက်စေသည့် ဒီကရီကို မရထိုက်ပေ။ ထိုသို့ ပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပေး စေလိုမှုနှင့် လက်ရောက်ပေးရန် စွဲဆိုမှုတွင် ပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သော အခြေအနေမရှိလျှင် ရောင်းကြေးငွေကို ပြန်လည်ပေးသင့်သည်။ **ဦးစိုးမြင့် နှင့် ဦးအောင်ကျော်မင်း** ပါ ၂ အမှု အမှုတွင် ကြည့်ပါ။

ပဋိညာဉ်အတိုင်းဆောင်ရွက်ပေးရန် စွဲဆိုသူသည် သီးခြားသက်သာခွင့်အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂

(၃) ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ စာ-၅၂။

အရ စွဲဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ သီးခြားသက်သာခွင့်အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ အရ စွဲဆိုရာတွင် ဆောင်ရွက်ရန် သဘောတူညီသည့် ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်သည့်အတွက် ငွေကြေးပေးလျော်ခြင်းဖြင့် သက်သာခွင့် အလုံအလောက်ပေးနိုင်မည်မဟုတ်ပါက သို့မဟုတ် ငွေကြေးဖြင့် လျော်ကြေးရနိုင်ဖွယ်ရာမရှိပါက တရားရုံးသည် ပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်စေနိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့ရာတွင် ပုဒ်မ ၁၂ ၏ ရှင်းလင်းချက်အရ အခြားဆန့်ကျင်သော အချက်အလက်ကို သက်သေပြနိုင်ပါက ငွေကြေး ပေးလျော်ခြင်းဖြင့် သက်သာခွင့်ပေးနိုင်သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည်။ သီးခြား သက်သာခွင့် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂ တွင် ဆင်ခြင်တုံတရားသုံးစွဲခွင့်အာဏာကို တရားရုံးအား အပ်နှင်းထားသည်။ ပုဒ်မ ၂၂ က တရားရုံးသို့ အပ်နှင်းထားသော အာဏာသည် ယင်းဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လွှမ်းခြုံသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပုဒ်မ ၁၂ ၏ ရှင်းလင်းချက်အရ အချင်းဖြစ်ပစ္စည်းသည် မြေ စသော မရွေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်း ဖြစ်လျှင် ယင်းပစ္စည်းကိုပင် မပေးမနေ ပေးအပ်စေရမည်ဟု ဆိုရာ၌ ပေးအပ်နိုင်သည့် အခြေအနေမရှိပါက ပုဒ်မ ၂၂ နှင့် ပုဒ်မ ၁၉ တို့အရ လျော်ကြေးပေးရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်ပေသည်။ ပုဒ်မ ၁၉ တွင် ပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန် အမိန့်ချမှတ်ပါက ပဋိညာဉ်ဖောက်ဖျက်မှုလည်း တွေ့ရှိရလျှင် တရားလိုအား သင့်တော်သော လျော်ကြေးပေးရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်း ထားသည်။ ထို့ကြောင့် တရားလိုက လျော်ကြေးမတောင်းစေ ကာမူ တရားရုံးကလျော်ကြေး ပေးထားခြင်းသည် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျော်လွန်သုံးစွဲရာမရောက်ပေ။ **(၁) ဒေါ်စောရွှေ၊ (၂) ဦးခင် (ကွယ်လွန်) (၎င်း၏တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်ဒေါ်စောရွှေ) နှင့် ဒေါ်မှန် အမှု^(၄)** တွင် ကြည့်ပါ။

ထို့ကြောင့် ဒုတိယအယူခံရုံးဖြစ်သည့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်က သီးခြား သက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၂၂ အရ ဆင်ခြင်တုံတရားကို ကျင့်သုံး၍ မူလရုံးတရားပြိုင်သည် မူလရုံးတရားလိုအား အချင်းဖြစ်စာချုပ်ပါ တန်ဖိုးငွေ ကျပ် သိန်း ၇၀ နှင့် ယင်းငွေပေါ်တွင် တရား စွဲဆိုသည့်နေ့မှ အမှန်တကယ်ပေးသည့်နေ့ အထိ တစ်နှစ်လျှင် ၉ ရာခိုင်နှုန်းအတိုးဖြင့် တွက်ချက်၍ နှစ်နာကြေးကိုပါပေးစေရန် ပြင်ဆင်ချမှတ်သည့်ဒီဂရီသည် ဥပဒေနှင့်မညီဟု ဆိုနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

အထက်ပါအကြောင်းများကြောင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတရားလွှတ်တော်၏ ၂၉-၇-၂၀၁၁ ရက်စွဲပါ စီရင်ချက်နှင့် ဒီဂရီကို အတည်ပြုပြီး ဤအယူခံမှုကို ပလပ်သည်။ အယူခံတရားပြိုင်က တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၄၁၊ နည်းဥပဒေ ၂၂ အရ တင်သွင်းသည့် တန်ပြန်ကန့်ကွက်လွှာကို ခွင့်ပြုရန်အကြောင်းမရှိသဖြင့်ပယ်သည်။စရိတ်မသတ်မှတ်။

(စိုးညွန့်)
တရားသူကြီး

(၄) ၁၉၇၁ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး၊ ၈၁-၆၂။

**THE REPUBLIC OF THE UNION OF MYANMAR
SUPREME COURT OF THE UNION**

SPEECH BY H.E. U HTUN HTUN OO

CHIEF JUSTICE OF THE UNION

**“CURRENT DEVELOPMENTS OF JUDICIAL SYSTEM
IN MYANMAR”**

KEIO UNIVERSITY, JAPAN

28 NOVEMBER 2012

**THE REPUBLIC OF THE UNION OF MYANMAR
SUPREME COURT OF THE UNION**

**SPEECH BY H.E. U HTUN HTUN OO
CHIEF JUSTICE OF THE UNION**

**“CURRENT DEVELOPMENTS OF JUDICIAL SYSTEM
IN MYANMAR”**

**KEIO UNIVERSITY, JAPAN
28 NOVEMBER 2012**

Introduction

The topic I have chosen for this address is ‘current developments’ of our judicial system.

There are some changes brought about by our new Constitution, 2008. It lays down the democratic foundation for the separation of state powers and the doctrine of check and balance. The **legislative power** of the Union is vested in the Pyidaungsu Hluttaw (the Parliament), which consists of Pyithu Hluttaw and Amyothar Hluttaw. The President is the head of the executive and exercises the **executive power**, sharing among the Union (Pyidaungsu), the Regions and the States. **Judicial power** is shared among the Supreme Court of the Union and its subordinate Courts. The three branches of sovereign power are separated, to the extent possible, and exert reciprocal control, check and balance among themselves.

Judicial Principles

I am going to talk on judicial principles briefly as these are the framework for this speech.

Judicial power is mainly vested in the Supreme Court and its subordinate Courts, namely High Courts of the Region or High Courts of the State, Courts of the Self-Administered Division, Courts of the Self-Administered Zone, District Courts, Township Courts and other Courts constituted by law. The Supreme Court is the highest Court of the Union save the powers of the Constitutional Tribunal and the Court Martial.

Justice throughout the Union is administered in Courts in accordance with the judicial principles that can be expressed in the following terms:

“to administer justice independently according to law,
to dispense justice in open Court unless otherwise prohibited by law, and
to guarantee in all cases the right of defence and the right of appeal under law.”

Moreover, Courts carry out justice in the light of such principles as follows:

to support in building of rule of law and regional peace and tranquility by protecting and safeguarding the interests of the people,
to educate the people to understand and abide by the law and nurture the habit of abiding by the law,
to settle among the people within the framework of the law, and
to aim at reforming morals of the criminal in sentencing him.

Some principles of criminal justice can be summarized as follows:

- (a) no criminal law shall be enacted to provide retrospective effect;
- (b) any person who committed a crime, shall be convicted only in accord with the relevant law then in operation. Moreover, he shall not be punished to a penalty greater than that is applicable under that law;
- (c) any person convicted or acquitted by a competent Court for an offence shall not be retried except that a superior Court annuls the judgment and orders a retrial;
- (d) an accused shall have the right of defence in accord with the law;
- (e) no penalty that violates human dignity shall be prescribed.

Structure of the Courts

Now, I would like to introduce the hierarchy of our Courts. Generally speaking, Township Courts and other Courts constituted by law (e.g. Juvenile Courts, Motor Vehicle Courts, or Municipal Courts) are Courts of origin or Courts of first instance. District Courts, Courts of Self-Administered Division, and Courts of Self-Administered Zone are Courts of first appeal. As far as judicial functions are concerned, they are of the same level. High Courts of the Regions and High Courts of the States are Courts of second appeal. The Supreme Court of the Union is the highest Court of the Union and the Court of final Appeal.

The Supreme Court supervises all Courts in the Union. It is entitled to submit the bills relating to the judiciary to the Pyidaungsu Hluttaw (the Parliament). It has to submit judiciary budget to the Union Government.

The Supreme Court appoints judicial officers for subordinate Courts. They are career judges serving at different levels of Courts except the Supreme Court and High Courts in which Chief Justices and Judges are appointed by the President in coordination with the Chief Justice of the Union and with the approval of the Hluttaws (parliaments of the Union, the Regions or States, respectively).

What I would like to do in this address is to give analysis on the **developments and challenges** of judicial system in Myanmar focusing on a number of areas of significance to judicial capacity.

But before turning to these, I must say something about the Supreme Court in terms of judicial independence.

The Supreme Court

The Supreme Court is composed of a minimum of seven Judges and a maximum of 11 Judges, including the Chief Justice of the Union. The President with the approval of the Pyidaungsu Hluttaw (the parliament) appoints the Chief Justice. The President in co-ordination with the Chief Justice nominates and appoints Judges of the Supreme Court with the approval of the Pyidaungsu Hluttaw (the parliament). At present, there are 7 Judges including the Chief Justice in the Supreme Court.

A person is qualified for the appointment as a Chief Justice or Judges of the Supreme Court if he or she:

- (a) has served as a Judge of the High Court for at least five years; or
- (b) has served as a Judicial Officer or a Law Officer at least ten years at the Region or State Level; or
- (c) has practiced as an Advocate for at least 20 years; or
- (d) is an eminent jurist in the opinion of the President.

None of the Chief Justice and Judges of the Supreme Court are members of a political party, representatives of the Parliament and civil services personnel. They must also be free from party politics.

The impeachment procedures are clearly provided in the Constitution. The President or one-fourth of the total number of representatives of either Hluttaw can impeach the Chief Justice and Judges of the Supreme Court for high treason, breach of the Constitution, misconduct, disqualification or inefficient discharge of duties assigned by law.

The Constitution guarantees the tenure of the Chief Justice and Judges of the Supreme Court. They can hold the office up to the age of 70 unless he or she resigns the office; or is impeached in accordance with the Constitution and removed from office; or is unable to continue to serve due to permanent disability caused by either physical or mental defeat; or dies in office.

As the Supreme Court is the highest Court of the Union and the Court of final appeal, its judgments are final and conclusive. There is no revision upon the judgment of the Supreme Court outside the appeals process. As far as jurisdictions are concerned, the Supreme Court has appellate, revisional, and original jurisdictions in accord with the law. Moreover, it has the power to issue writs appropriate to the Fundamental Rights guaranteed in the Constitution.

Developments

The new Constitution brings some developments in the judiciary.

New High Courts

In terms of the structure, new High Courts are formed. In the past, there was no High Court but only the Supreme Court which exercised the powers of High Court. At that time, the Supreme Court sat in Nay Pyi Taw, Yangon and Mandalay and tried cases appealed from everywhere of the Union.

Nowadays, 14 High Courts for the respective Regions and States are newly formed under the new Constitution. While the Supreme Court supervises all Courts in the Union, High Courts supervise the judicial matters of subordinate Courts within their respective jurisdictions of the Regions and the States in accord with the guidance of the Supreme Court. In terms of formation of new High Courts, the people can ask for decisions of the High Courts in their areas so that they can reduce the costs of litigation.

As our country is constituted by the Union System, state powers are shared among the Union, Regions and States. The extension of Court structure is done to meet this end.

Awareness of the Rule of Law

Our country is a place where multi-national races collectively reside. The new Constitution guarantees every citizen to enjoy the right of equality, the right of liberty and the right of justice as prescribed in it. Only when the eternal principles of justice, liberty and equality are enhanced will the perpetuation of peace and prosperity of the national people achieve. These values can only be secured by an application of the rule of law. The rule of law is essential for materializing the democratic system effectively, and it is the bedrock of a democratic society as well.

We are of course aware that the rule of law is a pre-necessary condition for the national development. Therefore the principle of the rule of law is guaranteed by the new Constitution as fundamental rights of citizens. Article 347 of the Constitution provides that -

“the Union shall guarantee any person to enjoy equal rights before the law and shall equally provide legal protection.”

Article 353 reads “nothing shall, except in accord with existing laws, be detrimental to the life and personal freedom of any person.”

The rule of law is the only basis upon which everybody including public bodies and the executive can order their lives and activities. The functions of Union Government, Hluttaws (Parliament) and Courts are subject to the Constitution and the law so that the rule of law will improve. Article 219 of the Constitution provides that ‘the Union Government preserves stability of the Union, community peace and tranquility and prevalence of law and order’.

From the point of the judiciary, only the independent judiciary makes sure to uphold the rule of law. All judges implement their judicial functions independently and subject only to the Constitution and the law. Justice must be administered in accord with law. No person shall be convicted of crime except for violation of a law in force at the time of the commission of the act charged as an offence. An accused have the right of defence and the right to independent and fair trial in accord with the law. The judgments or decisions of all levels of Courts have final character and other bodies of State cannot review and amend those judgments or decisions except filing them to superior Courts for appeal. An independent, impartial, honest and competent judiciary is integral to upholding the rule of law.

Guarantee of Fundamental Rights

Even though there is no Human Rights Law in Myanmar; it is a primary duty of Courts for populace to enjoy their fundamental rights in accord with the Constitution. In order to obtain a fundamental right, any person can apply to the Supreme Court. The Supreme Court has the power to issue such writs as suitable as Writ of Habeas Corpus, Writ of Mandamus, Writ of Prohibition, Writ of Quo Warranto and Writ of Certiorari. The Supreme Court entertains the application of writs under Writs Procedures and safeguards the fundamental rights of the citizens.

Challenges

Under new political system, we now face challenges which mainly include harmonization of the judiciary with democratic culture, absence of corruption in every courtroom and reinforcement of the judicial system.

Harmonization with Democracy

Long time ago, disputes have been settled by traditional judicial system in Myanmar, but during the late 19th century, common law legal system was introduced by British colonialist. The essence of Myanmar traditional judiciary was settlement of disputes through negotiation between the two parties. In contrary, the judicial function of English common law system rested on the decision of win and loss rather than fairness and harmony in the society.

After independence in 1948, different political systems have been dramatically changed, but in the judicial branch the traditional strict appliance of 'law and order' approach has been preferred. Judicial functions were conducted by Courts of law under the influence of the executive authority.

A theme that is popular with some of the media in Myanmar is that the judiciary does not change together with the democratic movement. The judiciary should exercise the 'rule of law' centered approach preferentially in doing its functions to be in line with the democratic values.

We accept that it is the most important duty of the judiciary to protect people's rights through a fair and equitable trial within the limits of domestic legal framework. There must be clear laws under which people can ask protection of their rights and remedies for their grievances before the Court. If the Court carries out a quick, effective and fair response to protect their rights and to redress their grievance proportionally, the judiciary could maintain the public confidence.

Absent of Corruption

To prevent corruption is a big challenge for all institutions including the judiciary. Absent of corruption is necessary for sustainable development and for maintenance of the rule of law. While the clean government and good governance are carried out by the executive, actions against corruption are being taken strictly by the Supreme Court. All judges should administer justice "without fear or favour, affection or ill-will". The presence of bias, favour, or corruption in a Court System denies justice and undermines the rule of law.

However, actions against bribery and corruption must be coincident with the actual causes. In Myanmar society, people have the conception that taking bribe is a sin. Therefore, the increase of remuneration and general welfare programs are supposed to be advisable solutions. Salary of judges is as same as salary of other ordinary civil services personnel and they get low income.

Reinforcement of the Judiciary

Another challenge is reinforcement of the judiciary to bring about the upright judiciary and to achieve public trust and reliance on it. If the judicial pillar is upright, it can foster public confidence in the fairness and objectivity of the judicial system.

In this address, I would like to highlight **four aspects** of judicial performance, namely judicial **independence, accountability, efficiency** and **well-functioning** of the judiciary. These areas need to be reinforced to become an independent, impartial, honest and competent judiciary which is fundamental to upholding the rule of law, engendering public confidence and dispensing justice.

Judicial Independence

Judicial independence is a State Principle and a judicial principle as well. It is essential that there should be an independent judiciary to uphold the rule of law.

The Constitution provides exact procedures for appointment and removal of Chief Justices and Judges of the Supreme Court and High Courts. All judges of the Supreme Court and High Courts shall have a guaranteed tenure until a mandatory retirement age, except on such limited grounds as I mentioned before. While the term of office for the President and Hluttaw is five years, the Chief Justice and Judges of the Supreme Court can hold office up to the age of 70 years and of High Courts up to 65 years.

As Myanmar is a Union State, the judicial power is shared among the Supreme Court, High Courts, and different levels of other Courts; justice throughout the Union is governed and supervised by the Supreme Court.

There is no ministry of justice formulated in Myanmar. The Chief Justice of the Union is Head of the Judiciary. The judiciary has its own structure of governance to ensure the proper governance of the system.

Judiciary budget is proposed by the Supreme Court, to the Union Government in order to include and present in the Annual Budget Bill in accordance with the Constitution. In practice, High Courts of Regions and High Courts of States have to propose the budget of them and their subordinate Courts to the relevant Region or State Budget Programs.

Appointment of judges in subordinate Courts is based on a career and promotion track. As far as appointment of junior judges is concerned, the Supreme Court is of very high accountability, as appointments are made on merit with appropriate independent process. We are confident that there is no misconduct relating to appointment, posting, transfer, promotion and removal of junior judges in subordinate Courts. The Supreme Court disciplines judicial officers and judges for their misconduct, with no influence of the executive.

In fact, there is structural independence in judiciary but operational independence will result only if the executive and legislature refrain from any interference in judicial functions. Judicial independence depends upon the government respecting the principle of judicial independence. If the judiciary achieves the confidence and respect of the populace, they help dispel the risk of significant inroads to judicial independence.

On the other hand, safeguard provisions for judges should be firmly provided by law. There are some safeguard provisions under common law practice. Judges are bound by professional secrecy and enjoy personal immunity from civil and criminal liability in judicial matters.

Accountability

Judicial independence should be coupled with accountability. Each judge is accountable for the decisions he makes; the decisions are made in public and so they are open to public scrutiny and they can be reviewed on appeal. The judiciary is the branch of the State responsible for providing the fair and impartial resolution of disputes between citizens and between citizens and the state or state entities in accordance with the prevailing rules of statute and case law.

Judges are responsible for judicial corruption and miscarriage of justice. Moreover, they should be accountable for their honesty and capacity in doing judicial functions. The Supreme Court makes efforts to ensure honesty and capacity of judges using disciplinary action and due process of supervision.

The Supreme Court conducts the appointment of judges on merit-based examination and assures the transparency of appointing process. It also carries out random assessment of cases, full

publication and dissemination of judicial decisions, and peer evaluation on judicial, administrative and disciplined activities of judges. The Supreme Court Administration Committee including the Chief Justice of the Union and all judges of the Supreme Court supervises promotion of judges, judicial complaints and disciplinary actions if necessary.

Efficiency

The third aspect to promote confidence of the citizens is efficiency. The ability to adjudicate disputes in an efficient and timely manner helps achieve public confidence on the judiciary. It has always been the responsibility of the judiciary to ensure that the cases that come before the courts are dealt with as quickly and cheaply as possible, consistent with the maintenance of high standards of judicial determination. The judiciary must earn and maintain the public trust in its ability to deliver justice on a daily, case by case basis.

From 30th March 2011 on that day the new Constitution came into operation to 30th September 2012, 84791 civil cases are accepted, 60753 cases decided and 24038 cases pending. At the same period, 464501 criminal cases are accepted, 433013 cases decided and 31488 cases pending in the Supreme Court and all other Courts. The clearance rate of civil adjudication is 71.65 percent compared with 93.22 percent in criminal adjudication.

If we are to have a judiciary that has the confidence of the citizens, it is essential to improve judicial efficiency; trying cases speedily and correctly, removing unreasonable delays and backlogs, and enforcing the decisions of Courts effectively. Moreover, the backlog and speed with which Courts can dispose of such a dispute as commercial cases, company cases and torts directly affect investor's trust in our judicial system and market economy system.

Here I would like to make two comments on judicial efficiency: judicial training and enough resources.

We need to build up capacity of judges urgently. The Supreme Court launches different training programs to extend the horizon of our judges; especially in these areas: current developments of the Constitution and laws; changing legal and judicial concepts; information technology and language skill to study them.

Furthermore, the judiciary must have the required financial, logistical and human resources to perform its functions adequately. Sufficient resources are required to maintain court buildings and office facilities, attract and retain well trained and capable staff. To improve judicial efficiency correlates sufficient and adequate allocation of budget and public expenditure to the Courts.

Well-Function

The last aspect of reinforced judiciary is well-functioning of it. Judicial function cannot be performed only by the Courts. Relevant institutions, and prosecutors, lawyers, parties and witnesses must go hand-in-hand to ensure well-functioning of the judiciary. The whole judicial process which involve giving information or reporting of a crime, investigation, litigation, examination of witnesses, interrogation of document or evidence, deciding the case based on the merits of it, and enforcement of Courts' decisions will be functioning if relevant institutions and persons cooperate dutifully and with good intention. If the judiciary

functions well it does not impose burden and difficulties upon the parties so that it will regain the public trust and reliance.

The management of Courts must be efficient. Effective case flow management and proper structuring of the jurisdiction of Courts are a means to a well-run Court System that functions according to judicial standards and norms, protecting the rights of the accused, as well as victims and witnesses. A Court must treat each of litigants, witnesses, victims or defendants with dignity and provide accurate information in a helpful, timely, and open manner.

Now we are seriously considering making judicial reform efforts focusing on some critical areas such as:

- (a) enhancing access to justice;
- (b) improving timeliness and quality of justice delivery;
- (c) strengthening integrity, independence, and impartiality of the Courts;
- (d) facilitating coordination across the criminal justice system; and
- (e) increasing public trust in the justice system.

We need to enhance access to justice for prisoners waiting for trial and being in remand. Adjournments are to be reduced. We also need to improve the quality of recordkeeping. We need to set up clear mechanism in order to reduce vulnerability of the system to corruption. We need to encourage people to use alternative dispute resolution ADR and informal justice instead of litigation. Improvements in these areas will result in increased public trust in our judiciary.

In conclusion, I would like to say few remarks on the topic of current developments of our judicial system. The core responsibility of the judiciary is to provide the fair and impartial resolution of disputes between citizens and between citizens and the state or state entities in accordance with the laws. Nowadays, under the changing constitutional landscape, the primary duties of the judiciary become to maintain social order peaceful and tranquil, to have all people to secure justice, liberty and equality and to uphold the rule of law. Doing this task, the judiciary collaborates with the executive and the legislature, rationally and within the framework of constitutional structure. Let me end by saying that constructive and balanced relationships between the three branches of the State are essential to the effective maintenance of the Constitution and the rule of law.

Whether Tape-recorders, Cameras, Videos and Phones are allowed in Court-room?

Htin Zaw

Universal Declaration of Human Rights Article – 19 provides that “Everyone has the right of freedom of opinion and expression.” This right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.

But **Article 29(2)** says that “In the exercise of his rights and freedoms, everyone shall be subject only to such limitations as are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society.”

The “authority and impartiality of the judiciary” includes the protection of the rights of litigants in general¹. Restrictions on freedom of expression for maintaining the authority and impartiality of this judiciary do not entitle a state to restrict all forms of public discussion on matter pending before the Courts. While the courts are the forum for the determination of a person's guilt or innocence, this does not mean that there can be no prior or contemporaneous discussion of the subject-matter of criminal trials in specialized journals, the general press, or among the public at large. But permissible comment on pending criminal proceedings may not extend to statement which are likely to prejudice, whether intentionally or not, the chances of a person receiving a fair trial or underline the confidence of the public in the role of the courts in the administration of criminal justice.²

In a democratic state based on the rule of Law, where the principle of the separation of powers is entrenched, it is necessary for the judiciary to have, an integral part of its constitutional function, the power and duty to enforce its orders and to protect the administration of justice against contempt which are calculated to undermine is in order to be able to discharge its primary duty to maintain the fair and

---

1. New Verlage Gmb H & GKG B. Austria. European Court (2000)p 31 EHRR 246.

2. Worm V Austra European Court, (1997) 2 SEHRR 454

effective administration of justice. The power to punish for all forms of contempt is one of the defining features of superior courts and underscores the essential role of the judiciary in protecting the due administration of justice. The power to punish for contempt is narrowly defined and exists solely to protect the administration of justice rather than the feelings of judges while it is in the public interest, and therefore a good defence for judicial misconduct to be subject to exposure and criticism the offence of scandalizing the courts is necessary in democratic society. This offence is made out if the publication is intentional if the article is calculated to undermine the authority of the court, and if the defence of fair criticism in good faith is inapplicable.³

Under the section 228 of the Penal Code of the Union of Myanmar, provide the penalty of contempt in face of the court means as follows –

“228 - Whoever intentionally offers any insult, or causes any interruption to any public servant while such public servant is sitting in any state of a judicial proceeding, shall be punished with simple imprisonment for a term which may extend to six months, or with fine which may extend to one thousand rupees, or with both.”

The offence is committed **in facie curiae**.

Judges have a wide discretion in determining what is unacceptable behaviour in court is. It is hardly surprising that behaviour such as undressing and lying naked in court or releasing laughing gas into the courtroom incurred the wrath of the presiding judges. However, for behaviour less extreme it is more difficult to establish the degree to which it might be interfering with the administration of justice. For example, how might a court view a protester making a clenched fist in the courtroom or making insulting or blasphemous marks during a trial? This happened in 1970 in the case of *Ex parte tuckerman, re Nash* when both were found to be contemptuous. So too were examples of seemingly innocuous behaviour such as failing to stand when a magistrate entered the courtroom and reading a newspaper in court.⁴

The Australian Law Reform commission (1987) found that the existing summary procedures for dealing with contempt in the face of the court contravened fundamental doctrines of criminal law and procedure - leading to the perception that justice, while perhaps being done, was not being seen to be done, it concluded :

“Even if the conflict is not real, but only apparent, the image of the judicial system in the public eye is tarnished. Persons who have been summarily convicted of contempt in the face of the court are inclined to feel that they have not had a fair trial, and other members of the public hearing of their experiences must inevitably ask themselves whether a presiding judge who has been the target of personal insults in the courtroom, or whose proceedings have been disrupted, is the right and proper person to determine liability and impose punishment.”

---

3. *Ahee V Director of Public Prosecutions, Privacy Council on appeal from the Supreme Court of Mauritius* (1999) 2 LRC 676

The Judicial Application of Human Rights Law by Nihal Jayawicharms, p-719

4. *The journalist's Guide to Media Law* by Mark Pearson, p-67

Since reform in the area seems unlikely in the short term, journalists are warned to show respect in the courtroom. This extends beyond paying attention to the proceedings, remaining clothed and avoiding throwing projectiles at the magistrate. It also is a call to avoid becoming blasé about the courtroom and overly familiar with the court officers and personnel. All it takes is an eccentric visiting magistrate to see you cited for contempt for behaviour which the regular magistrate might have found totally acceptable. Even taking notes in court is a privilege extended to bona fide reporters. (Be especially careful of succumbing to the ‘giggles’ in court. Young reporters often do not need laughing gas to find the humour in something, particularly when accompanied by a colleague with a similar sense of humour. The magistrate might not get the joke and see it as an affront to the court.)⁵

Where a witness persisted in chewing betel being examined, his conviction of this offence under section 228 (contempt of Court) was held to be right.⁶ So persisting in putting irrelevant and vexatious questions to a witness after warning, might amount to contempt.⁷

If, however, the prevarication was directed against the Court, as if the intention was to insult or interrupt the Court the offence would lie of course by virtue of this section.⁸ Such was held to be the case where the accused threatened a witness while under examination⁹ or worse still where he had to make a statement under section 342 of the Criminal Procedure Code called the Judge “a prejudiced judge”.¹⁰

Tape recorders and cameras are not allowed in courtroom without the express permission of the judge or magistrate presiding, so the notebook and any available court documents become the basic research tools of the court reporter. Notebooks must be clearly labeled, professionally maintained and safely filed along with accompanying copies of court documents for ready access.¹¹

The contempt power is broad and touches all manner of persons who run afoul of a judge. Journalists are among persons at jeopardy. What kinds of situations are most likely to result in contempt problems for the press? To list a few:

1. Failure to pay a judgment in a libel or invasion-of-privacy case.
2. Failure to obey a court order. The judge rules that no photos may be taken in the courtroom, or orders reporters not to publish stories about certain aspects of a case. If these orders are disobeyed, a contempt citation may result.
3. Refusal of journalist to disclose the identity of a source or to testify in

5. *The Journalist's Guide to Media Law* by Mark Pearson, p-67-68

6. Sardharilal (1883) weir 217: *The Penal Law of British India* by Sir Hari Singh Gaur Vol 1 p. 801

7. Ageamoola (1867) R.R No 44: *The Penal Law of British India* by Sir Hari Singh Gaur (Vol 1) p. 801

8. Gopickand (1918) BLC 473] *The Penal Law of British India* by Sir Hari Singh Gaur Vol 1 p.801

9. Allu 46 A 272/ *The Penal Law of British India* by Sir Hari Singh Gaur p. 801

10. Venkat Rao, 46 B. 973 : *The Penal Law of British India* by Sir Hari Singh Gaur p.801

11. *The Journalist's Guide to Media Law* by Mark Pearson, p-83

court or before a grand jury.

4. Critical commentary about the court. This might be an editorial critical of the court or a cartoon mocking the judge. Contempt citations have been issued to publish the press in such cases.
5. Tampering with a jury. A reporter tries to talk with jurors during trial, asking question about their view on the defendant's innocence or guilt.

These situations are some of the more common ways that members of the press might become involved in a contempt problem, although the list is by no means exhaustive.¹²

In America, State rules on the admission of cameras to the courtroom vary. In some states cameras will not be permitted unless various key trial participants agree. In more states the cameras are allowed on the discretion of the judge. If a participant objects to the admission of cameras to the courtroom, the press must honor this objection and refrain from photographing or recording this individual. And judges can and do require cameras to be turned off during the presentation of certain kinds of evidence, such as gory crime scene photos. The decisions to allow cameras in the courtroom is made on a case-by-case basis by the judges in the panel presiding over each hearing. Cameras would only be automatically barred from hearings involving direct criminal appeals and from extradition proceeding. In California in 1996 rules regarding the use of television cameras in the courtroom were tightened and now include a ban on televising voir dire proceeding. Telecasting pictures of the spectators in the courtroom is also off limits now.¹³

The public and the press have a right to attend trials and pretrial proceedings. But Broadcast journalists are given somewhat less access when they seek to obtain copies of audio or videotaped evidence or seek to record or televise a judicial proceeding. Access to the taped evidence is developing through a case-by-case approach.¹⁴ Thus, one can learn that the cameras, video, tape recorder and camera, telephone and other electronic recording equipments cannot be permitted in court and the person must first have consent from the judge and the parties involved before using camera and tape recorder in the Courtroom in session.

Here, in Myanmar there is no rulings nor rules and laws which allow electronic recording device in the courtroom to record the court scene and hearing the cases under the administration of the presiding judge and he or she has the dictatorial authority to prohibit or allow cameras, videos, telephones, tape-recorders into the Court-room in process.

If the presiding judge makes an announcement regarding with the electronic recording devices bring into the courtroom, the announcement shall be abided by everyone who has access to the courtroom, disobeys the promulgation, then he or she is liable to be punishable under the section 188 or taken action under section 288 of

---

12. Mass Media Law by Don R. Pember p.388

13. Mass Media Law by Don R. Pember p.446

14. Mass Media Law by Don R. Pember p.447

contempt of Court screening phone ringing, taking photos, telephocasting all thing are undoubtedly interruptions in a judicial proceeding, and sometimes those actions many lead to insult to the judge or litigants and people in the courtroom who are paying attention to the court hearing.

Courtroom cameras provide reater public access, but they remain a contentious issue in many nations. Coverage of the notorious O.J. Simpson murder trial in 1995 in California continues to influence judges and policymakers around the world. They cite the perceived excesses of that case as proof that cameras undermine the right to a fair trial- even though Simpson was acquitted. Concerns that cameras will disrupt the proceeding, intimidate witnesses, and encourage lawyers to act inappropriately are just a few of the justifications offered to keep electronic media from covering court cases.¹⁵

In conclusion, I would like to high-light that without litigants' approval and the trial-court permission no one can bring electronic recording devices such as tape eorders, cameras, videos and telephones into the courtroom in session. In this case, the court or litigants' can take criminal action against the person under section 3 of the Contempt of Court act or, Under section 228 of the Penal Code.

Htin Zaw

---

15. Media Law (Handbook series). United States Department of State, Burean of International Information Program P-27

From page 28,

---

judicial proceedings but also for judicial administration matters. As long as the capacity and efficiency of the judges in the District Courts are fulfilled, the role of judiciary will be more effective and excellent for Nation and Citizens.

Zay Yar Tint Nyo
Staff Officer, Research Department

References:

1. The Constitution of the Republic of the Union of Myanmar, 2008.
2. The Union Judiciary Law, 2010.
3. The Code of Criminal Procedure.
4. The Code of Civil Procedure.
5. The Law Amending of the Code of Civil Procedure. (State Peace and Development Council, Law No. 6/2000)

Application of International Law in Myanmar Courts (before independence)

Dr. MIN THEIN

M

yanmar attitude towards international law can be traced back to the judicial decisions of the High Court. In the judicial sphere, cases involving questions of international law are relatively rare. Before the Second World War, there had been practically no international law case decided by the High Court at Rangoon (now known as Yangon). Explanation for this strange phenomenon perhaps lies in the fact that Myanmar had been a colony of the British since 1886 and until 1937 ruled as an integral part of India. There was, therefore, little occasion for the courts in Myanmar to consider questions of international law since Myanmar's relation with foreign countries were conducted on her behalf by White Hall in London.

However, three years of military occupation by the Japanese during the Second World War gave rise to a number of legal problems, which culminated in the *catena* of judicial decisions involving important questions of international law. These questions include following issues;

- the validity of convictions and sentences passed by Criminal Courts during the Japanese occupation,¹
- the legality of the Myanmar currency issued by the Japanese military authorities,²
- the effect of occupation on contracts of agency,³ and on pre-war pending suits,⁴ and
- the legal status of the Supreme Court,⁵ and other Courts⁶ established by the Japanese in Myanmar during the War.

1. *The King v. Maung Hmin and Three*, 1946 R.L.R. (S.B) 1.
2. *Ko Maung Tin v. U Gon Man*, 1947 R.L.R (F.B.) 149.
3. *K.M.Modi v. Mohamed Siddique & One*, 1947 R.L.R. 423; *V.E.R.M. Krishnan Chettyar v.M.M.K. Subbaih Chettyar*, 1949 B.L.R. (S.C.) 56.
4. *Maung Thit Maung v. Maung Tin & 3 Others*, 1949 B.L.R. (H.C.) 64.
5. *U San Wa v. U Ba Thin*, 1947 R.L.R. (F.B.) 78.
6. *U Hoke Wan & one v. Maung Ba San & Ma Ah Mar*, 1947 R.L.R 398; *Maung Hla Maung v. Ko Maung Maung*, 1947 R.L.R (F.B.) 1; and *Abdul Aziz v. The Sooratee Bara Bazaar Co.,Ltd*, 1947 R.L.R. (F.B.) 18.

In order to find out the attitude of the Myanmar Courts toward international law and to assess the extent to which international law is received in Myanmar legal system, it should be distinguished the cases studied in two categories, namely those decided before 1948 in that year Myanmar regained her independence from British colonial imperialist and those decided after independence.

Application of International Law in Myanmar Courts (under British Rule)

Among the cases decided by the High Court in Yangon before independence, the one that is most important and most illustrative of the judicial attitude is *The King v. Maung Hmin*,⁷ the very first case decided after the Second World War. The legal question involved in that case is the validity of conviction and sentence passed during the Japanese occupation. However in order to give a proper answer to this question the Court went into the larger problem of the relationship between international law and national law and how far the former is part of the latter.

In this case, six persons including the respondents were implicated in the dacoity with murder and they were tried under section 396 of the Penal Code by the Sessions Court of Tharawaddy District during the Japanese occupation. One of them was conditionally pardoned and become an approver, and the other five were convicted respectively – two of them were sentenced to death, one to transportation for life and the two absconding persons to terms of rigorous imprisonment.

Four of the convicted persons appealed to the wartime Supreme Court at Yangon. On appeal, two of them were acquitted and the sentences of death passed on two others were reduced to transportation for life. The convicted persons were confined in the jail at Tharawaddy District Court, to undergo their sentences, but in May 1945, when the Japanese were retreating from Myanmar, these persons together with the other persons confined in the jail, regained their liberty. After British occupation the respondents were arrested and sent up for trial before the Tharawaddy District Court for the same previous offence as that for which they had been convicted or pardoned.

All the accused pleaded *autrefois convict or autrefois acquit*, as the case may be, which means that since they had already been tried and convicted or acquitted by courts of competent jurisdiction, they should not be put twice in jeopardy for the same offence.⁸ The Court of Session upheld the plea of *autrefois acquit* put forward by the accused and accordingly discharged them. The public prosecutor, therefore, brought a revision application before the High Court against the order of discharge.

The Advocate-General (now called as Attorney General), appearing for the Government, contended that the Courts established by the Japanese in Myanmar during the war were not courts of competent jurisdiction and, therefore, that orders passed by these Courts ceased to have any effect upon the termination of enemy occupation. This raised the

7. 1946 R.L.R (S.B.) 1.

8. The principle of *autrefois convict and acquit* are embodied in section 403 of the Criminal Procedure Code, which provides: "A person who has once been tried by a Court of competent jurisdiction for an offence and convicted or acquitted of such offence shall, while such conviction or acquittal remains in force, not be liable to be tried again for the same offence."

larger issue of whether the occupation Courts validly and lawfully constituted under the law of Myanmar.

To deal with this issue the Acting Chief Justice of the High Court in his judgment referred to Article 43 of The Hague Regulations, that embodied the ‘Convention on the Laws and Custom of War on Land’ and which was ratified by both Britain and Japan. The article reads as follows:

“The authority of the power of the State having passed *de facto* into the hands of the occupant, the latter shall do all in his power to restore and ensure, as far as possible, public order and safety, respecting at the same time, unless absolutely prevented, the laws in force in the country.”

Thus, the Court points out that according to this article two duties are cast on the occupant enemy, namely (1) to restore and ensure public order and safety, and (2) to do so in accordance with and by means of the ordinary law of the occupied country.⁹

For this purpose, the occupant must obviously establish and maintain Courts of justice and so long as these Courts are constituted in accordance with, the municipal law of the occupied country they are validly constituted Courts, and if the law administered by those Court is the municipal law of the occupied country, their decision are valid and binding on the lawful government and the inhabitants of the country, and should be given effect to.¹⁰

It is also pointed out that the Courts, which administered criminal justice in Myanmar during the Japanese occupation, were Courts constituted under the Code of Criminal Procedure, which is part of the municipal law of Myanmar. In the words of the learned Chief Justice, “the presiding Judges and Magistrates were, for the most part, the same judicial officers who presided over these Courts under the British administration. The penal laws were the same; the British Penal Code continued to define and punish offences, and the British Code of Criminal Procedure continued to govern the procedure of the criminal Courts. No Changes of any importance were made.”¹¹

Another contention made by the Advocate-General was that the issue involved in the present case had nothing to do with international law. In support of this contention the Advocate-General cited Lauterpacht’s Oppenheim in which the following passage appears in section 280:

“Where the former laws of a re-conquered State revive *ipso facto* by the re-conquest; whether sentences passed on criminals during occupation by the enemy should be annulled; these and many similar questions treated in books on International Law, have nothing at all to do with International Law, but have to be determined exclusively by the municipal law of the respective States.”

Dunkley, A.C.J., rejected this contention with the observation that “there is no sharp dividing line between international law and municipal law, and of necessity some of the principles of international law have to be and are incorporated in and form part of the municipal law.”

---

9. 1946 R.L.R (S.B) 1 at 7

10. *Ibid.*, at 12

11. 1946 R.L.R (S.B.) 1 at 12

In the judgment, he also referred to the commentaries on Article 43 written by learned authors of works on international law and expressed references as follows:

- (1) The Manual of Military Law issued by the War Office (articles 364 and 368),
- (2) Wheaton's Element of International Law (six edition, volume II, page 791),
- (3) Hall's Treatise on International Law (eight edition, Part III, Chapter V, article 163)
- (4) Sir Arnold McNair on Legal Effects of War (second edition, pages 321 and 322), and
- (5) Oppenheim's International Law (sixth edition, volume II, article 280).¹²

By citing the judgments of '*West Rand Central Gold Mining Company Limited v. The King*'¹³ and '*Chung Chi Cheung v. The King*',¹⁴ the Court hold the view that 'it follows that the Hague Regulations must be treated by the Courts of Myanmar as incorporated into the municipal law of Myanmar, to such extent as they are not inconsistent with the ordinary law of the country.'¹⁵

Judge Mootham, who wrote a separate concurring opinion, also held that "there exists a rule of international law which requires the legitimate government on regaining possession of territory occupied by its enemy to treat as valid acts of the latter done within the scope of the authority given by article 43 of Hague Regulation."¹⁶ In support of this view, the learned Judge referred to such prominent publicists as Hall,¹⁷ Wheaton,¹⁸ Oppenheim¹⁹ and McNair.²⁰

The learned Judges did admit, however, that if there is any conflict between the statute of Myanmar and international law courts in Myanmar are bound by the former. However, in this particular case, they all were of the view that there was no conflict between the provisions of the Code of Criminal Procedure and article 43 of the Hague Regulations. They reached their conclusion that 'a rule of international law which is not inconsistent with the ordinary law of Myanmar will be recognized and applied by the courts of this country as part of that law'; and in this case, 'the Hague Regulations must be treated by the Courts of Myanmar as incorporated into the municipal law of Myanmar, to such extent as they are not inconsistent with the ordinary law of the country'.

The decision of this case provides the following judicial principle dealing with the relationship between international law and national law of Myanmar;

- (1) international law has no validity in (British) Myanmar Courts, except in so far as its principle are accepted and adopted by the National Law;

---

12. *Ibid.*, at 8-10

13. 1905 L.R. 2 K.B.391 at 406

14. 1939 L.R.A.C. 160 at 167; in this case the Privy Council laid down that "International Law has no validity save in so far as its principles are accepted and adopted by our own domestic law"

15. 1946 R.L.R. (S.B.) 1 at 11.

16. *Ibid.*, at 25

17. Hall, *International Law* eighth edition, 1924, page.579.

18. Wheaton, *Elements of International Law*, Volume II, sixth edition, 1929,p.791.

19. Oppenheim, *International law*, Volume II, sixth edition, 1940, section 282.

20. Sir Arnold McNair, *Legal Effects of War*, second edition, 1944, p.321.

- (2) international law must be treated by the Courts of Myanmar as incorporated into the national law of Myanmar, to such extent as it is not inconsistent with the ordinary law of the country; and
- (3) if there is conflict between the international law and national law, Courts in Myanmar will follow the latter.

These principle become the basic guidelines dealing with how to apply international law in Myanmar Courts. However, at that time, international law, instead of differentiation as two main categories: international custom and international treaties, has implied as a single one.

Later, international treaties are increasingly incorporated by domestic legislation and international custom is treated as part of domestic law by judicial application.

In later cases, Myanmar Courts followed the decision of the *King v. Maung Hmin*. In *Maung Hla Maung v. Ko Maung Maung*,²¹ the question is the legal status of Yangon City Court set up during the Japanese occupation by the Military Ordinance No.6 issued by the Commander-in-Chief of the Nippon Army in Myanmar date 7 July 1942., with jurisdiction of Civil and Criminal, previously exercised by the High Court, the Yangon Small Causes Court and the Magistrates in Yangon. The Court applied the Hague Regulations as already incorporated into national law and it was held by a Full Bench of the High Court that the said City Court was a duly constituted Court under the law of Myanmar.

The facts of the case are that: a suit for possession had been instituted in the Yangon City Court, which was established by Japanese Military; but Plaintiff brought a fresh action in the City Civil Court Yangon established by the Burma Courts Act XIV of 1945. Defendant contended, *inter alia*, that the suit was barred by section 10, Civil Procedure Code and order XXIII rule 1 as the Plaintiff had abandoned his previous suit. The questions in this case are as follows;

- (1) was the City Court of Yangon set up during the Japanese occupation, competent to try a suit, not of a small cause nature, so as to attract, in a subsequent suit, the provisions of-
  - (a) section 10 of the Code of Civil Procedure, and / or
  - (b) order XXIII, rule 1 of the Code of Civil Procedure?
- (2) was a suit, not of a small cause nature, which was pending in the City Court of Yangon, when that Court ceased to function, transferred to the Court exercising jurisdiction under the Courts Act 1945, by section 23 of the same Act?²²

The City Civil Court in Yangon was set up during the Japanese occupation by virtue of Military Ordinance No.6 of the Commander-in-Chief of the Nippon Army in Myanmar, date the 7th day of the July 1942. Section 5 of the Military Ordinance reads in the following words:

- “5. (I) I ordain to establish the Rangoon City Court in the City of Rangoon (now known as Yangon) and open the same on the 15th day of July of the 17th year of showa;

---

21. 1947 R.L.R (F.B) 1.

22. *Ibid.*, at 5.

- (II) Any Court in Burma (Myanmar), outside Rangoon, shall be deemed to have been re-established. The opening of the said courts and offences shall be proclaimed separately by a notification.
- (III) The Rangoon City Court shall have, for the present, civil and criminal jurisdiction in the first instance in the City of Rangoon, which previously was being exercised by the High Court of Judicature at Rangoon, Rangoon small Causes Court and the Magistrates in Rangoon and further, shall have the jurisdiction of the Courts, ect., as stated in subsection (II) of this section until the said courts are opened.”²³

The terms of the Ordinance do observe Article 43 of The Hague Regulations, which runs as follows:

“The authority of the power of the State having passed *de facto* into the hands of the occupant, the latter shall do all in his power to restore, and ensure, as far as possible, public order and safety, respecting at the same time, unless absolutely prevented, the laws in force in the country.”²⁴

The Court held that ‘the Article 43 of the Hague Regulations which lays down that the occupying power should respect, unless absolutely prevented, the laws in force in the country, had not in any way been infringed, by setting up a new Court, like the Rangoon City Court by the Commended-in-Chief of the Japanese Army. No new jurisdiction was created, which was not in existence before.’²⁵

Judge Ba U, who also wrote a separate concurring opinion, expressed his view that “the whole idea of concentrating the jurisdiction of the various Courts in Rangoon in the Rangoon City Court was to save expense and that the fundamental rights of the people were in no way infringed thereby.”²⁶ The learned Judge was of the opinion that ‘the purpose of Article 43 of the Hague Regulations was that the social and economic life of a country should be disrupted as little as possible by the occupation of the said country by a belligerent power.’

He also observed that ‘the occupation authorities must necessarily have some power to make some changes in procedural law to suit the conditions of the country’ and that ‘no person has a vested right in any course of procedure’.²⁷

Therefore, this case illustrates the direct application of the Hague Rules in deciding cases before Myanmar Courts where as there is no evidence of incorporated domestic statute in Myanmar.

In a later case, *U San Wa v. U Ba Thin*,²⁸ the legal status of the Japanese Supreme Court in Myanmar was in question. A full bench of the High Court unanimously held that ‘the Supreme Court established in Myanmar by the Japanese authorities during the occupation was a duly constitute Court of law. Further, it was held that decrees and orders made by it are

23. 1947 R.L.R. (F.B) 1 at 6.

24. *Ibid.*, at 7.

25. *Ibid.*, at 6.

26. *Ibid.* at 13.

27. *bid.* at 11.

28. 1947 R.L.R. (F.B.) 78.

valid in all respects and are of the same legal effect as if they had been made by the High Court of Judicature at Rangoon either before or after the Japanese occupation. It was also held that the High Court, which was reopened by the British after reoccupation, was successor to that Supreme Court.²⁹

The High Court based this remarkable decision on the *ratio decidendi* of the previous two cases³⁰, which rested upon the assumption that there is a well-fixed continuity running through the administration of justice and has not generally been interfered with by the Japanese regime.³¹

In subsequent case *Ko Maung Tin v. U Gon Man*,³² involving the question of the legal effect of payment in Japanese currency, the High Court considered some issues of international law. The Court held that the Japanese notes were documents with a value in exchange for goods, and had thus a purchasing value. A person who got them by executing a promissory note enjoyed a benefit for the time being, and was bound under section 70 of Contract Act to make compensation to the person from whom he had received such benefit. Compensation can best be fixed by reference to a criterion such as the value of gold.

In passing their concurrent decisions, Sir Earnest H. Goodman Roberts, Chief Justice, Wright, Judge and E Maung, Judge hold the view that Japanese so-called currency was never lawful currency in Myanmar, and a loan of Japanese notes was not loan of money. A promissory note executed in consideration of such notes promising to pay what parties mistakenly regarded as money was invalid. The Court will take judicial notice of the fact that the occupying power suspected persons who held or helped to circulate British notes of being spies and were apt to deal with them accordingly.³³

E Maung, Judge hold the view that the Japanese authorities in occupation of Myanmar acted in excess of its legitimate authority at international law in setting up a parallel system of currency relating the same to the system established by the lawful Government of Myanmar. In his words, he said 'I was not unmindful of the precedents set in the War of 1914-18 by Germans in France and Belgium and the Austrians in Serbia repeated in the War of 1939 onwards by Germany and powers associated with her. German jurists and the Reighsgericht sought to justify these actions on the theory that in an effective occupation of enemy territory the power of the occupying country totally excludes and replaces the State power of a lawful

---

29. 1947 R.L.R. (F.B.) 78 at 80 and 81.

30. *The King v. Maung Hmin and Three*, 1946 R.L.R. (S.B.) 1; and *Maung Hla Maung v. Ko Maung Maung*, 1947 R.L.R. (F.B.) 1.

31. 1947 R.L.R. (F.B.) 78 at 80.

32. 1947 R.L.R. (F.B.) 149; in this case A advanced Rs. 1,000 in Japanese notes to B during the Japanese occupation, B executed a promissory note in favor of A promising to repay Rupees One Thousand only with interest and deposited title deeds of his properties with the intent to create mortgage by deposit of title deeds. After the British re-occupation, A filed a suit against B on mortgage. The question in this case is 'what principles should be followed in arriving at the moment to be decreed in A's favor against B?'

33. 1947 R.L.R. (F.B.) 149.

Government. This theory has not received general acceptance and is not in consonance with modern views on the status of the occupying power.³⁴

E Maung, Judge cited the McNair in *Legal Effects of war* [second edition, at page 337] that the right of an occupant in occupied territory is merely a right of administration. He also considered that Article 42 to 56 of the Hague Regulations of 1907 clearly cannot be invoked in support of the exercise of the occupying power of effecting a change in the currency system of the occupied territory and to make that change binding on the lawful Government.

Finally, his decision reaches as follows:

“If then the enemy in occupation had no right to set up an additional system established by the lawful Government it follows that a promissory note in terms of such currency established by the occupying power does not satisfy that test for a promissory-note within the meaning of section 4 of the Negotiable Instruments Act. A promissory note within the meaning of the Act must contain an unconditional undertaking to pay a certain sum of money only. The medium of the payment for a valid promissory note must be legal currency, not necessarily of the country where the note was made, but the currency in terms of which the notes is expressed must be such as would be legal in some country of the world. The military notes of the Japanese occupation in Myanmar do not pass this test.”³⁵

In this case, the Court is of the view that Japanese notes in 1943 had a certain purchasing power. The suit must be treated as a transaction falling within the purview of section 70 of the Contract Act, which is a residuary provision in very wide terms. The liability of the defendant would be to make compensation to the plaintiff in respect of or restore the thing delivered. The Court agreed on the decision that compensation can best be fixed by reference to a criterion such as the value of gold, by recommending the legislation to fix the value of Japanese notes in different areas of Myanmar during different periods of the Japanese occupation.³⁶

The decision of this case shows the Myanmar judicial attitude under which according to international law, Japanese currency is not a lawful currency but the Court recognizes the purchasing value of it for the justice sake.

Before 1948, Myanmar practice of international law within national sphere reflected the common law doctrine that was adopted in *The King v. Maung Hmin*. In subsequent cases involving issues of international law, Courts in Myanmar based their decisions on the accepted theory that international law forms parts of Myanmar national law in so far as the former is not in conflict with the latter. This, in essence, is the judicial attitude of British Courts in Myanmar towards international law.

Dr. MIN THEIN

---

34. 1947 R.L.R. (F.B.) 149 at 163.

35. *Ibid.*, at 164.

36. 1947 R.L.R. (F.B.) 149.

Human Rights

Human right is one of the basic rights that everyone has to be treated fairly and not in a cruel way, especially by their government. In other words, rights and freedoms to which every human being is entitled. Protection against breaches of these rights committed by a state (including the state of which the victim is a national) may in some cases be enforced in International law. It is sometimes suggested that human rights are so fundamental that they form part of natural law.

U Min Thu (Advocate)

UN Commission on Human Rights

When the United Nations came into being, it established a commission on Human Rights under Article 68 of the UN charter. The United Nations Universal Declaration of Human Rights 1948 spells out most of the main rights that must be protected, but it is not binding in International law.

The UN commission on Human Rights which has power to discuss gross violation of human rights but not to investigate individual complaints. The Human Rights committee set up in 1977, has power to hear complaints from individuals. The Universal Declaration of Human Rights, Article 55 prescribes:- The United Nations shall promote Universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language or religion.

UN Commission on Human Rights drafted a bill on human rights in 1947 and 1948. It decided that the bill should consist of three parts, namely:-

- (1) a declaration of human rights
- (2) a covenant on human rights, and
- (3) measures of implementation.

The final text was adopted by the UN General Assembly on 10 December 1948 by 48 votes in favour, 8 abstentions and no negative vote.

Myanmar National Human Rights Commission

Myanmar National Human Rights Commission was established on 5 September 2011. It was announced on 6 October 2011 that the Myanmar National Human Rights Commission has been established to promote and protect the fundamental rights of citizens enshrined in the constitution of the Republic of the Union of Myanmar and it has opened its office at

No.271 Pyay Road, Hlaing Township, Yangon.

Any citizen may send complaint to the Myanmar National Human Rights Commission when his or her fundamental rights in the constitution of the Republic of the Union of Myanmar are violated. The following facts must be stated completely in the complaint:

1. (a) Complainant's name, full address and contact address (if any phone, fax and e-mail)
(b) Full account of how the complainant's rights were violated and
(c) Signed admission that the facts stated in the complaint are true.
2. The Complaint, attached with copy of the complainant's national registration card, must be addressed to the secretary of the Myanmar National Human Rights Commission and may be either sent by registered mail or delivered to the Commission in person.
3. The facts under above mentioned paragraph 1(a), (b) and (c) are necessary to be mentioned completely so that the Commission will be able to deal with the complaint effectively.
4. Matters that have been brought before a court or under the proceedings of a court of law and matters that have been finally decided by a Court are not relevant under this announcement.

In its examination of the complaints which are received, the Commission will, if and when necessary, interview the complainant.

If the Commission finds that the alleged violations of the fundamental rights in the Constitution against a citizen are true, it will take steps in accordance with its rules of procedure to promote and safeguard the fundamental rights.

Now, anybody can lodge a formal complaint airing his / her grievances in person through a registered letter to the commission unjust complaint. But, unjust or malicious complaint based on hatred or personal grudge of the complainant, designs to harm the interests of public or individual will end up in boomerang. So, if you file a complaint, do it in fair and proper way.

U Min Thu (Advocate)

References:

1. The New Light of Myanmar Daily, 7 October 2011.
2. The New Light of Myanmar Daily, 23 April 2007
3. 1980 Law Journal Page 158.

The Role of District Courts

Zay Yar Tint Nyo

The Constitution of the Republic of the Union of Myanmar has come into existence on 29th May 2008 after ratifying and promulgating by the Nation-wide referendum. In order to implement the judicial works smoothly in accord with the Constitution, the present Judicial System was adopted on 28th October 2010 when the State Peace and Development Council promulgated the Union Judiciary Law 2010.

Under section 293 of the Constitution, the Courts of the Union are formed as follows:

- Supreme Court of the Union, High Courts of the Region and the State, Courts of the Self-Administered Division, Courts of the Self-Administered Zone, District Courts, Township Courts and Other Courts constituted by law;
- Courts-martial;
- Constitutional Tribunal of the Union.

Under the Union Judiciary Law, 2010 the Courts at all levels in Myanmar carry out the administration of justice in accord with the following judicial principles. They are –

- (a) to administer justice independently according to law;
- (b) to dispense justice in open Court unless otherwise prohibited by law;
- (c) to obtain the right of defence and the right of appeal in cases according to law;
- (d) to support in building of rule of law and regional peace and tranquility by protecting and safeguarding the interests of the people;
- (e) to educate the people to understand and abide by the law and nurture the habit of abiding by the law by the people;
- (f) to cause to compound and complete the cases within the framework of law for the settlement of cases among the public;
- (g) to aim at reforming moral character in meting out punishment to offender.

According to the section 317 of the Constitution, the Judges are appointed in accord with the law at the Courts formed by the Constitution or any other administer for all judicial affairs in the entire Union. Therefore in every District Court, a district judge and deputy district judges are appointed by the Supreme Court of the Union depending on the volume of work. Those judges are conferred with judicial powers by the Supreme Court of the Union in accordance with the provisions of the Procedures and Notifications. Moreover, section 315 of the Constitution states that District Courts, Courts of Self-Administered Division, and Courts of Self-Administered Zone, in accord with the law, have the jurisdiction relating to original criminal cases, original civil cases, appeal cases, revision cases or matters prescribed by any law.

As Courts of original jurisdiction they hear and determine serious criminal which can pass the sentence of death or imprisonment for life. Under the section 31 of the Code of Criminal procedure, the Judges in the District Courts may pass any sentence authorized by law; but any sentence of death passed by any such Judge shall be subject to confirm by the Supreme Court of the Union.

According to the provision of the section 36 and the specification in the third schedule of the Code of Criminal Procedure, the ordinary powers of the District Judges are as follows :

- (1) Ordinary powers of a Sub-divisional Magistrate.
- (2) Power to require delivery of letters, telegram, etc., section 95.
- (3) Power to issue search-warrants for documents in custody of postal or telegraph authority, section 96.
- (4) Power to require security for good behavior in case of sedition, section 108.
- (5) Power to discharge person bound to keep the peace or to be of good behavior, section 124.
- (6) Power to cancel bound for keeping the peace, section 125.
- (7) Power to order preliminary investigation by police-officer not below the rank of Inspector in certain cases, section 196B.
- (8) Power to try summarily, section 260.
- (9) Power to tender pardon to accomplice at any stage of a case, section 337.
- (10) Power to quash convictions in certain cases, section 350.
- (11) Power to hear appeals from orders requiring security for keeping the peace or good behavior, section 406.
- (12) Power to hear appeals from orders of Magistrates refusing to accept or rejecting sureties, section 406A.
- (13) Power to hear or refer appeals from convictions by Magistrates of the second and third classes, section 407.
- (14) Power to call for records, section 435.
- (15) Power to order inquiry into complaint dismissed or case of accused discharged, section 436.
- (16) Power to order commitment, section 437.
- (17) Power to appoint person to be public prosecutor in particular case, section 492(2).
- (18) Power to issue commission for examination of witness, section 503, 506.
- (19) Power to hear appeals from or revise orders passed under section 514, 515.
- (20) Power to compel restoration of abducted female, section 552.

Criminal appellate power conferred to District Court is stated in the section 423 of the Code of Criminal Procedure and it is as follows:

- (1) The appellate Court shall then send for the record of the case, if such record is not already in Court. After perusing such record, and hearing the appellant or his pleader, if he appears, and the Public Prosecutor, if he appears, and, in case of an appeal under section 417, the accused if he appears, the Court may, if it considers that there is no sufficient ground for interfering, dismiss the appeal, or may-
  - (a) in an appeal from an order of acquittal, reverse such order and direct that further inquiry be made, of that the accused be retried or committed for trial, as the case may be, or find him guilty and pass sentence on him according to law;
  - (b) in an appeal from a conviction. (1) reverse the finding and sentence, and acquit

- or discharge the accused, or order him to be retried by a Court of competent jurisdiction subordinate to such appellate Court or committed for trial, or (2) alter the finding, maintaining the sentence, or with or without altering the finding, reduce the sentence, or (3) with or without such reduction and with or without altering the finding, alter the nature of the sentence, but, subject to the provisions of section 106, subsection (3), not so as to enhance the same;
- (c) in an appeal from any other order alter or reverse such order;
  - (d) make any amendment or any consequential or incidental order that may be just or proper.

The District Courts may exercise the criminal revisional powers in accord with the section 435, section 436 of the Code of Criminal Procedure. Under section 435(1), the High Court or any Sessions Judge or District Magistrate, or any Sub-divisional Magistrate empowered by the President of the Union on this behalf, may call for and examine the record of any proceeding before any inferior criminal Court situate within the local limits of its or his jurisdiction for the purpose of satisfying itself or himself as to the correctness, legality or propriety of any finding, sentence or order recorded or passed, and as to the regularity of any proceedings of such inferior Court and may, when calling for such record, direct that the execution of any sentence be suspended and, if the accused is in confinement, that he be released on bail or on his own bond pending the examination of the record. And section 436 also states that on examining any record under section 435 or otherwise, the High Court or the Session Judge may direct the District Magistrate by himself or by any of the Magistrates subordinate to him to make, and District Magistrate may himself make or direct any subordinate Magistrate to make, further inquiry into any complaint which has been dismissed under section 203 or sub-section (3) of section 204, or into the case of any person accused of an offence who has been discharge. Provided that no Court shall make any direction under this section for inquiry into the case of any person who has been discharged unless such person has had an opportunity of showing cause why such direction should not be made. Moreover, the District Court has the right to exercise the powers of revision in accord with the provisions of section 439.

The District Judges are also empowered with original civil jurisdictional powers, civil appellate and revisional jurisdictional powers according to the Code of Civil Procedure. As Courts of original jurisdiction, the district judges are vested to inquiry and try the civil cases in which the amount in dispute or value of the subject matters is not exceeding 5,000 lakh kyats and deputy district judges are also vested to inquiry and try the civil cases in which the amount in dispute or value of the subject matters is not exceeding 1,000 lakh kyats by the Notification No. 100 / 2011 of the Supreme Court of the Union on 19th May 2011. If necessary, depending on their volume of work, the deputy district judges are conferred to try the civil suits that the value is not exceeding 5,000 lakh kyats. Unlike the previous era, such enhancement of jurisdiction is to get the speedier trial ever than before.

In the Code of Civil Procedure, there are rules regarding the appellate and revisional procedures for civil cases. Every District Court has the power to exercise these procedures.

These are stated in section 107 for civil appeal and section 115 for civil revision. The section 107 states that

- (1) Subject to such condition and limitations as may be prescribed, and appellate Court shall have power-
  - (a) to determine a case finally;
  - (b) to remand a case;
  - (c) to frame issues and refer them for trial;
  - (d) to take additional evidence or to require such evidence to be taken.
- (2) Subject as aforesaid, the appellate Court shall have the same powers and shall perform as nearly as may be the same duties as are conferred and imposed by this Code on Courts of original jurisdiction in respect of suits instituted therein.

And then the section 115 also states that – “the High Court or the State or Divisional Court (now State or Regional High Court) or District Court) or District Court may call for the record of any case which has been decided by any Court subordinate to the High Court or the State or Divisional Court (now State or Regional High Court) or District Court and in which no appeal lies thereto, and if such subordinate Court appears –

- (a) to have exercised a jurisdiction not vested in it by law, or
  - (b) to have failed to exercise a jurisdiction so vested, or
  - (c) to have acted in the exercise of its jurisdiction illegally or with material irregularity,
- the High Court or the State or Divisional Court (now State or Regional High Court) or District Court may make such order in the case as it thinks fit.”

On the other hand, every District Court has the authorities to supervise the judicial matters of all Township Courts within its relevant jurisdiction in accordance with the guidance of the Supreme Court of the Union, High Court of the Region or State. This is prescribed in the section 58 of the Union Judiciary Law, 2010.

Under section 68 of the Union Judiciary Law, 2010, Judges of the District Courts may inspect prisons, prisoner camps and police lock-ups within their jurisdiction, for enabling convicted persons and those under detention to enjoy lawful rights to which they are entitled and for preventing undue delay in the trial of cases.

As the Court of first instance, the District Courts can pass even the sentence of death in criminal cases, and they can try the civil suits that the amount in dispute is rather high. As the Appellate or Revisional Court, they have to check and scrutinize on judgment, decree, order passed by the Township Courts within its local limits. They are to compulsorily inspect upon the Township Courts under their control and should give comments and clear explanation for the mistakes. Such inspections should not be mere observation of errors or omissions. It can be seen that the Constitution conferred even the power to inspect prisons and police stations within their jurisdiction. It can take a conclusion from the facts mentioned above that the role of District Courts are taking part a more crucial role in the judiciary. The judges sitting in the District Courts should bear in mind that their onuses become greater not only for

The Rule of Law for Everyone

Htin Lynn(Judiciary)

While writing this article I happened to read a story about Rwanda in *The Economist*. After reading, I found it interesting, and thereby hangs a tale. Rwanda, which is best known for the genocide in 1994, has been peaceful since then, and in that Rwanda is compared with Singapore. Comparison was made not in terms of geographical, social and educational advantages Singapore has but in terms of one huge advantage Rwanda has, that is, “the Rule of law”.

Of these two countries; Singapore has the world’s busiest port, one of the world’s best-educated populations and is a gateway to China, whereas Rwanda lacks almost all of Singapore’s advantages.

In spite of that, Rwanda is free of red tape and become more transparent. Especially, for the ease of doing business it ranks 45th in the World Bank’s index above any African nation bar South Africa and Mauritius. By virtue of business climate and dramatic improvement of Rwanda’s institutions the average income has more than double since 1994. Registering a firm takes three days and is at a low cost. The government has reinforced property rights by granting peasants formal title to their land.

This is not all about what Rwanda has accounted for achievement in business. And that achievement Rwanda enjoys certainly resulted from the establishment of “rule of law” is self-evident. The Rwanda’s example, having shown the rule of law can take root in Africa, demonstrates how badly a nation got experienced or how lawless in the past it can at last become peaceful and prosperous once rule of law is restored. It thus lays greater stress on the importance of rule of law.

Today, no wonder that the phrase “the rule of law” becomes the talk of the town. It indeed reflects upon what is needed utmost for a country like Myanmar. As she is now transforming herself into a democratic country the establishment of the rule of law is first and foremost required.

This is not accidental. Rather, democracy, rule of law and individual rights were claimed worldwide as universal principles. According to Francis Fukuyama, “The End of History” had arrived.

The idea of rule of law, considered as a global ideal, attracts the divergence of understandings. Some believed in individual freedom, some in the preservation of order, many in the furtherance of economic development, but all identify it as essential.

It appears that rule of law, as described by Professor Brian Tamanaha, is ‘an exceedingly elusive notion’ giving rise to a ‘rampant divergence of understanding’ and analogous to the notion of the Good in the sense that ‘everyone is for it, but have contrasting convictions about what it is’.

As to the rule of law tradition, its origin could be identified with the Athenian democracy. In 5th century BC, democracy in Greece was governed directly by its citizens, and in which

they took great pride. Its citizens especially male reaching over 30 years of age regardless of class or wealth was eligible to serve on juries that decided legal cases; they also served as magistrates, on the governing council (with rotating head), and on legislative assemblies, with positions filled by lot. Law then was the outcome of the activities of its citizens. There was no class of legal professionals or state officials who usually monopolized the production of law or the delivery of legal services. Magistrates who preside over the cases could be held accountable for violations of law, when charged with it, by means of complaints from private citizens. For all these characteristics, Athenian democracy was analogous to “the rule of law”.

The Magna Carta, the document, which King John of England signed in 1215, was a concession given to the rebellious barons who forced upon him for his onerous exaction to finance his losing war effort in France. This document historically important provided citizens with protections against the king.

Clause 39, 40 are the historic provisions:

Clause 39. No free man shall be seized or imprisoned or stripped of his rights or possessions, or outlawed or exiled, or deprived of his standing in any other way, nor will we proceed with force against him, or send others to do so, except by the lawful judgment of his equals or by the law of the land.

Clause 40. To no one will we sell, to no one deny or delay right or justice.

Though, written in 13th century, these provisions expressed the will of the people in terms of a clear rejection of unbridled, unaccountable royal power by making the King subject to the constraint of the law were recognized as a significant turning-point. Hence, there was the rule of law in embryo.

The writ of habeas corpus, though, not a direct product of Magna Carta, has been widely recognized as the most effective remedy against executive lawlessness. In its early development around 13th century, the writ then was not used to protect the liberty of the subject or investigate the lawfulness of a person's detention. It at first was issued with another writ seeking an order of certiorari. Much of its later development was due to the competitive struggle for business between the courts administering the common law, the Court of Chancery administering equity jurisdiction and the Court of High Commission, a royal prerogative court acting directly on behalf of the Crown.

Up to this point, all the accounts mentioned above is an attempt to relate the development of rule of law tradition to the contributions thereby made for the good of community. In Greek democracy, since citizens participation in law-making contribute to the collective self-rule it is clear to be seen that liberty was meant not for the individuals but for the community at large. Also, the Magna Carta and Habeas Corpus, initially conceived as restraints, were to contain the tyranny of the Kings, and these were not meant for the enhancement of individual liberty as primacy was accorded to the community.

Today's understanding on the rule of law is by contrast to aforementioned conceptions. The rule of law today is understood in terms of liberalism. Liberalism, based upon individual liberty, consists not just of a political theory and system of government, but also a culture, an economic theory, a psychology, a theory of ethics, and a theory of knowledge.

Liberalism as John Stuart Mill put it to the core, "The only freedom which deserves the

name, is that of pursuing our own good in our own way, so long as we do not attempt to deprive others of theirs, or impede their efforts to obtain it."

In liberalism the rule of law emphasizes the preservation of individual liberty. According to Rousseau "Obedience to a law one prescribes to oneself is freedom." Since individuals, being free, create law democratically by according their consent there to become ruler and ruled simultaneously.

Under a democracy citizens with the power to make law would not enact laws to oppress themselves; their power to make law is, accordingly, their own best protection. Self-rule is called *political liberty*, and it implies the right to vote and eligibility for political office, and the protection of freedom of speech, assembly, association. While representative democracy is the modern manifestation of self-rule in the West, Greek democracy importantly different was a direct democracy.

Under *legal liberty*, the individuals are free and subject only to the law, not to the arbitrary will or judgment of another who wields coercive government power. This promotes liberty by requiring government official to act in accordance with preexisting law. As best framed by Montesquieu, "Liberty is a right of doing whatever the laws permit."

As *personal liberty* presumes and autonomy of self that includes freedom of religion, and conscience, freedom of speech and political belief, freedom from torture or cruel punishment, and freedom to determine one's life pursuits and values. To put it in a nutshell, individuals retain self-autonomy even after they consent to live under law.

Of these three forms of liberty, the significance is that each of them, pursuing their own way, justifies a different feature of self-determination.

Institutionalized preservation of liberty, unlike the previous three, is a result of dividing the powers of government into separate compartments—legislative, executive, and judicial. In so doing, the concentration of power in any single institution is avoided by setting up a form of competitive interdependence within the government. In addition, an independent judiciary with the application of law entrusted to is available to check the legality of governmental action. This kind of division having judicial apparatus separated from other government institutions encourages institutional structures and process to promote the realization of individual liberty.

This arrangement is set out in a written constitution, binding on government officials and citizens and enforced by independent courts. In this context, the rule of law is understood to mean government is limited by law.

Today the idea of rule of law on the international level is reinforced by international legal regimes. When it comes to international legal regimes, public and private international law come to the fore. International law system as conceptually constructed governs the relations among states, by which states are regarded as sovereigns representing a community of individuals. In the context of private international law, it governs the relations among private parties representing either sovereign states or private individuals.

On the one hand, advancements in technology, communication, media, transportation of goods and people, financial instruments and markets, have connected the world in ways never before seen, contribute to the expansion of subject matters, which are governed by international legal regimes¹. And on the other, a transnational legal infrastructures correspond

to increasing subject matters is developing apace with this economic globalization.

To apply and enforce these legal regimes various international and regional tribunals have been created such as the International Court of Justice (ICJ), the International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), the World Trade Organization's (WTO) Dispute Settlement Body and Appellate Body, the International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID), the International Court of Arbitration of the international Chamber of Commerce (ICC Court), the European Court of Justice, the Central American Court of Human Rights, the War Crimes Tribunals for Former Yugoslavia and Rwanda, the International Criminal Court.

As there is no real legislative or executive, the primary sources and forms of law-making are to be found in multilateral and bilateral agreements (treaties), international customs, shared general principles, rules and regulations issued by international bodies (agencies or tribunals), decisions by international tribunals, model codes and contracts, widely utilized standard terms in private agreements, and coordinated law-making at the national level, includes planned convergence or harmonization among national and transnational legal orders.

Foundation-laying as such can be seen occurring in both public international law and private international law.

As to the observance of these legal institutions there are states that followed and the others do not. Things look different for the powerful states and the less powerful states when it matters most to them, and otherwise ignore them for their perceived national interest or to preserve the regime in power.

This kind of scenario on the international level reflects how disruptive it is to draw an easy analogy to the rule of law in the context of nation states. Most international tribunals operate on a consent basis, and prior consent by the parties involved in a dispute is required for the tribunals to have jurisdiction to hear such case. Therefore, the fundamental limitation of the rule of law in international adjudication is its voluntary nature.

Now that the global economy has an impact on the economic health of every nation, international legal limitations on sovereigns become more effective in the commercial realm when economic sanctions imposed coordinately by other states inflict pain, and thereby giving rise to help motivate compliance with the adverse decisions.

Under these circumstances, the endeavor to realize the rule of law in terms of limits on sovereigns on the global are understandable, and it in fact is increasingly widespread. And there is no dearth of evidence that the rule of law is a universal human good.

Htin Lynn (Judiciary)

Reference

1. **The Economist**
FEBRUARY 25th - MARCH 2nd 2012
Business in Rwanda: Africa's Singapore
2. *The End of Hhistory And The Last Man*
By Francis Fukuyama 1st Edition 2006
3. *The Rule Of Law*
By Lord Tom Bingham (2009)
4. **On The Rule of Law**
By Brian Z Tamanaha 2004

Mediation in Malaysia

Htar Htar

The Malaysian Mediation Centre (MMC) is a body established under the auspices of the Bar Council with the objective of promoting mediation as a means of alternative dispute resolution and to provide a proper avenue for successful dispute resolutions. The MMC is based in Kuala Lumpur and shares premises with the Bar Council's Auditorium. Other centres will be established in other States if and when the need arises. *The Alternative Dispute Resolution Committee* of the *Bar Council* is responsible for the proper functioning and implementation of the Centre's objectives.¹

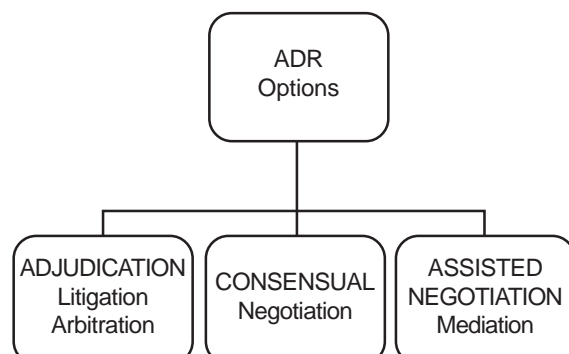
Professional mediation services are organized by trained mediators who have been accredited and appointed to the Panel of Mediators of the MMC. Assistance and advice on how clients may best look after their interests in using Alternative Dispute Resolution processes such as mediation. MMC provides training in mediation techniques, accredits and maintains a panel of mediators.

At present the MMC accepts only commercial Matters but intends to expand its scope of services to cover civil matters at a later stage. The MMC may accept cases at any stage, whether pre-trial, commencement of legal proceedings, during proceedings, etc. Cases deemed suitable for mediation include cases where there is a deadlock in the negotiation process or where parties face obstacles. Majority of cases mediated involve construction agreement clauses, business agreements etc. The type of mediation offered by the MMC is the facilitative model of mediation where the mediator is a neutral party who assists the parties to negotiate a settlement. The mediator will not make a ruling or finding unless expressly requested by all parties involved.

What is mediation?

It's a voluntary process in which an impartial third party, known as a Mediator, parties involved in a dispute to resolve their differences in an amicable manner.

Dispute Resolution Options

1. The Malaysia Mediation Centre, <http://www.malaysianbar.org.my>

Why mediate?

Mediation is popular in many countries like the US, Canada, UK and Australia. The process is preferred because parties have full say over the final result and decide on the outcome. Parties work together and not against each other. Parties can maintain, restore or rebuild their relationship. Parties enjoy substantial savings in terms of money and time. It is informal and non-confrontational. It's confidential and non-prejudicial to the parties in the event the matter cannot be settled and parties take the dispute to arbitration or litigation.

What is advantages?

Mediation is designed to start and finish in a day. Fees of the mediator start from RM 500 for a claim of RM 100,000 and below to RM 5000 per day for a claim above RM 10,000,000 depending on the quantum of claim (based on the MMC rates). Disputants share the cost of the mediator.

Litigation is time consuming. In litigation there is avenue for appeal. Memories fade over time. Mediations can be scheduled within a week of request and completed within a day.

Mediation is private and communications in mediation are confidential. Statements made and documents produced are on a without prejudice basis. Mediation process is not publicity. At the end of litigation process, relationship is irreparably damaged. Mediation strives to preserve, restore or rebuild relationship.

Mediation process is in the control of the parties. No decision is imposed on the parties in mediation. Disputants own the decision and issue is resolved only if both parties agree. Parties work together and not against each other. Successful implementation of agreement is more likely.

Judges make decisions based on evidence. Only certain remedies can be imposed. Judges cannot expand options and cannot give a solution that was not argued and the application of the law would not allow. Mediation allows for creative options and solutions.

Litigation is unpredictable because witnesses may say unexpected things, or flaws may be revealed during cross-examination. Judges decide on the law and evidence and lawyers rarely agree on outcome. Mediation will not impose unpredictable result. There is no decision-maker in mediation. Parties decide on the result.

In litigation there is a winner and loser. Mediation agreement only entered into if both parties agree. In Mediation, the parties set the standards of fairness. Agreement entered into if parties believe it is fair and just to do so.²

What disputes not suitable for mediation?

If parties have no genuine interest in settlement, and if a legal ruling or precedent from the courts is required, there is no suitable for mediation. It is suitable for litigation when a party requires a protective order (injunction/specific performance). Serious criminal offences are not suitable for mediation.

---

2. "Workshop on Mediation", (MTCP), at Judicial and Legal Training Institute (ILKAP), Malaysia.

What objectives of mediation?

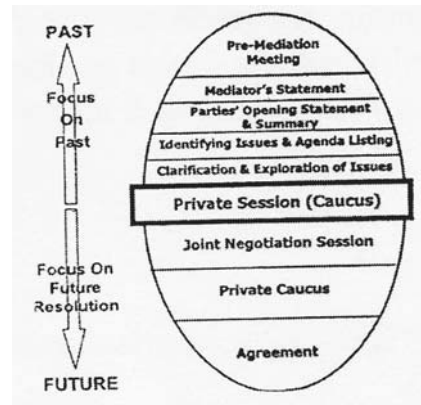
Mediation becomes exponential growth of the movement around the world. People want to seek to reduce litigation and offering alternatives to litigation. It can increase participant satisfaction. People want *to reduce court congestion/backlog*. So we need to assist mediation.

Mediation Process

The Mediation Process involves the following steps :

- I. **Pre-Mediation Process** – where parties sign a mediation agreement indicating their submission to mediation ;
- II. **Preliminaries** – an introduction to mediation ;
- III. **Mediator's Opening** – ground rules are laid down by the mediator for the session; Mediators are provided with a brief statement of facts. No prior indepth knowledge of the issues at dispute are required ;
- IV. **Joint session** – parties are invited to state their respective cases in each otehr's presence ;
- V. **Caucuses** – optional and usually exercised to enable the parties to vent emotions and to speak freely. Allows mediator to pick out common issues and hidden messages ;
- VI. **Settlement Agreement** – parties sign a settlement agreementt witnessed by the mediator. Parties are at liberty to pursue court action should outcome be unsatisfactory. Either parties' solicitors may draw up agreement or mediator may do so if assistance is required.³

Model of Mediation

How do we refer a matter for mediation?

The parties can contact the MALAYSIAN MEDIATION CENTRE (MMC), set up under the auspices of the Malaysian Bar Council, directly. Where the parties have not agreed to a Mediator, the MMC will appoint a suitable mediator acceptable to the parties and fix a date for the mediation session.

If the request for mediation comes only from one party, the MMC will contact the other parties to see if they are prepared to come for mediation. The mediation will proceed only with the agreement of all parties.

Do we have to wait?

Mediations are ususally conducted between 1/ to 2 weeks from the date of the request for mediation. The date for mediation depends on when the parties, their

3. "Workshop on Mediation", Malaysian Technical Cooperation Program (MTCP) Series 1/ 2008, at Judicial and Legal Training Institute (ILKAP), Malaysia.

representatives and a suitable mediator are available to attend the mediation session. In urgent cases, mediations may be arranged within 2 to 3 days from the date of request for mediation.

How long will it take?

The mediation process could take a few hours to a few days until the matter settles or concludes, depending on how complicated the matter is.

Who is the mediator?

A panel which comprises of experienced and trained lawyers for the time being. the MMC will recommend the mediator by taking into account the nature of the dispute, expertise of the mediator and any special requirements of the parties.

How do parties reach a settlement?

Parties reach a settlement on their own. The mediator's role is to facilitate the process of reaching that goal. If all parties sign the agreement, agreement is a legally binding contract. The mediator will draw up the terms of the settlement and if the dispute is in Court the terms ought to be recorded before the judge to secure the position of the parties.

How is confidentiality?

The Malaysian Mediation Center (MMC) Rules provide that all communication made in mediation are on a without prejudice basis. All documentation received by the mediator is privileged. The mediator or MMC cannot divulge records or testify in any judicial proceedings. Parties are to maintain confidentiality in a mediation process and cannot introduce any document, view, admission, or proposal in any judicial proceedings.

Asian Mediation Association ('AMA')

The MMC is a member of the **Asian Mediation Association ('AMA')**. This Association was incorporated in August 2007. The Association comprises of other leading Mediation Centres namely :

- The Hong Kong Mediation Centre ;
- The Philippines Mediation Centre ;
- The Delhi Mediation Centre ;
- The Indonesian Mediation Centre ;
- The Singapore Mediation Centre ;
- Thai Mediation Centre ;
- Mediation Unit, Ministry of Labour, Industrial Relations & Employment, Fiji (Assoc. Member) ;
- Indian Institute of Arbitration & Mediation and
- Bahrain Chamber for Dispute Resolution (BCDR-AAA) (Assoc.Member).⁴

Htar Htar
Assistant Director
Law and Procedure Department

---

4. AMA, www.asianmediationassociation.org.